

SAVONIA

SavoBlogit 2018

■ MONIALAISET

LIKETTÄ LIIKETOIMINTAAN
VOL. 5

TOIMITTANUT **Kaija Sääski**

LIKETTÄ LIKETOIMINTAAN VOL. 5

Toimittanut Kaija Sääsä

Savonia-ammattikorkeakoulu
Julkaisutoiminta
PL 6
70201 KUOPIO
julkaisut@savonia.fi

Copyright © 2019 Savonia-ammattikorkeakoulu ja tekijät

1. painos

Tämän teoksen kopioiminen on tekijänoikeuslain (404/61) ja tekijänoikeusasetuksen (574/95) mukaisesti kielletty lukuun ottamatta Suomen valtion ja Kopiosto ry:n tekemässä sopimuksessa tarkemmin määriteltyä osittaista kopiointia opetustarkoituksiin. Teoksen muunlainen kopiointi tai tallentaminen digitaaliseen muotoon on ehdottomasti kielletty. Teoksen tai sen osan digitaalinen kopioiminen tai muuntelu on ehdottomasti kielletty.

ISBN 978-952-203-259-1 (nid.)

ISBN 978-952-203-260-7 (PDF)

ISSN 2343-5496

Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja 2/2019

Kustantaja: Savonia-ammattikorkeakoulu

Taitto ja ulkoasu: Tapio Aalto

Painopaikka: Grano Oy, Kuopio 2019

Alkusanat	7
<i>Jouni Vornanen</i> Hukummeko peehen?	9
<i>Kajja Sääski</i> Pikkuyrittäjät	11
<i>Salla Seppänen</i> Nuorissa on Suomen tulevaisuus, mutta miten hoidetaan nuorten työttömyys?	13
<i>Marja Kopeli</i> Erillisuhteessa etäällä ja lähellä	17
<i>Ulla Pekkarinen</i> Miten kasvattaa yhteiskuntakelpoinen ihminen?	19
<i>Esa Viklund</i> Savolainen sivettikissa	21
<i>Jari-Pekka Jääskeläinen</i> Onko yrittäjällä Ystävänpäivänä ystäviä?	23
<i>Kajja Sääski</i> Lapset mullistavat työelämän	25
<i>Salla Seppänen</i> Ottaisinko päikkärit?	27
<i>Raisa Leinonen</i> Muovittomuus – mahdollisuus vai ajatusharha?	30
<i>Marja Kopeli</i> Nukunko yön yli vai luotanko intuitioon	32
<i>Salla Seppänen</i> Seniorit yhteiskunnan voimavarana	34
<i>Esa Viklund</i> Arkhimedes – antiikin Google	37
<i>Kajja Sääski</i> Puijo ja Tahko – palvelu- ja tuotekehitysalue	39
<i>Jari-Pekka Jääskeläinen</i> Yrityskaupat nousuun nuorten avulla!	41
<i>Salla Seppänen</i> Työn imua – pitäisikö olla huolissaan?	43
<i>Marja Kopeli</i> Mökkivaatteet on mun mökkiaatteet	46

<i>Ulla Pekkarinen</i> Väinämöinen vastaan Sokrates!	48
<i>Seppo Lyyra</i> Uudistuvassa Savilahdessa ei tarvita omia työhuoneita	51
<i>Kaija Sääski</i> Uutta verta kehiin!	53
<i>Esa Viklund</i> Lukeminen kannattaa aina	55
<i>Salla Seppänen</i> Valmistumisen juhla-aikaa	57
<i>Marja Kopeli</i> Hetkiä, jotka tarttuivat maisemaan	61
<i>Raisa Leinonen</i> Luovaa vaikuttavuutta	63
<i>Salla Seppänen</i> Keskikesän juhla -Juhannus	65
<i>Kaija Sääski</i> Imu yrittäjäksi	67
<i>Jari-Pekka Jääskeläinen</i> Löytyykö asiakaspalvelija myös kaupungista?	69
<i>Jouni Vornanen</i> Ruokamatkailun mahdollisuuksia	71
<i>Jouni Vornanen</i> Kouluruokailun ainutlaatuisuus	73
<i>Salla Seppänen</i> Vesi – elämän eliksiiri	75
<i>Kaija Sääski</i> Oppia ikä kaikki – mutta nopeammin	78
<i>Raisa Leinonen</i> Keppariharrastajissa kasvaa luovia naisyrittäjiä	80
<i>Marja Kopeli</i> Miten monilahjakkaasta nuoresta tuli pelottava akka?	82
<i>Ulla Pekkarinen</i> Turistina kotona	84

<i>Jari-Pekka Jääskeläinen</i> Hyvää Yrittäjän päivää niin nuorille kuin vähän kokeneemmillekin yrittäjille!	87
<i>Esa Viklund</i> Onko ympärilläsi idiootteja?	89
<i>Kaija Sääsäski</i> Pohjoinen ulottuvuus – Suomelle tärkeä	91
<i>Raisa Leinonen</i> Startup-yhteisöjen innovoimaa	93
<i>Marja Kopeli</i> Kivi särkyi, pidetään me toisemme ehjinä	95
<i>Jenni Toivanen</i> Estääkö teollisuuden positiivinen vire tuottavuuden kasvun?	97
<i>Salla Seppänen</i> Luonnosta matkailubusiness	99
<i>Jouni Vornanen</i> Digitaalisuus uhka vai mahdollisuus?	101
<i>Kaija Sääsäski</i> Pika, pikaa pikaoppimaan?	103
<i>Esa Viklund</i> Itseohjautuvuus vai heitteillejätö	105
<i>Raisa Leinonen</i> Pohjois-Savon luova talous tarvitsee kompetentteja	107
<i>Jari-Pekka Jääskeläinen</i> Oikeaan osunut palkitseminen Yrittäjien juhlassa!	109
<i>Ulla Pekkarinen</i> Sankaritarinoita ja arjen aherrusta	111
<i>Marja Kopeli</i> Jatkuvan oppimisen avomeri kutsuu	113
<i>Kaija Sääsäski</i> Kierrätä, pyöritä, pellavapäätä...	115
<i>Salla Seppänen</i> Oletko jouluna ihminen?	117
<i>Raisa Leinonen</i> Arvorakennuksiin vetovoimaisia yhteisöjä	119

Bloggaajat ja heidän teemansa

Jari-Pekka Jääskeläinen

Yrittäjyyden mallimies niin töissä kuin vapaa-aikana.
Liiketoimintaosaamisen lehtori. Teema: yrittäjyys.

Marja Kopeli

Koulutuksen kehittämisen keskustuki.
Koulutusvastuusuunnittelija. Teema: vain elämää, ei sen vähempää.

Raisa Leinonen

Kulttuurin ammattilainen muotoilusta musiikkiin ja tanssiin.
TK- ja liiketoiminnan suunnittelija. Teema: kulttuuri, muotoilu.

Seppo Lyyra

Tarkan euron mies valmentavalla otteella. Talouspäällikkö. Teema: talous, koulutuksen ja elämän ilmiöt.

Ulla Pekkarinen

Myynnin ja viestinnän moniottelija, moniosaaja.
Liiketoimintaosaamisen lehtori. Teema: myynti, asiakaspalvelu.

Salla Seppänen

Monialaisen osaamisen integroija, Savonian sosiaali- ja terveysala, kulttuuriala ja luonnonvara-alan koulutusvastuujohtaja. Teema: terveysala, ammatillinen osaaminen, korkeakoulutuksen kehittäminen.

Kaija Sääski

Savonian sekatyöläinen – taipuu kaikille aloille. Koulutusvastuujohtaja.
Teema: koulutus, monialainen osaaminen, johtaminen.

Jenni Toivanen

Tekniikan voimainen, yhteistyön virittäjä monelle alalle.
Tutkimuspäällikkö. Teema: teknologiateollisuuden ja työelämän ajankohtaiset ilmiöt.

Esa Viklund

Laajalla skaalalla liiketalouden ja ammattikorkeakoulun kehittäjä alasta riippumatta. Kehittämispäällikkö. Teema: korkeakoulutus, opetus, oppiminen, oppimisympäristöt.

Jouni Vornanen

Kirjoituksen jokapaikanhöylä, tietokirjoista kolumneihin. Tiedottaja. Teema: kaikki teemat käyvät.

Alkusanat

Savon Sanomien *SSBlogit*-nettilehden blogi muuttui viime vuonna (2018) *SavoBlogiksi*. Savonia-ammattikorkeakoulun *Liikettä liiketoimintaan* -blogiryhmä jatkoi aktiivista bloggailuaan uudella kokoonpanolla.

Syksyllä saimme mukaan myös tekniikan alan täydentämään liiketalouden, matkailu- ja ravitsemis-, kulttuuri-, sosiaali- ja terveys- sekä luonnonvaraa-alaa. Nyt Savonian kaikki koulutusalat bloggaavat Pohjois-Savon päälehdessä.

Vakiokirjoittajien lisäksi niin sanottuja paikkovuroja ahkeroi muutama savonialainen. Näin varmistamme säännöllisen bloggailun ja juttujemme monipuolisuuden – sitähan liiketoiminta juuri on.

Liikettä liiketoimintaan -bloggarit kirjoittavat nyt kolmatta vuotta. Kädessäsi olevaan kirjaan on koottu kaikki vuoden 2018 blogimme. Painos on Vol 5. Edellisistä vuosista teimme kaksi teosta vuodessa eli Vol 1 - 4.

Liikettä liiketoimintaan -blogi on yksi tapa tehdä Savonian asiantuntijoiden ajatuksia ja näkemyksiä tunnetuksi ja muiden arvioitavaksi. Haluamme näin vaikuttaa kansalaiskeskusteluun ja tuoda uusia, raikkaita näkemyksiä ja mielipiteitä esiin.

Innostavia lukuhetkiä!

Kuopiossa 4.3.2019

Kaija Sääski
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Kaija Sääski

Hukummeko peehen?

Maapallon kantokyky on ylittynyt 1980-luvulta alkaen lisääntyneen tuotannon, väestön kasvun ja kulutuksen seurauksena. Ympäristön huonontuminen vaikuttaa monella tavoin ihmisten viihtyisyyteen ja hyvinvointiin.

Nykyinen trendi ei voi jatkua. Viime vuosina ympäristökatastrofit ja ilmaston lämpeneminen ovat herätelleet päättäjiä. Kysymys on pitkälti siitä, millaisen maailman jätämme tuleville sukupolville.

Teollisuusmaiden asukkaat kuluttavat maailman luonnonvaroista yhteensä 80 prosenttia, vaikka niissä asuu vain 20 prosenttia maailman väestöstä.

Jos luonnonvarojen kulutusta ei vähennetä, maapalloa uhkaa muun muassa uusiutuvien luonnonvarojen taantuminen, eläinlajien häviäminen sekä päästöjen ja jätteiden ympäristöön kertyminen.

Kehitys huolestuttaa suomalaisia. Esimerkiksi Energiategollisuuden tutkimuksessa käy ilmi, että kansalaiset ovat entistä huolestuneempia ilmastonmuutoksesta.

Myös opiskelijoille tehdyt kyselyt ovat samansuuntaisia. Kun kysytään, mikä nousee tärkeimmäksi kehityksen kohteiksi, ykköseksi kohoaa energian kulutuksen vähentäminen. Toiseksi tärkeimpänä pidetään kierrätystä ja kolmanneksi jätteiden lajittelua.

Vastaajat ymmärtävät ympäristöongelmat ja niihin tulee suhtautua vakavasti. Lisäksi he tiedostavat yksilön toiminnalla olevan merkitystä kehityksen suuntaan.

Kestävän kehityksen haaste on juuria arkielämässä. Ekologisessa ajattelussa edetäänkin pienin askelin. Kun ihmiset työskentelevät keskimäärin 35 vuotta, tämä tarkoittaa todella merkittävää yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Jouni Vornanen
tiedottaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Kaija Sääsäski

RKV-Kahvila Kanelipullan Pikkuyrittäjät Roni ja Valo opettajansa Erja Pironetin valmistuksessa.

Pikkuyrittäjät

Yrittäjyyden siemenet kylvetään jo alakoulussa. Opettajan oma asenne, innostus, kokemus ja valmentava ote eli ammattitaito ovat avainasemassa.

Hieno esimerkki yrittäjyyskasvatuksesta oli Martti Ahtisaaren koulun 4-luokkalaisten Pikkuyrittäjät-projekti. Oppilaat jaettiin syksyn alussa pieniin ryhmiin ja kaikki ryhmät perustivat oman yrityksen. Luotiin toiminimet sekä tuote-, palvelu- ja markkinointikonseptit.

Harjoiteltiin kuittien kirjoittamista ja rahasta takaisin antamista. Kaikki tuotteetkin vielä valmistettiin itse. Hinnoittelu, katelaskelmat ja tilinpäätös palkkoineen toivat realismia yrittäjien arkeen.

Loppuhuipennus oli joulukuun alussa, kun Pikkuyrittäjät pyörittivät myymälöitään ja tarjosivat tuotteitaan ja palvelujaan Kolmisopen kauppakeskuksessa oikeille asiakkaille.

Viimeisen tunnin alennuksilla kiihdytettiin kauppaa. Lasten innostus, energisyys ja onnistumisen riemu oli koskettavaa.

Kahvila Kanelipulla-RKV:ssa oli huippupalvelua. Kahvilan nimi muodostui yrittäjien nimistä: Roni, Kristiina, Valo. Tarjolla oli toki kanelipullaa, myös mokkapaloja ja kaurakeksejä.

Asiakkaana ollut yli 40 vuotta yrittäjänä toiminut rouva hämmästeli 10-vuotiaiden rehtiä, ystävällistä ja huomaavaista palvelua.

Pikkuyrittäjät on osa Nuori Yrittäjyys ry:n toimintaa.

Mitä korkeampi koulutus – sitä vähemmän yrittäjyyttä. Kun tietää taloudelliset riskit, rohkeus häviää. Onko todella näin?

Kaiken ikäisiä oppilaita ja opiskelijoita kiinnostaa yrittäjyys, jopa korkeasti koulutettuja liiketalouden ja kauppatieteiden opiskelijoita. On totta, että vain muutama prosentti alalle valmistuneista aloittaa yritystoiminnan heti koulusta päästyään.

Poikkeuksen tekevät koulutukset, joissa opetusmenetelmät eivät ole niin sanotusti tavanomaisia vaan käytännönläheisiä. Ammattikorkeakoulujen erilaiset yrittäjäakatemit tai yrittäjyysvalmennukset kuten Savonia-ammattikorkeakoulun yTiimi tuottavat parhaat yrittäjätulokset.

Monialaisen yTiimin käyneistä yli kymmenen prosenttia panostaa yrittäjän uraansa.

Kaija Sääsäki
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Salla Seppänen

Nuorissa on Suomen tulevaisuus, mutta miten hoidetaan nuorten työttömyys?

Nuorisotyöttömyys ei ole uusi ilmiö Suomessa eikä Euroopassa, vaan se ollut erittäin korkeaa useissa EU:n jäsenvaltioissa jo vuosien ajan. Vuoden 2008 taluskriisi vaikeutti nuorten integroitumista työmarkkinoille ja työttömyyden lisääntyessä EU-komissio kehotti jo vuonna 2010 jäsenvaltioita pyrkimään siihen, että kaikki nuoret työllistyvät tai saavat jatkokoulutusta, tai ovat jonkin muun aktivointitoimenpiteen piirissä neljän kuukauden kuluessa koulun päättämisestä tai työttömäksi joutumisesta.

Tästä lähti keskustelu nuorisotakuusta, joka 2012 tuli EU:ssa hyväksytyksi niin, että se kohdistuu alle 25-vuotiaisiin nuoriin. Tavoitteena on, että nuorille löytyy neljän kuukauden kuluessa koulun päättämisestä tai työttömäksi joutumisesta koulutusta tai taitoihin- ja kokemukseensa nähden sopivaa työtä. Vaihtoehtona on myös oppisopimuskoulutuspaikka, harjoittelupaikka tai muuta koulutusta, taitoja ja kokemusta, jota työpaikan saaminen tulevaisuudessa edellyttää. Hienoja tavoitteita ja lupauksia, jotka eivät ole meillä toteutuneet.

Eurostatin tilaston mukaan toukokuussa vuonna 2017 Euroopassa työttömyysaste oli 7,8 prosenttia, joka on alhaisin sitten vuoden 2008. Suomen työttömyysaste oli vastaavana ajankohtana 8,8 prosenttia. Vaikka Suomen yleinen työttömyysaste on pudonnut lähelle EU:n keskiarvoa, niin Suomen nuorisotyöttömyys on reilusti EU:n jäsenvaltioiden keskiarvon yläpuolella. Tilastoituna ajankohtana, toukokuu 2017, Suomen alle 25-vuotiaista oli 20,4 prosenttia vailla työtä, kun EU:ssa keskimäärin vastaava lukema oli 16,9 prosenttia. Kun verrataan tilannetta vuoden 2016 toukokuun tilastoon, niin EU28 maiden nuorisotyöttömyysaste oli 19,0 prosenttia ja Suomessa 20,9 prosenttia.

Eli meidän nuorisotyöttömyyden lasku on ollut huomattavasti hitaampaa kuin EU:ssa keskimäärin. Vielä huolestuttavampi on tilanne, kun katsotaan tilastokeskuksen julkistamia tuoreimpia työttömyyslukuja kesäkuussa 2017, jolloin 15-24-vuotiaiden työttömyysaste oli meillä jopa 21,7 prosenttia, mikä oli 1,7 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Voidaan perustellusti sanoa, että nuorisotyöttömyys on iso ja kasvava ongelma Suomessa.

Suomen synkkiä nuorisotyöttömyystilastoja on selitetty EU-maiden ammatillisen koulutuksen eroilla. Esimerkiksi Saksassa, Itävallassa, Hollannissa ja Tanskassa ammatillinen koulutus perustuu oppisopimusjärjestelmään, minkä seurauksena opiskelijat lasketaan työllisiksi, ja siksi esimerkiksi Saksassa on vain 6,7 prosentin nuorisotyöttömyys, mikä on selvästi EU:ssa matalin luku.

Tilastojen selittely ei muuta tilannetta Suomessa yhtään ruusuisemmaksi. Liian moni nuori on ilman koulutuspaikkaa, työtä ja kiinnekohtaa elämässään. Työttömyys aiheuttaa nuorille taloudellisten vaikeuksien lisäksi epätodennäköisempää työllistymistä tulevaisuudessa ja lisää köyhyys- tai syrjäytymisvaaraa. Nuori jää yhteiskunnassa ulkopuoliseksi, eikä hänellä ole mahdollisuutta oikeasti vaikuttaa omaan elämäänsä.

Tutkimusten mukaan nuoren koulutuksen ulkopuolelle jääminen on selkeä syrjäytymisen riskitekijä. Työttömyys, pitkittynyt työttömyys ja toimeentulo-ongelmat ovat selvästi yleisempiä vain perusasteen koulutuksen suorittaneilla verrattuna koulutetumpiin nuoriin aikuisiin. Ilman peruskoulun jälkeen suoritetuista opintoja olevilla nuorilla on useissa tutkimuksissa havaittu terveyteen, ja etenkin psyykkiseen terveyteen liittyviä ongelmia ja elämänhallinnan vaikeutta.

Uutena ratkaisuna työttömyyteen, ja myös nuorisotyöttömyyteen, on tuotu aktiivimalli, jossa työttömyyskorvausta leikataan 4,65 % jos työtön ei kolmen kuukauden aikana ole tehnyt vähintään 18 tuntia palkkatyötä, tienannut yrittäjänä 241 euroa tai osallistunut työllistymispalveluihin viitenä päivänä. Mikä näistä on todennäköisin vaihtoehto peruskoulun jälkeen työttömäksi jääneelle nuorelle? Vastaus on osallistuminen työllistymispalveluihin viitenä päivänä 4 kuukauden aikana.

Mitä tällaiselta viiden päivän mini-interventiolta voi odottaa, ei ainakaan työllistymistä, eikä edes nuoren työmarkkinakelpoisuuden merkittävää paranemista. Oikeuskansleri Tuomas Pöysti toi esille 13.1.2018 Ylen ykkösaamun haastattelussa, että aktiivimallin tuloksellisuutta on seurattava. Sillä voi käydä niin, että vaikka työtön osoittaisikin aktiivisuutta, niin hän ei työllisty. Pahoin pelkään, että tämä on jopa todennäköistä.

Nuorisotyöttömyyden osalta olisi syytä katsoa keinovalikoimaa uudestaan. Koulutuksen merkitys nuoren syrjäytymisen ehkäisyssä on merkittävä ja syrjäytymisen hinta on yhteiskunnalle kallis. Sitran ja THL:n tutkimuksen, syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskelma (2017), mukaan syrjäytymisen kokonaiskustannukset riippuvat vahvasti siitä, suorittaako nuori peruskoulun jälkeisen tutkinnon vai ei. Tutkimuksen tuloksissa todetaan, että peruskoulun varaan jäävät aiheuttavat julkishallinnolle elinaikanaan keskimäärin 230 000-370 000 euron lisäkustannukset verrattuna koulutuksen hankkeisiin.

Kyse on suuresta lisälaskusta, joka näiden henkilöiden kohdalta tulee yhteiskunnalle, mutta ennen kaikkea kysymys on nuoren ihmisen elämästä ja tulevaisuudesta. Kysymys on yksilön arvosta ja mahdollisuudesta kokea osallisuutta ja arvostusta yhteiskunnassa, jolle ei voida rahallista arvoa edes laskea. Kuten tutkijat Anna-Maria Isola ja Satu Ojala Helsingin Sanomien vieraskynä artikkelissaan (10.1.2018) toteavat sosiaalisesti kestävä ja aktiivisen työvoimapolitiikan tulee vahvistaa kaikkien työikäisten osallisuutta ja vapautta sekä noudattaa perustuslakia. Työn tulee olla enemmän oikeus kuin velvollisuus. Väitaisin, että erityisesti nuorten osalta tällä on iso merkitys.

Koulutus on itse asiassa paras lääke syrjäytymistä vastaan, ja siksi nuorisotyöttömyyden osalta olisi syytä tarkastella sitä, miten nuoria ohjataan löytämään koulutusta, joka kiinnostaa heitä, ja hyödyntää sekä jalostaa heidän kykyjä. Koulutuksen asiantuntemus on koulutusta tarjoavilla tahoilla. Ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen tehtäviin tulisi liittää ilman koulutuspaikkaa oleville nuorille ohjausta opintojen valintaan ja ohjattua opiskelun kokeilua esim. työpaikalla tapahtuvan oppimisen, avoimen ammattikorkeakoulun ja yliopiston opintojen kautta. Opiskelukokeilun kautta nuori löytää omat vahvuutensa, ja opintojen etenemisen kautta hän osoittaa itselle ja myös kouluttajille, että hänellä on opiskelun taitoja ja kykyä. Tiivis yhteistyö nuoren ja kouluttajien välillä on varmasti vaikuttavampaa kuin nuoren vierailut työllistymispalveluissa.

Sen sijaan, että rahaa ohjataan työllistymispalvelujen viisi päivää neljässä kuukaudessa toteutettaviin mini-interventioihin, tulisi rahoitusta ohjata koulutuksen järjestäjille nuoriin kohdistuvaan ammatillisiin ja korkeakouluopintoihin valmentavaan toimintaan.

Jokaisessa nuoressa on potentiaalia olla rakentamassa omaa elämäänsä ja osaltaan myös suomalaista hyvinvointi yhteiskuntaa. Suomi ei kannu vastuusta tulevaisuudestaan, jos se ei panosta nuoriin – tulevaisuutemme tekijöihin.

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Erillisuhteessa etäällä ja lähellä

”Hyvää yötä, kulta. Suukkoja. Nuku hyvin.” Suljen puhelimen. Teen vielä vähän aikaa sanaristikkoa, sitten sammutan valon. Käännyin parisängyssä keskelle päin ja mutisen tyhjälle patjanpuoliskolle päin vielä ”hyvää yötä”, ennen kuin nukahdan. Toinen nukahtaa omalla aikataulullaan 300 kilometrin päässä.

Erillissuhde (living apart together, LAT, yhdessä erikseen elävät) on melko tuore käsite, joka tarkoittaa parisuhteessa eläviä, jotka asuvat kumpikin eri osoitteessa. Jotta voidaan puhua erillisuhteesta, pitää täytyä kaksi ehtoa: henkilöt pitävät itseään parisuhteessa elävänä ja myös muut mieltävät heidät pariksi. Etäsuhde taas on erillissuhde, jossa kumppanit elävät melko kaukana toisistaan ja tapaamisvälit voivat olla välillä kohtalaisen pitkiäkin. Erillisuhteessa voivat elää siis naapuritkin, mutta kyseessä ei ole tuolloin etäsuhde.

Toimivassa erillisuhteessa tarvitaan kahdenlaista sitoutumista: sitoutumista erillisuhteeseen todellisenä ja oikeana parisuhteen muotona ja sitoutumista toisessa osoitteessa asuvaan kumppaniin. Molempien pitää siis olla tyytyväisiä tilanteeseen ja pitää sitä luontevana tapana olla pari ja yhdessä.

Erillisuhteessa voidaan elää eri vaiheissa. Nuorena esimerkiksi opiskelu tai työ voi viedä asumaan eri paikkakunnille tai eri maihinkin. Tällöin ajatuksena usein kuitenkin on, että jossain vaiheessa muutetaan vielä saman katon alle. Elämää enemmän nähneiden ihmisten erillissuhde sen sijaan ei välttämättä tutkimusten mukaan ole välivaihe matkalla yhdessä asumiseen vaan juuri sitä mitä halutaan ja mikä on todettu sopivaksi tavaksi elää. Erillisuhteissa elävät aikuiset arvostavat kovasti itsenäisyyttä ja vapautta. Molemmat tekevät usein itsenäisesti mm. taloudellisia asioita koskevat päätöksensä.

”Hei kulta. Millainen päivä?” Erillissuhteissa yhteydenpito on yleensä lähes päivittäistä. Kun yhteistä aikaa ei ole liikaa, ei ehdi kyllästyä toiseen. Eikä yhteistä aikaa millään halua tuhjata ainakaan riitelyyn tai mököttämiseen.

Asumisratkaisuilla on puolensa ja puolensa. Erillissuhde ei toki ole halvin tapa asua, kun täytyy ylläpitää kahta asuntoa. Hyvänä puolena on, että kotona saa olla ja elää ihan niin kuin haluaa. Väljän asumisen vastapainona meillä on lähiasumisen kuuri kesäisin, kun asumme kuukauden päivät uivassa kesämökissämme eli veneessä muutaman neliömetrin suuruudessa yhteisessä ”asunnossa”. Sekin tuntuu kyllä onneksi sujuvan ongelmitta.

Mutta välillä on lähdeittävä, jotta voi taas palata.

Marja Kopeli
koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Miten kasvattaa yhteiskuntakelpoinen ihminen?

Ennen oli tapana, että koko kylä kasvatti lapsiaan. Jos joku muksu teki kolttosia naapurissa, saattoi tukkapölyyn saada vällan hyvin naapurin sedältäkin. Nykysin setä saisi siitä sakot.

Kun katson omaa katrasta, joka on juuri itsenäistynyt tai itsenäistymässä, miettii väkisin mitä tuli tehtyä. Olisiko pitänyt olla tiukempi, hellempi, kannustaa vähemmän vai laatia enemmän sääntöjä?

Miten kasvattaa lapsi niin, että hän on itsenäinen, mutta ei itsekäs? Menestyvä, mutta ei ahne? Toiset huomioon ottava, mutta ei lapanen? Ahkera, mutta ei ylitunnollinen? Onnellinen?

Lasken omaan pesueeseeni biologisten lasten lisäksi matkalla mukaan tarttuneet ihmis-taimet. On aivan mieletöntä, että olen saanut kasvattaa kodissamme muitakin kuin omia lapsia ja erilaisissa töissä opettajana seurata ja tukea nuorten kehittymistä aikuiseksi.

Kun esikoinen oli juuri syntynyt, luin jostain, että lapsen itsetunto kasvaa jos vauvaa pitää paljon sylissä. Ja minähän pidin, sylitin lapsia aina kun se vain oli mahdollista. Toinen ohje tuli elämää nähneeltä, vanhainkodissa asuvalta rouvalta. En tosin ymmärtänyt sen merkitystä vielä silloin. Vanha rouva kehoitti nauttimaan vauva-ajasta, se kun menee niin nopeasti ohi. Naurahdin, ajattelin mummon jo höporehtivän. Mihin se aika oikein muka noin vain katoaisi? Nyt haluaisin sanoa saman ohjeen aivan jokaiselle tuoreelle vanhemmalle. Jotenkin ne vauvat vain virahtavat potkupuuvusta farkkuihin kun selkensä vain hetkeksi kääntää.

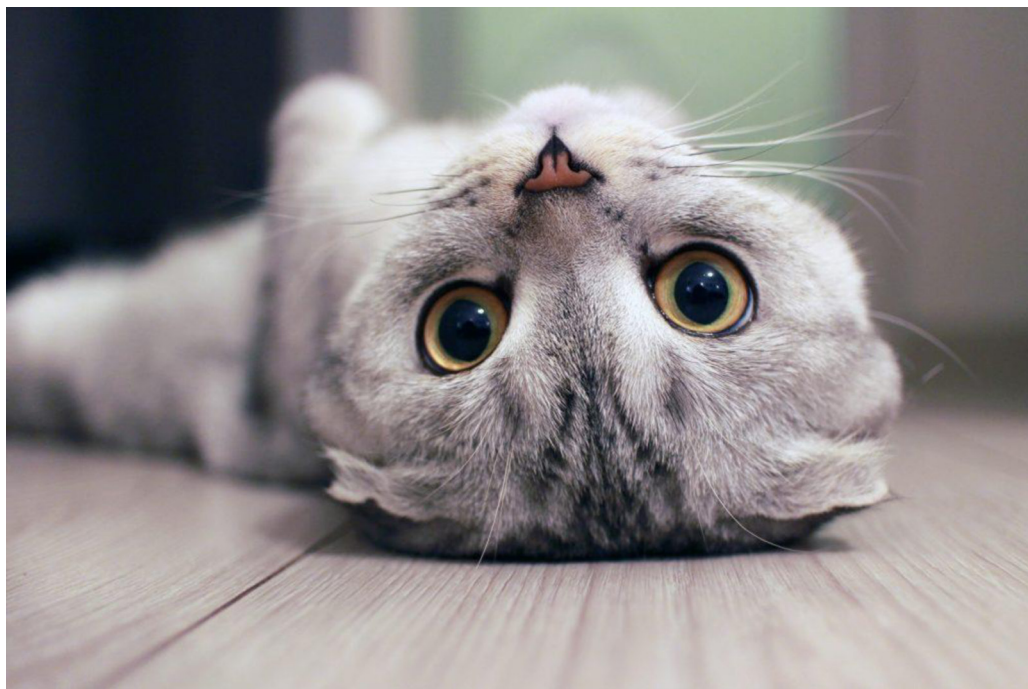

Leikkikentän ohittaessa mietin usein, että miksi vanhemmat eivät katso lapsiaan, vaan kännyköitä. Mutta toisaalta, tarvitseeko lapsen saada jatkuvasti huomiota? Itse keskustelin ahkerasti muiden äitien kanssa hiekkalaatikolla. Oliko se sittenkään vuorovaikutteisempaa kuin nykyvanhempien kasvatusta?

Opettajana olen etuoikeutetusti näköalapaikalla, seuraan nuoren aikuisen valmistumista ammattilaiseksi. Lähtökohdat eivät ole kaikilla samat, toiset erottuvat massasta jo ensimmäisinä päivinä. En tiedä mikä on opittua, mikä luonteenpiirre, mikä ympäristön merkitys ja mikä geenien sanelemaa. Maailmalle pitäisi kuitenkin saada yhteiskuntakelpoisia ihmisiä, jotka pärjäävät liike-elämässä, työssään, elämässään. Oma rooliaan kasvattajana ja suunnannäyttäjänä tässä yhteiskunnassa olisi jokaisen hyvä pysähtyä miettimään.

Kun maailma velloo yhä epävakaampana, toivoisin, että voisimme vielä kasvattaa lapsia kuten kyläyhteisöissä oli tapana. Yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Ei kaikkien tarvitse jakaa niitä tukkapöllyjä, mutta turvallisia aikuisia lasten ja nuorten ympärillä ei koskaan ole liikaa.

Ulla Pekkarinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Savolainen sivetikissa

Innovaatioiden synnyttäminen vaatii usein pitkäjänteisyyttä, periksi antamattomuutta ja ennakkoluulottomuutta. Joskus toki onnella ja sattumallakin voi olla osuutensa asiaan, myös pakko voi olla toimiva motivaattori.

Eräänlainen sitkeyden perikuva on ollut se kokeileva kotikokki, joka aikanaan on päättänyt löytää tavan korvasienen syömiseksi. Toki kyse on saattanut olla myös äärimmäisestä niukkuudesta, jos lähimetsässä ei juuri muuta sienilajia ole kasvanut. Masterchefimme ilme on varmasti ollut muikea kun sieni on parin ryöppäyskerran jälkeen paljastunut varsinaiseksi kulinaariseksi herkuksi ja vielä koemaistajakin parista edeltäjästään poiketen on jäänyt henkiin.

Ennakkoluulottomuutta puolestaan kuvaa hyvin se kahvin ystävä, jonka mielikuvitus on kehottanut poimimaan kahvipapuja sivetikissan jätöksistä, puhdistamaan nämä ja jauhamaan kahviksi. On siinä kahvihammasta kolottanut tai koko operaatio on tehty jäynäksi kaverille, "et kyllä arvaa missä tuo kahvi on käynyt...".

Savilahden alueesta on mahdollista lähitulevaisuudessa kehittää oikea innovaatioiden aarreaitta. Alueelle keskittyvät oppilaitokset, tutkimuslaitokset ja yritykset muiden toimijoiden ohella tarjoavat Suomen mittakaavassa varteenotettavan osaamiskeskittymän ja fyysisen infrastruktuurin. Keskeinen kysymys onkin, osaammeko aidosti hyödyntää tätä mahdollisuutta? Nyt olisi kysyntää perinteiset reviirirajat rikkovalle ennakkoluulottomuudelle ja Out of the Box-ajattelulle. Kuopion ja koko Pohjois-Savon kilpailukyvyn kannalta

käsissämme on ainutlaatuinen mahdollisuus jos vain osaamme sen hyödyntää. Ilman äärimmäistä pakkoa tai suoranaista määräystä henkinen laiskuus ja muutosvastarinta ovat usein kuitenkin vahvoja vastustajia.

Sivettikissaan vielä palatakseni. Parasta tarinassa lienee Kopi Luwak –kahvin 300 euron kilohinta. Vanhasta sanonnasta poiketen siis joskus kuitenkin kannattaa lyödä kätensä siihen itteensä.

Esa Viklund
kehittämispäällikkö
Savonia-ammattikorkeakoulu

Hyvää Ystävänäpäivää!

Onko yrittäjällä Ystävänäpäivänä ystäviä?

Ystävänäpäivää on Suomessa vietetty 1980-luvulta lähtien. Usein punainen sydän liitetään tähän Yhdysvalloista meille tulleseeseen päivään ja niinpä monet sydänyhdistykset ovatkin ottaneet päivän omakseen.

Jokapäiväisessä työssäni kohtaan eri alojen yrittäjiä ja usein tulee miettineeksi, miten yrittäjänä toimiminen on mielekäs tapa tehdä töitä ja ansaita rahaa. Monille se onkin elämäntapa, josta olisi vaikea luopua. Vaikka yrittäjyys merkitsee usein paljon työtä, jousitamista ja tinkimistä vapaa-ajasta, lomista ja harrastuksista, kuitenkin yrittäjänä onnistuminen on palkitsevaa.

Ketkä ovat sitten yrittäjän ystäviä? Maassamme on organisaatioita, jotka pyrkivät toiminnallaan auttamaan niin yrittäjätaipaleensa alussa kuin myös jo vauhtiin päässeitä yrittäjiä. Maamme eri uusyrittäjäkeskukset tarjoavat henkilökohtaista, maksutonta ja ehdottoman luottamuksellista palvelua. Kauppakamarit eri puolilla Suomea valvovat yritysten etuja ja tarjoavat neuvontaa, koulutusta ja erilaisia palveluja.

Suomen Yrittäjät on pienten ja keskisuurten yritysten etu- ja palvelujärjestö, tehtävänänsä parantaa yrittäjien asemaa ja yrittämisen edellytyksiä. Samalla se edustaa yli 105 000 jäsenyritystä. Savon yrittäjät on yksi Suomen Yrittäjien 21 aluejärjestöstä ja toimii alueemme yritysten edunvalvojana. Järjestöön kuuluu paikallisyhdistyksiä eri kunnista, joista Vieremä palkittiin vuoden yrittäjäystävällisimpänä kuntana.

Kaupunkien ja kuntien yrittämiseen liittyvät palvelut auttavat osaltaan niin alkuvaiheessa olevia kuin jo kasvuvaiheeseen selvinneitä yrityksiä. Esimerkkinä Kuopion kaupungin yrityspalvelut ja kuntien elinkeinotoimen vastuuhenkilöt, mm. kunnanjohtajat ja elinkeinosaamiehet.

Yrittäjä tarvitsee ystäviä myös rahoituksen puolella. Pankkisektori ja muut rahoituslaitokset, esimerkkinä Finnvera auttavat ja mahdollistavat mm. oman yrityksen perustamisen ja liiketoiminnan kasvattamisen. Eri hankkeet ja projektit pyrkivät myös osaltaan auttamaan eri elinkaaren vaiheissa olevia yrityksiä.

Alueen oppilaitokset ovat myös auttamassa paikallisia yrityksiä/yrittäjiä, esimerkkeinä Savon ammattiopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto. Opiskeluun kuuluvat harjoittelujaksot, opinnäytetyöt ja erilaiset opintoihin liittyvät liiketoimintaprojektit oikein hyödynnettyinä mahdollistavat yritystoiminnan kannattavan kehittämisen ja parhaimmassa tapauksessa liiketoimintariskien minimoimisen yrityksen kasvaessa ja kansainvälistyessä.

Usein yrittäjät mainitsevat kuitenkin yhdeksi tärkeimmistä ystäväistä muut yrittäjät. Verkostoitumisen merkitystä niin kokemusten vaihdon kuin myös jaksamisen kannalta ei voi liikaa korostaa.

Ystävänäpäivänä voidaankin yhteenvetona todeta, että yrittäjällä on monenlaisia ystäviä. Kaikki pyrkivät omalta osaltaan vaikuttamaan siihen, että yrittäjä voisi täysin keskittyä oman liiketoimintansa kannattavaan harjoittamiseen.

Jari-Pekka Jääskeläinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Kaija Sääsäki

Martti Ahtisaaren koulussa opitaan työelämään.

Lapset mullistavat työelämän

Olen varma, lapset mullistavat työelämän. Heille ei kelpaa tavanomainen: monikulttuurinen kommunikointi-, vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot ovat hallussa tiimityötaidoista puhumattakaan. Kansainvälisyys on itsestäänselvyys.

Perusopetuksen opetussuunnitelman uudistus herätti muutama vuosi sitten voimakasta kritiikkiä: suomalaisten lasten osaaminen hiippuu eikä Pisa-kisassa pärjätä. Valinnaisuus ja laaja-alainen osaaminen murtaa perinteiset oppiainerajat.

Olen vakuuttunut uudesta opetussuunnitelmasta ja etenkin opetusmenetelmistä, joita alakoulussa viljellään – opettajasta ja koulusta riippuen. Kaikkea ei opita kuten ennen, jotain jäi pois, mutta tilalle tuli tärkeitä elämän- ja työelämän taitoja.

Lapsille arkipäivää ovat keskustelut omista ja luokkakaverien vahvuuksista ja kehittämis-kohteista. Oppilaat arvioivat itseään, toisiaan ja tiiminsä toimintaa, luokkansa ilmapiiriä, reflektoivat, selvittävät ristiriitojaan, juttelevat avoimesti, tasavertaisesti opettajan kanssa. Yrittäjyyttäkin treenataan.

Martti Ahtisaaren koulussa Kuopiossa neljäsluokkalaiset järjestävät opetustuokiota ihmisen erilaisista temperamenteista ja vahvuuksista eskarilaisille ja 2-luokkalaisille.

Opetustuokio ei kaipaa oikeaa opettajaa, vaan koululaiset auttavat ja opettavat toisiaan. Vanhempien oppilaiden asiantuntijuus ja itseluottamus kasvavat. Nerokasta!

Alakoululaiset harjoittelevat taitoja, joiden valmennukseen perinteisissä työpaikoissa vaaditaan kalliita konsultteja, työnohjaajia ja terapeutteja.

Kouluissa harjaannutetaan opiskelu-, työelämä-, yrittäjyyden, aktiivisen kansalaisen taitoja ja taitoja. Ajattelun ja oppimisen taitoja, vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja sekä monilukutaitoa opitaan laajasti.

Kun nämä lapset siirtyvät työelämään, johtajia ja esimiehiä ei tarvita. Kaikki ymmärtävät firman vision ja vastuunsa. Hallintorutiinit hoituvat automatisoinnin ja robottien voimin. Epäkohdat osataan ratkoa yhdessä.

Työ- ja vapaa-aika on lifestyleä, rennolla otteella tehdään huipputulosta. Firman arvoja ei tarvitse määritellä ja muistutella – hyvä fiilis on itseisarvo.

Kaija Sääsä
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Asko Seppänen

Ottaisinko päikkärit?

Työelämässä pitää olla innovatiivinen, tehokas ja tuottava. Etenkin asiantuntijatyössä pitää pystyä yhdistelemään asioista nopeasti uudella tavalla. Ottamaan kiinni lentävästä ajatuksesta ja kehittää siitä uutta erilaista toimintaa. Välillä tuntuu, ettei ajatus luista itsellä – eikä aina kollegoillakaan. Mitäpä avuksi?

Vastaus on päiväunet.

Kalifornian yliopiston psykologian apulaisprofessori **Sara Mednickin** mukaan tehotorkut tuovat piristystä päivään. Tutkimusten mukaan noin 15 min päiväunet voivat parantaa aivotoimintoja niin muistin, keskittymiskyvyn kuin luovuudenkin osalta. Lisäksi pikaisilla päivätorkuilla on muitakin terveysvaikutuksia. Ne voivat alentaa stressiä ja lisätä tahdonvoimaa.

Onpa todettu, että jo pelkkä päiväunien ajattelu laskee verenpainetta. Päivätorkut on myös yhdistetty alentuneeseen riskiin sairastua tulehduksiin sekä sydän- ja verisuonitauteihin. Päikkärit ovat siis myös loistava kansanterveyden edistäjä ja sairauspoissaolosten vähentäjä!

Suomessa me teemme pitkää päivää ja juomme säännöllisesti mukillisen kahvia, jotta veren kofeiinipitoisuus pitää meidät vireessä. Kahvihuoneisiin satsataan. On kahviautomaatit monilla eri valikoimilla; cafe latte, cappuccino, wiener cafe, espresso jne. Mutta saako tämä aikaan aivomyrskyn ja luovuuden lentoon lähden. No tuskinpa.

Yhdysvalloissa tuottavuuden ja luovuuden lisäämiseksi on useissa yrityksissä ja yliopistoissa otettu käyttöön päiväunien nukkumisen mahdollistavia taukokuoneita. Väitetään, että luovimmat ideat syntyvät levon tai rentoutumisen aikana, kun aivot rakentavat uusia yhteyksiä.

Suunnittelemme juuri Kuopioon uutta, eri koulutustasot ja yritykset yhdistävää Savilahti 2020 -kampusta, josta on nostettu esiin yhteisöllisyys, ekologisuus ja digitaalisuus – mutta ei päikkäreitä luovuuden ja tuottavuuden lähteenä. Ehdottomasti henkilöstölle tulisi rakentaa kampukselle rauhallisia päiväunipaikkoja, joissa voi saada ajatuksen akut ladattua pikaisesti.

Lapsille päiväunet ovat osa päiväkodin arkea, ja monille vilkkaille velikullille ne ovat pakopulla eli pakkopäikkärit, jotka loppuvat kun pääsee eskariin. Päiväunia on kokeiltu helsinkiläisen Tahvonlahden ala-asteen nelosluokassa hyvin tuloksin.

Helsingin yliopiston aivotutkija Minna Huotilaisen mukaan lyhyet, 7–15 minuutin päiväunet vaikuttavat yleensä oppimiseen ja keskittymiseen myönteisesti. Aivot aloittavat jo päiväunen aikana tiedon tehokkaan siirtämisen pitkäkestoiseen muistiin ja siksi päiväuni kannattaisi ottaa heti uuden asian opiskelun jälkeen. Tiedonsiirto pitkäkestoiseen muistiin jatkuu kyllä yöllä nukkuessamme. Jos näin on, niin opiskelijoillekin tulisi tarjota kampuksella mahdollisuus päikkäreihin. Eli lisää vaan ”päikkäriparkkeja” uudelle kampukselle. Eikä se riitä että meillä on paikkoja päikkäreille, vaan tarvitaan myös uudenlainen lukkarisuunnittelu, jossa huomioidaan päikkärit ajallisesti. Sillä jos halutaan, että päiväunista

on hyötyä, niin niitä kannattaa ottaa säännöllisesti. Tutkimuksissa on osoitettu, että jos on tottunut nukkumaan päivisin, kevyttä unta on helpompi ylläpitää. Tämän seurauksena päiväunia usein nukkuvien suorituskyky paranee tehokkaammin kuin heillä, jotka eivät yleensä ota nokosia. Toistaiseksi on epäselvää, johtuuko tämä biologisista tekijöistä vai onko kyseessä opittu piirre.

Tulepa vielä mieleeni jokunen vuosi sitten noussut kohu eduskuntaan ostetuista torkkupeitteistä, jotka tuomittiin rahanhaaskauksena. Nyt kun asiaa pohtii niin olisiko sittenkin päikkärit torkkupeittojen alla saattaneet tulla edullisemmaksi kuin sote ja maakunta uudistuksen vuosia kestänyt pyörittely, jossa ajatus ei aina luista.

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Lähiympäristön eli työpöytäni muovivaldo.

Muovittomuus – mahdollisuus vai ajatusharha?

Teemassa erilaiset kieltäytymiskuukaudet, innostuin valtavasti muovittomasta maaliskuusta. Intoa puhkuen ryhdyin suunnittelemaan kuukauden selviytymistarinaani. Tämä olisi niin minun juttu!

Koitti perjantai ja viikonlopun ruokaostokset. Ostoskärry täyttyi pikku hiljaa kertakäyttöisistä muovipakkauksista: siinä meni smetanat, kermaviilit, tillit, sipulit, mädit, kylmäsavustettu kala, rahat ja marjat. Tapahtui totaalinen orastavan ideologian romahdus ja herätys, miten voin edistää oman elämäni muovilaatua.

Ensinnäkin muovi ei yksiselitteisesti ole paha asia. Väittäisin sen olevan välttämätön osa elintasoamme ja elämäämme. Muovia ja sen johdannaisia on kosmetiikassa, vaatteissa, päivittäistavaroissa, ihmisen varaosina, lääkkeissä – ylipäätään jokapäiväisessä arjessamme. Se on loistava pakkausmateriaali elintarvikkeiden ja lääkkeiden hygieeniseen säilytykseen ja jakeluun tai toimimaan side- ja apuaineena materiaaliyhdisteissä.

Ongelmaksi muovi muuttuu siinä vaiheessa kun se päättyy osaksi luontoympäristöä sekä eläinten ja ihmisten kiertokulkua. Muovi täytyy saada tehokkaaseen kiertoon tai sen hävittäminen on oltava kestäväällä pohjalla.

No onko biomuoveista pelastajiksi? No ei. Biomuoveja ei voi kierrättää ja siksi ne eivät sovi ainakaan kiertotalouteen. Myöskin biomuovien hajoaminen on hallitsematonta, paitsi lääketieteessä. Sulavien tikkien, ruuvien tai lääkekapseleiden hajoamisprosessit ovat tarkasti hallinnassa. Mutta jos elintarvikepakkauksen materiaali rupeaa hajoamaan liian aikaisin, voi hajoaminen erittää haitallisia aineita ja pilata elintarvikkeen.

En tiedä teemakuukauden taustoja. Veikkaukseni on, että sillä pyritään vaikuttamaan kulutuskäyttäytymiseemme, sekä asenteisiin muovista jätteenä. Haastavinta on vähentää kertakäyttökulutusta. Siinä joudut tarkastelemaan arvomaailmaasi, siihen liittyviä merkityksiä ja niihin sitoutumista.

Kuinka tästä eteenpäin? Jos aloittaisin ihan läheltä ja helpoimmasta päästä. Palaan mielikuvissa takaisin ruokaostoksille. Nyt minulla on mukana kankaisia hedelmä- ja vihannespusseja, suosin paperisia ja kevytkartonkisia pakkauksia ja ostan samassa pakkauksessa isompia määriä einestä, jolloin yhdestä pakkauksesta riittää useampaan käyttökertaan.

Biojätteessä palaan tabloid-lehdistä taiteiltuihin pusseihin, sillä edes jätteenkäsittelylaitosten tehoprosesseissa eivät biopussit hajoa, vaan biojäte karrätään poltettavaksi.

Jokohan huushollista löytyisi myös muovipakkausten kierrätykselle tilaa? Valistunut työkaverini sai tämänkin kuulostamaan helpolta. Kannattaa ihmetellä asioita ääneen.

Raisa Leinonen

Tk- ja liiketoiminnan suunnittelija

Savonia-ammattikorkeakoulu, kulttuuriala

Nukunko yön yli vai luotanko intuitioon

Teen leikkimielistä kyselyä netissä. "Perustuvatko tekemäsi päätökset a) harkintaan b) intuitioon?" Paha kysymys, koska haluaisin rastiittaa molemmat vaihtoehdot mutta vain toisen voi valita. Kysymys jää askarruttamaan mieltäni vastaamisen jälkeenkin.

Mitä on intuitio? Aika monen mielestä siihen liittyy jotain taianomaista, kun näyttää siltä, että ihminen tietää vaikkei tiedä miten tietää. Voimme hämmästellä kertoa tarinaa palomiehestä, jolla on yhtäkkinen tarve paeta palavasta talosta juuri ennen sen romahtamista. Taloustieteen nobelisti Daniel Kahneman pohtii ajattelua ja päätöksentekoa 2011 julkaisussa kirjassa *Thinking, fast and slow*, suomennettu 2012 *Ajattelu, nopeasti ja hitaasti*. Kirjassaan hän jakaa ajattelun nopeaan intuitiiviseen ja hitaampaan logiikkaa hyödyntävään järjestelmään.

Kirjassa intuitio määritellään mm. näin: "Tilanne on antanut vihjeen, vihjeen ansiosta asiantuntija saa muistiin tallennetun tiedon käyttöönsä ja siitä saadaan vastaus." Intuitio on määritelmän mukaan sama kuin tilanteen tunnistaminen. Näin väittämällä intuitio muuttuu näennäisestä magiasta arkiseksi muistin kokemukseksi, jossa toimii ajattelun nopea järjestelmä.

Kahneman on kokeellinen psykologi. Hänen mukaansa asiantuntijan intuitiolla on hyvät edellytykset kehittyä ympäristöissä, joissa on säännönmukaisuuksia ja joissa omien tekojen ja niiden havaittujen seurausten välillä ei ole viivettä.

Lääketieteen asiantuntijoista radiologit saavat vähän informaatiota diagnoosiensa onnistumisesta, mutta nukutuslääkäreiden tekojen vaikutukset ovat nopeasti nähtävissä. Näin jälkimmäisten mahdollisuudet kehittää intuitiivisia taitoja ovat paremmat. Kahneman toteaa, että jos nukutuslääkäri sanoo: ”Minusta tuntuu, että jotakin on vialla”, jokaisen leikkaussalissa on oltava valmis hätätilanteeseen.

Kauppalieddessä 11.3. oli juttu lantin heittämisestä päätöksentekomenetelmänä. Siihen turvaudutaan useimmiten silloin, kun pitäisi valita kahden tasavertaisen, yhtä hyvän (tai huonon) vaihtoehdon välillä eikä ratkaisua tunnu löytyvän.

Lantin heittäminen ei artikkelin mukaan ole lainkaan huono menetelmä. Jos saa tietyn vaihtoehdon ja ajattelee välittömästi, että se on hyvä, silloin se kannattaa toteuttaa. Jos taas lantin valinta ei tunnu oikealta, kannattaa valita toisin. Jos valinta osoittautuu oikeaksi, saa lisää tietoa kokemuspankkiin ja muistiin. Se tarkoittaa, että seuraavan kerran intuitio todennäköisesti kertoo vielä paremmin oikean vastauksen. Eikä lantin heittämistäkään enää tarvita.

Palaan kysymykseen tavastani tehdä päätöksiä. Toimin mielestäni eri tavoin eri tilanteissa. Jotain vaatekappaletta saatan käydä sovittamassa parikin kertaa ja miettiä yön yli ja toisenkin yön yli. Toisaalta nykyisen auton ostin melkein niin, että menin kauppaan, näin auton ja ajattelin että tuo on minun. Ja se on ollut minun nyt pian yhdeksän vuotta. Se oli hyvä nopea päätös. Osa yön yli nukutuista vaatepäätöksistä taas on jäänyt roikkumaan kaappiin lähes käyttämättömänä. Harkinnasta on usein hyötyä, mutta ei aina.

Marja Kopeli
koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Salla Seppänen

Seniorit yhteiskunnan voimavarana

Suomi ukkoontuu ja akkaantuu nopeasti. Yli 65-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan olevan 26 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Korkean iän saavuttaneiden, yli 85-vuotiaiden osuuden väestöstä ennustetaan nousevan vuoteen 2040 mennessä jopa 6,1 prosenttiin. Samaan aikaan alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä pienenee ja työikäisten määrä vähenee.

Huoltosuhde eli lasten ja vanhusten määrä sataa työikäistä kohden nousee vuoteen 2034 mennessä 74,6. Tämä on nähty yhteiskunnassamme rasitteena, joka lisää hoidon ja hoivan tarvetta ja sitä kautta nostaa kustannuksia. Ikääntyminen on saanut julkisissa keskusteluissa negatiivisen sävyn, ja ihan suotta. Seniorikansalaiset ovat voimavara, joka yhteiskunnassamme tulisi tiedostaa, ja heitä tulisi arvostaa.

Katsopa ympärillesi – millaisia ovat seniorikansalaiset. Väittäisin, että he ovat aktiivisia vastuunkantajia. Hiihtoladuilla on paljon yli 65 -vuotiaita kuntoilijoita, usein jopa enemmän kuin meitä työikäisiä. Työelämässä jatketaan yhä pidempään. Kampaajani on täyttänyt 70 vuotta eikä suunnittelekaan vielä eläkkeelle jäämistä. Tätini keikkaili lähihoitajana muistisairaiden hoitokodissa usean vuoden eläköitymisensä jälkeen.

Seniorit harrastavat yhdessä, jakavat arjen vastuuta ja pitävät huolta toisistaan. Sopivia aktiviteetteja on yhä enemmän tarjolla, kuten senioritanssia, harrastepiirejä, ym. He tekevät matkoja ja ovat aktiivisia kulttuurin kuluttajia.

Monelle lapsiperheelle isovanhemmat ovat korvaamaton apu arjen pyörittämisessä. Ja onhan kehitetty lainamummo ja -ukki toimintaa, jossa seniorit ovat vara-isovanhempina lapsille, joiden omat isovanhemmat asuvat kaukana tai ovat poistuneet keskuudestamme iäisyyteen.

Vaikka havainnot ikääntymisestä ovat monen lähipiirissä myönteisiä, niin silti senioreiden positiivista vaikutusta yhteiskuntaamme ei tuoda riittävästi esille. Ehkäpä se ei ole mediseksikästä, ja positiiviset uutiset eivät vain ole myyviä.

Ikääntymistutkimuksessa on kuitenkin jo pitkään nostettu esille ns. kolmannen iän mahdollisuudet yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Kolmanteen ikään liitetään yksilötasolla aktiivisuus, terveyden vaaliminen, riippumattomuus, vapaus ja nautinto, jotka ovat seurausta työstä pois jäämisestä ja vapaa-ajan lisääntymisestä, sekä urapaineiden vähenemisestä. Uusi elämäntilanne mahdollistaa ikääntyvälle itsensä toteuttamisen, harrastamisen ja opiskelun.

Tuottava ikääntyminen on jatkumo positiivisuutta kuvaaville määreille kolmannen iän voimavarat, aktiivinen tai rohkea ikääntyminen, myönteinen ja tasapainoinen vanheneminen, joiden avulla työelämän jälkeinen aika tuodaan esille myönteisenä elämänvaiheena. Uppsalan yliopiston sosiologian professori Lars Tornstam listaa seniorikansalaisten tuottavuuteen kuuluviksi toimimisen palkkatyössä ja vapaaehtoistyössä sekä kuluttajina, jotka luovat työpaikkoja.

Tuottava ikääntyminen on näkyvää konkreettista osallistumista, joka tuottaa havaittavissa olevia panoksia, joista on hyötyä yhteiskunnalle, yhteisölle ja muille kanssaihmisille.

Anu Leinonen (2007) artikkelissaan tuottavan ikääntymisen käsitteen käyttömahdollisuuksista toteaa, että tuottavan ikääntymisen sijasta tulisi puhua "tuottavasta osallistumisesta", jolloin senioreiden osallistuminen ja aktiivisuus määrittyvät laajemmin. Tuottavan ikääntymisen käsitteeseen sisältyy vahvasti ikääntyneiden voimavarojen ja osallistumisen mahdollisuuksien arvostamisesta.

Yhteiskunnan näkökulmasta tarkasteltuna kiinnostus senioreiden voimavarojen tiedostamiseen on vielä melko vähällä huomiolla. Valtioneuvoston kanslia julkaisi kylläkin jo vuonna 2004 tulevaisuusselonteon liiteraporttina "Ikääntyminen voimavarana", jossa tulee esille vanhenemisen yksilöllisyys, moninaisuus ja kokemuksellisuus.

Ikääntyneet nähtiin voimavarana monilla tavoin yhteiskunnan eri toimintaloikoilla, kuten työelämässä, vapaaehtois- ja järjestötyössä, omaishoidossa ja muussa hoivassa, koulutuksessa ja kokemuksen siirtämisessä.

Yhteiskunnan jatkuvuuden näkökulmasta seniorit ovat tärkeässä roolissa ammatillisen ja muun tiedon siirtämisessä jälkipolville, normi- ja arvojärjestelmän välittämisessä, kulttuurisen perinnön siirtämisessä sekä oman elämäkokemuksen välittämisessä nuoremmille. WHO on määritellyt aktiivisen ikääntymisen peruspilarit, joita ovat terveys, osallistumi-

nen, turvallisuus ja elämänlaatu. Miten hyvin suomalainen yhteiskunta mahdollistaa seniorikansalaisille näiden peruspilareiden toteutumisen?

Ongelmana aktiivisen ikääntymisen toteutumiselle saattaa olla se, ettei ikääntyneillä ole tarpeeksi sosiaalisia, taloudellisia ja poliittisia rooleja ja areenoita, joissa he voivat toteuttaa omia kykyjään ja toimia yhteiskuntansa ja lähiyhteisönsä hyväksi.

Tulevaisuudessa tuottava ikääntyminen ja seniorit voimavarana ovat tärkeä osa yhteiskuntapoliittista keskustelua. Maakuntaudistus vastuuttaa kunnat yhä vahvemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen yli toimialasektoreiden.

Kunnissa tulee nyt viimeistään havahtua siihen, että seniorikansalaisten aktiivisuuden ja voimavarojen tukeminen sekä heidän toimintakykyyn panostaminen ovat kannattavaa tulevaisuuden ikääntymispolitiikkaa.

Aktiiviseen ikääntymiseen satsaaminen vaikuttaa paitsi hoito- ja hoivapalveluiden kustannusten vähentymiseen myös lisääntyneeseen ikääntyneiden aktiivisuuteen, josta koi- tuu hyötyä yhteiskuntaelämän eri sektoreille. Ikääntyneitä osallistuvalla toiminnalla on taloudellisia ja myös sosiaalisia vaikutuksia yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle.

Kuntapäätäjien kannattaa vaikuttaa siihen, että ikääntyneiden mahdollisuus osallistua kuntien päätöksentekoon vahvistuu. Menestyjä on se kunta, joka näkee ikääntymisen voimavarana eikä rasitteena.

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Arkhimedes – antiikin Google

Alkuun hernenenään-varoitus historian faktoihin puritaanisesti suhtautuville: blogikirjoitus saattaa sisältää hienoisia historiallisia epätarkkuuksia.

Yksi opettajuuden suurimpia haasteita on suodattaa valtavasta tietomäärästä oleellinen ja jäsentää se oppijan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Kun tietoon yhdistetään taito, voidaan saavuttaa tavoiteltavaa osaamista.

Tieto on pääsääntöisesti nopeasti ja usein ilmaiseksi jokaisen saatavissa, oikean ja relevantin tiedon tunnistaminen sen sijaan on vaikeaa. Oma lukunsa on vielä viime aikoina vahvistunut fake news –ilmiö, mikä on omiaan hämärtämään faktan ja fiktion häilyvää rajaa.

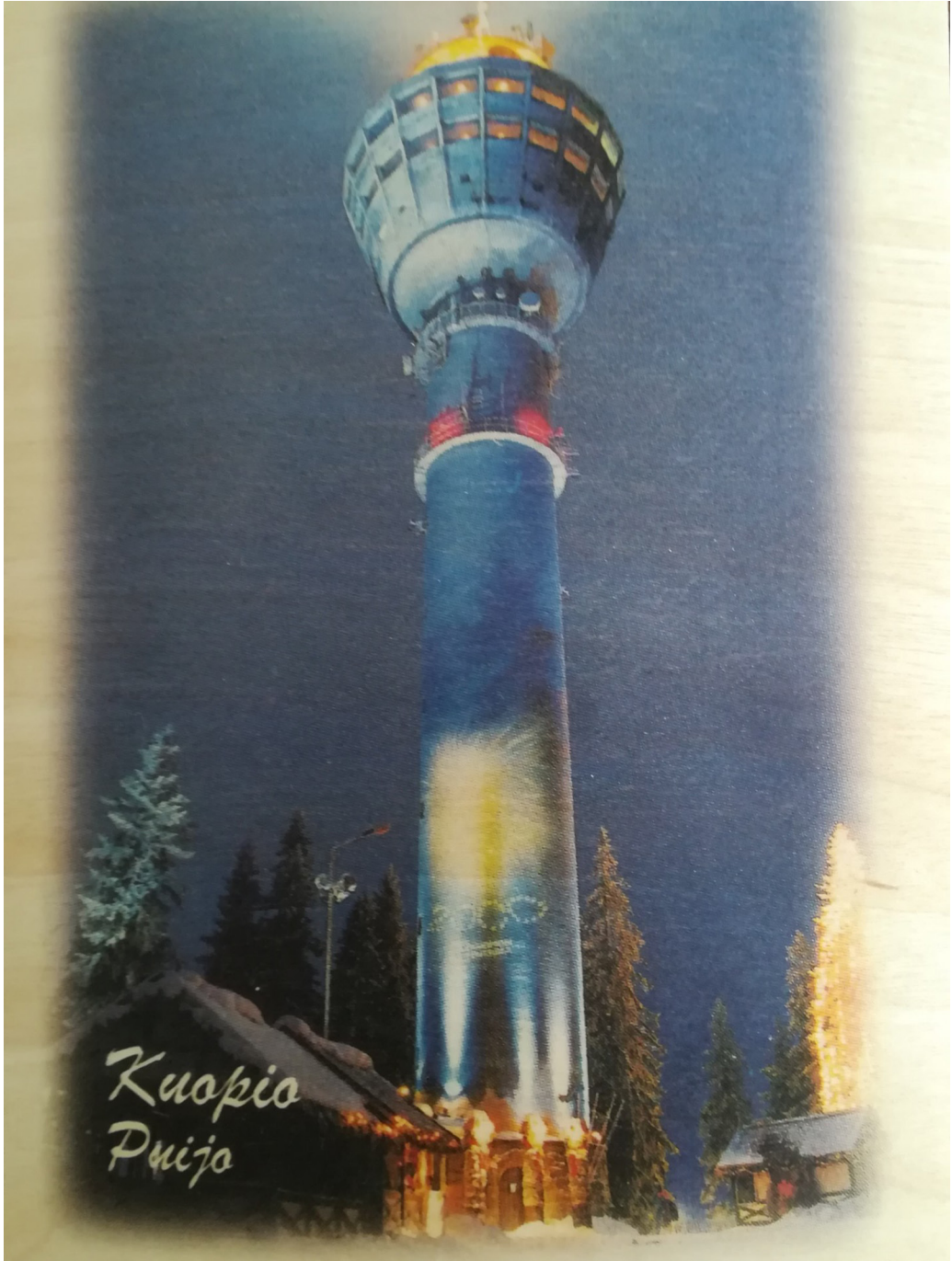
Antiikin Kreikassa tilanne oli todennäköisesti helpompi valistusfilosofin istuessa Ateenan kivillä jakamassa tietoaan valituille oppilaille. Opettaja tiesi lähtökohtaisesti maailmankaikkeudesta kaiken tietämisen arvoisen, joten lähdekritiikkiä ei kovin laajasti ollut tarvetta harrastaa. Hankalaan kysymykseen pystyi aina vastaamaan retorisella vastakysymyksellä, jolloin kysyjä huomasi korkeintaan ajautuneensa itse ratkaisemaan esittämäänsä ongelmaa. Arkhimedes on tunnettu laistaan, ruuvistaan ja Heureka-huudahtuksestaan. Harvemmin esiin nouseva saavutus liittyy tunnettuun nuorison sutkaukseen ”kvg”, joka on itse asiassa peruja jo antiikin ajalta. Ateenan teinit saattoivat nimittäin tokaista uteliaalle kysyjälle ”kva”, kysy v... arkhimedekselta.

Oppiminen ei kuitenkaan ole vuosituhansien aikana muuttunut. Aito oppiminen voi tapahtua ainoastaan oppijassa itsessään ja hänen omasta tahdostaan. Motivaation merkitys on keskeinen. Tärkeä osa oppimista on myös oppimisprosessiin liittyvä palaute. Oli sitten kyseessä ala-asteikäinen tai korkeakouluopiskelija, on opettajan palautteella oppi miskokemuksen vahvistajana usein ratkaiseva merkitys. Aidossa ja syvällistä oppimisessa oppija saa vahvistusta osaamisestaan ja myös ymmärrystä osa-alueista, joissa on vielä kehitettävää. Suomalaiseen kouluperinteeseen ei perinteisesti ole kuulunut vahvuutena palautteen antaminen eikä liioin sen vastaanottaminen, tässä on kuitenkin viime vuosina ollut havaittavissa positiivista kehitystä kaikilla kouluasteilla.

Tavat toteuttaa opetusta kehittyvät jatkuvasti ja käytössä on tänä päivänä enemmän teknisiä apuvälineitä ja ympäristöjä kuin koskaan aiemmin. Tästä huolimatta oppijan kannalta tärkein yksittäinen tekijä on ammattitaitoinen, sitoutunut ja oppijasta aidosti kiinnostunut opettaja.

PS. Artikkelikuva ei liity mitenkään itse kirjoitukseen mutta pääsiäistähän tässä odotellaan.

Esa Viklund
kehittämispäällikkö
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Hannu Miettinen

Puijo ja Tahko – palvelu- ja tuotekehitysalue

Ekologisuus, green care, kestävä kehitys ja liiketoiminta ovat matkailun iskusanoja. Ne voidaan tehdä todeksi Puijolla ja Tahkolla.

Kuopion keskustassa bisnekset näivettyvät, vaikka kivenheiton päässä on vetonaula, josta turistit ja savolaiset varmasti laskeutuisivat solkenaan keskustaan shoppailemaan ja nauttimaan rikkaasta ravintolatarjonnasta.

Suunnitelmia Puijon matkailun kehittämiseksi on tehty vuosi toisensa jälkeen. Onneksi edes nyt sisäliikuntatiloja rakennetaan kisamonttuun.

Kuopiossa ovat keskeiset matkailu- ja ravitsemisalalan koulutukset: Savonia-ammattikorkeakoulussa ja Savon ammattiopistossa. Savonian Wellness- eli hyvinvointiliiketoiminnan ja muotoilun osaaminen laajentavat ja monipuolistavat alan koulutus- ja tuotekehitystarjontaa.

Puijolla ja Tahkolla voitaisiin testata uusia matkailun liiketoimintakonsepteja: yhteiskehittämistä eri alojen opiskelijoiden, ammattilaisten, yrittäjien ja luonnonsuojelujärjestöjen kanssa palvelumuotoilun menetelmin.

Näin taattaisiin palvelujen ja palvelukokemusten vastaaminen käyttäjien ja luontoystävien tarpeisiin sekä yrittäjien liiketoiminnan tavoitteisiin. Saatavalla asiakasymmärryksellä luotaisiin aivan uusia, kansainvälisiä, luontoarvoja kunnioittavia tuotteita ja palveluja, jotka olisivat myös liiketaloudellisesti kannattavia.

Savolainen ruoka ja luonnonantimet taipuvat myös laadultaan ja ulkoasultaan korkeatasoisiksi kansainvälisiksi herkuiksi. Saihan alueemme European Region of Gastronomy -tunnustuksen vuodelle 2020.

Ruoka, kulttuuri, matkailu – Puijo – Kuopio – Tahko. Tehdään Puijosta ja Tahkosta matkailun kansainvälinen palvelu- ja tuotekehitysalue kuten Pelastusopiston harjoitusalue on turvallisuusalan huippukeskittymänä.

Kaija Sääski
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Yrityskaupat nousuun nuorten avulla!

Yrityskaupat ovat jääneet usein start up- ja kasvuyritysten varjoon, muulloinkin kuin suosituksen Slush-tapahtuman aikana. Nyt kuitenkin nuori, ennakkoluuloton sukupolvi on luonut uudenlaisen kulttuurin ja pk-yrityksiä kaupataan maassamme yhä enemmän.

Aiemmin yritys, joka oli ajautunut syystä tai toisesta taloudelliseen ahdinkoon, pyrittiin viimeisenä keinona myymään innokkaalle, mutta usein kokemattomalle yrittäjälle. Nyt nuoret yrittäjät osaavat huolehtia yrityksistään paremmin. Niinpä myyntitilanteessa kaupanteko voi olla suhteellisen helppoa, kun yritys on hyvässä kunnossa.

Omasta rakkaasta yrityksestä kynsin hampain kiinni pitämisen ymmärtää, sillä luopuminen omaan ideaan ja ahkeruuteen perustuvasta firmasta ei ole helppoa. Varsinkin kun kyse saattaa olla perheyrityksestä, jota on kehitetty jo usean sukupolven ajan.

Maassamme pk-yrityksiä myydään näinä aikoina yhä enemmän. Mitkä ovat sitten syyt lisääntyneisiin yrityskauppoihin? Taloutemme tila on viime aikoina selkeästi kohentunut ja tällä hetkellä tarjolla on halpaa lainarahaa; tosin asiantuntijat ovat jo pitkään varoittelleet korkojen noususta. Ei voi myöskään unohtaa sitä, että yrittäjyys on nykyään varsinkin nuorten keskuudessa entistä suosittuampi vaihtoehto itsensä työllistämiseen.

Eilisessä Kauppalehdessä oli hyvä esimerkki nuoresta, optimistisesta yrittäjäsukupolvesta. Arvostettu Primulan leipomo ajautui konkurssin muutama vuosi sitten. Perinteikäs leipomoyritys avasi uuden, nykyaikaisen leipomokiinteistön Järvenpäähän, mutta kus-

tannukset kohosivat reilusti yli arvioidun ja niinpä edessä oli toiminnan lopettaminen. Nyt kuitenkin Väyrysen nuoripari halusi jatkaa kuuluisan sukunsa perinteitä ja niinpä he aloittivatkin leipomotoiminnan, muistaen varovaisuuden yrityksensä kasvattamisessa.

Savon alueella myytäväksi ilmoitettujen yritysten lukumäärä on noussut 10 %:lla vertauskohtana alkuvuosi 2018 ja loppuvuoden 2017 viimeisen kvartaalin keskiarvo. Savon yrittäjien toimitusjohtajan Arto Nykäsen mukaan Pohjois-Savossa on tehty systemaattista omistajanvaihdostyötä jo yli kymmenen vuoden ajan.

Viime syksynä käynnistettiin omistajanvaihdosneuvonta yhdessä pohjoissavolaisten kuntien kanssa. Neuvonta on tavoittanutkin jo 140 alueen yritystä. Tarkoituksena on rohkais-ta yrittäjiä valmistautumaan omistajanvaihdokseen hyvissä ajoin, omistajanvaihdosasian-tuntija Saara Timonen kertoo.

Yrityskauppa on monella tapaa monimutkainen prosessi, jossa kaupantekoon sekoittuu usein suuri määrä tunteita. Suomen yrityskaupat oy:n toimitusjohtaja Juha Rantanen on todennut osuvasti: "Yrityksen pitää päästä ensin omistajasta eroon, vasta sitten omistaja pääsee yrityksestä eroon.

Jari-Pekka Jääskeläinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia ammattikorkeakoulu

Kuva Kaarina Sirviö

Salla Seppänen työn imussa Savoniassa.

Työn imua – pitäisikö olla huolissaan?

Lämpimän ja aurinkoisen viikonlopun jälkeen tuntee kuinka energia virtaa kehossa ja mielessä. Vaikka kevätväsymyksen tulisi kaiken järjen mukaan olla pahimmillaan, niin ei tunnu missään. Tekemisen flowta riittää. Onkohan tämä nyt sitä työn imua? Lähdin selvittämään mitä työn imu tarkoittaa ja pitääkö siitä olla huolissaan?

Työterveyslaitoksen sivujen mukaan työn imussa oleva työntekijä on tarmokas, omis- tautunut, uppoutunut, sinnikäs vastoinkäymisissä ja ylpeä työstään. Hän kokee työnsä merkitykselliseksi, haasteelliseksi ja inspiroivaksi. Totean, että juuri näin voisi minun koh- dallani olla.

Sain hyvin nopeasti selville, että sosiaalipsykologian dosentti **Jari Hakanen** on tuonut käsitteen ”työn imu” suomalaiseen työelämäkeskusteluun osaksi positiivista työn psyko- logiaa. Työn imu -käsite ja sitä arvioiva, alun perin Utrechtiin yliopistossa tutkimuskäyt- töön kehitetty menetelmä, Utrecht Work Engagement Scaleon (UWES), pohjaavat työn imun vastakohtaan, työuupumuksen käsitteeseen. Työn imu -menetelmä on analoginen työuupumuksen käytetyimmälle ja luotettavimmalle arviointimenetelmälle, Maslach Bur- nout Inventorylle.

Työn imu -menetelmällä mitataan työn imun kolmea ulottuvuutta: tarmokkuutta, omistautumista ja uppoutumista työssä. Menetelmässä on 17 osiota, jotka mittaavat edellä mainittuja kolmea ulottuvuutta ja niille voidaan laskea keskiarvoihin perustuvat summuuttajat. Koska eri ulottuvuuksien keskinäiset korrelaatiot ovat yleensä melko korkeat, niin menetelmässä voidaan laskea myös osioiden keskiarvoon perustuva koko työn imun summamuuttuja. UWES-kyselystä on lisäksi muokattu 9 kysymyksen versio, jota pidetään myös yleisesti luotettavana, pätevänä ja tarkkana työn imun tutkimuksen työkaluna.

Jatkoin työn imun ymmärryksen laajentamista internetin ihmeellisessä maailmassa ja löysin Työterveyslaitoksen sivuilta linkin *Työn imu testiin* (<https://www.ttl.fi/tyon-imu-testi/>), jonka avulla on mahdollista arvioida omaa tämänhetkistä hyvinvointia. Aloin mielenkiinnolla täyttämään testiä. Siinä arvioin kokemustani työstäni väittämien kautta, kuten "tunnen olevani täynnä energiaa kun teen työtäni", "olen innostunut työstäni".

Ohjeena oli, että lue jokainen väittämä huolellisesti ja päätä, miten usein koet työssäsi väittämässä kuvattua tuntemusta tai ajatusta. Vaihtoehtoja väittämässä oli seitsemän ulottuvuudella; en koskaan – päivittäin.

Mittari oli helppo ja nopea täyttää. Lopussa kysyttiin onnellisuuden kokemustani, oman terveydentilani arviointia, sivilisäytyäni, työni laatua, työsuhdettani, vuosiansiotasoani, sukupuoltani ja syntymävuottani. Testi summasi vastaukseni ja ilmoitti asteikolla nolasta kuuteen (0-6) saamani työn imun pistemäärän, joka minulla oli 5.89, eli siis huisin korkea.

Testin tuloksen mukaa olen onnekas, kun koen työni erittäin mielenkiintoiseksi, ja voin paneutua työntekoon ilman häiritseviä keskeytyksiä ja voin nauttia työhöni syventymisestä. Tämä ei kyllä ole totta, sillä työni keskeytyy toistuvasti, mutta olen tottunut siihen ja osaan nopeasti uppoutua uudelleen kesken olevaan tehtävään. Keskittymiskykyni on harjaantunut vuosien saatossa, kun perheen äitinä opiskelin, kirjoitin ja kävin töissä.

Näyttää siis siltä, että työn imu on vahvasti läsnä elämässäni, ja hyvä niin sillä työn imulla on todettu olevan positiivisia vaikutuksia yksittäisen työntekijän yleiseen onnellisuuteen, terveyteen ja tyytyväisyyteen omaan elämään. Tämän lisäksi työn imun myönteiset seuraukset ulottuvat perhe-elämään ja työorganisaatioon asti.

Lopussa tulosteni raportointia on lause: "Muistathan silti pitää säännöllisesti taukoja ja huolehtia työpäivien kohtuullisesta pituudesta."

Tämä on tärkeä muistus, sillä työn imun ääripäänä voidaan pitää työholismia. Suurin ero työholismin ja työn imun välillä on kokemus työmotivaation synnyn lähteistä. Schaufelin (2012) mukaan työn imua kokevasta työntekijästä työ tuntuu hauskalta, antoisalta ja haasteelliselta. Sen sijaan työholistin tekeminen on pakonomaista, jatkuvaa suorittamista, jolloin työstä irrottautuminen vapaa-ajalla on lähes mahdotonta.

Voien todeta, että työn imu on positiivista, ja onneksi myös melko yleistä. Työn imu koskettaa useimpia meistä aika ajoin – toisia päivittäin ja toisia viikoittain tai kuukausittain. Sen verran tulee kuitenkin huolestua ja muistaa, että työn imu ei kanna jatkuvassa stressitilassa. Pitkäaikainen työn kohtuuton kuormittavuus aiheuttaa työuupumusta, vaikka samalla olisikin kokenut työn imua. Palautuminen työstä on tärkeää.

Työn imussa työtä ei tehdä terveyden tai muun elämän kustannuksella, vaan työ ja muu elämä rikastuttavat toisiaan. Korkea työn imu edellyttää riittävää työstä irtautumista ja vapaa-aikaa, jolloin keskitytään muihin asioihin, kuten harrastuksiin, perheeseen ja ihan vain joutenoloon.

Tavallinen arki on voimaannuttavaa. Jos aina tavoittelee jotakin erikoista niin hyvä menettää merkityksensä.

Schaufeli, W. 2012. Work Engagement. What Do We Know and Where Do We go? Romanian Journal of Applied Psychology, 14,1, 3-10.
<https://www.ttl.fi/tyontekija/tyon-imu/>

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Mökkivaatteet on mun mökkiaatteet

Mökillä antautuu helposti mielentilaan, johon kuuluu muistoja mummola-ajalta, luonnon intensiivinen läsnäolo ja tietoisuus kevyestä työleiristä, joka odottaa tekijäänsä. Tuo mielentila kuuluu erityisesti kesäaikaan.

Suomessa on reilut puoli miljoonaa mökkiä, ja niiden kesäsesonki on kohta alkamassa. Kuopio nousi 2017 maan mökkivaltaisimmaksi kunnaksi. Monissa kunnissa mökkiläiset pitävät pystyssä kyläkauppaa tai kesäkahvilaa ja tuovat osallistujia tapahtumiin eli ovat tärkeitä kunnan elinvoiman kannalta.

Suomalaisen mökkimatka on keskimäärin 92 km eli noin tunnin ajomatka. Toisaalta mediaani on linnuntietä 38 km eli puolet mökkimatkoista on korkeintaan sen pituisia. Pohjoissavolaisten mökkimatkamediaani on reilut 20 km. Monet voivat hurauttaa mökille siis vaikka iltasaunaan.

Oma mökkimatkani kestää noin tunnin. Tuloni ja se mitä teen ensimmäiseksi etenee useimmiten niin samaan tapaan, että sitä voisi kutsua rituaaliksi. Ajan auton unkarinsyreenin eteen, jossa se johonkin aikaan päivästä on muka varjossa. Kaivelen laukusta kuis-tin oven avaimen, lukko ikkunalaudalle tuohikippoon, sisäoven avain, ovi auki tupaan.

Tuttu mummolan haju, jossa on hiukkasen savun aromia. Jos on lämmin ilma, jätän ovet auki, jos viileämpi, jätän ne raolleen. Sitten työnnän tuvan ja kamarin ikkunat auki. Niissä on aidot 40-luvun haat, joilla ikkuna lukitaan auki-asentoon. Tuplat otetaan keväällä pois ja laitetaan kamarin seinää vasten syksyä odottamaan.

Sitten onkin jo aika vaihtaa vaatteet, ennen kuin voi jatkaa eteenpäin. Mökillä minua odottavat vuodesta toiseen samat hirveän-ihanaat vuosikertavaatteet: 80-luvun anorakki, jossa on megaolkatoppaukset, 90-luvun verkkarit, joiden polvet ovat palaneet puhki lentopallopeleissä ja 2000-luvun alun vihreät Hai-kumpparit, joiden vaaleat osat ovat pinttyneet ruohonleikkauksessa.

Kun olen sonnustautunut mökkilookiin, suuntaan sangon kanssa kaivolle. Kahvia pitää saada. Sitten tuvan uunin pellit auki ja tulta virittelemään. Piipun saaminen vetämään vaatii alkukesästä tietynlaisia taikoja, ja niistä huolimatta silloin tällöin savun aromi sisällä voimistuu. Kun uuni alkaa vetää kunnolla, on aika mennä kahvikupin kanssa rapuille istumaan. Siinä sielu lepää. Ja jostain syystä tuntuu, että siinä kohtaa paistaa aina aurinko. Mökkivaatteet ovat monelle suomalaiselle kokoelma aiempien vuosikymmenten muistumia. Niiden avulla pääsee oikeaan tunnelmaan, jota ei saavuta vastaostetuissa vetimissä. Liikeideana mökkivaatteiden kauppaaminen taitaa olla kuolleenä syntynyt ajatus, koska aito mökkivaate saa auransa vasta yhdessä kuljettujen vuosien myötä.

Niissä voi myös huoletta harjoittaa sitä työleiriä, joka kuuluu monen mökkielämään. Marjapensaat odottavat leikkaamista, vajan katto peltiä, roskat polttamista. Miten mukava onkaan, kun ei tarvitse varoa nuotion nokea tai naulojen tekemiä palkeenkieliä.

Entä sitten mökkisauna! Kun on ensin kantanut veden kaivosta, lämmittänyt alun tempuilun jälkeen nöyrästi toimivan kiukaan, kuunnellut jäähdytellessä rastaan huiluttelua, ja sitten kulkee vuosikymmenten takaiseen pyyhkeeseen kietoutuneena tupaan, niin mieli on täysi rauhaa. Mesiangervo tuoksuu ja tuttu lehtokurppa tervehtii ylilennollaan. Silloin suomalainen palaa juurilleen eikä kaipaa halpisketjujen kertakäyttövaatteita.

Marja Kopeli
Koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

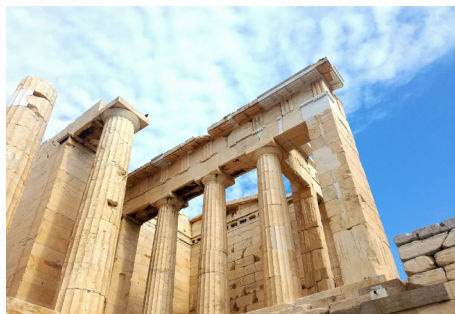

Väinämöinen vastaan Sokrates!

Myönnän, että keväinen matkamme Ateenaan aiheutti hieman levottomuutta. Huijataanko minua jokaisessa ravintolassa ja taksissa, ryöstetäänkö turistaa koko rahan edestä? Silotellaanko ongelmat piiloon ja hyssytelläänkö vaikeista asioita?

Demokratian, filosofian, tieteen ja taiteen syntysijat luisuivat velkakriisiin vuonna 2009 ja Kreikasta tuli meille muille taloudellinen taakka, kivireki ja naurunaihe. Suomessa Kreikasta tuli kirosana.

Ahdistuisivatko Sokrates, Platon ja Aristoteles, jos näkisivät mitä on tapahtunut heidän perinnölleen? Kreikassa valta on vääntynyt raiteiltaan, vinksalleen mennyt etiikka talousajattelussa aiheuttanut valtavan julkisen velan ja koulutuksen laatu on romahtanut. Ja toisaalta, Kreikka on vieraille ystävällisenä näyttäytyvä maa, jossa otetaan vastaan ennen näkemättömät virrat taloutta tukevia turisteja, mutta myös pakolaisia.

Olinkin jopa hieman pettynyt miten hienosti Kreikka porsokuttaa. Turisteja on enemmän kuin koskaan ja palvelu aidosti ystävällistä. Paikallisen oppilaitoksen luennoitsija väänsi meille rautalangasta ja rehellisesti miten tähän pisteseen on tultu. Hallinnon nepotismi, kaunistellut tilastot, veronkierto ja korruptio loivat pohjan katastrofille. Luennoitsija vertasi useissa kohdissa Kreikkaa Suomeen, tosin Suomen eduksi. Yhdistäviä asioita oli esimerkiksi Nokian puhelimet kaikkien taskussa joitakin vuosia sitten ja laivavarustamat. Voisiko siis Suomikin mennä konkurssiin?

Kreikassa nuorten työttömyysaste on yli 50% ja koulutuksen laatu surkeaa kaikilla kouluasteilla. Ne perheet, jotka pystyvät siihen taloudellisesti, ostavat lapsilleen iltaisin lisäopetusta. Muuten ei pärjää. Korkeasti koulutettujen pako eli älyvuoto on vaikeasti hallittavissa, sillä nuoriso lähtee ulkomaille sekä rahan että koulutuksen perässä. Perheyritysten luvatussa maassa tämän on katastrofi. Ateenassa tuli itselleni mieleen, että kansainvälistymisen huumassa me itekin karkoitamme usein omaa älymystöä Suomen rajojen ulkopuolelle.

Hämmästyttävintä Helleenien tasavallassa oli kuitenkin usko tulevaisuuteen. Näitä alamaikiä on nähty ennenkin –mentaliteetti näkyy joka paikassa. Työttömyydestä, kodittomuudesta ja pienennetyistä palkoista ja eläkkeistä huolimatta ilmassa on merkkejä siitä, että talouskriisi on oikeenmassa. Maan luottoluokitusta nostettiin vuoden alussa ja teollisuus on vahvempi kuin vuosiin. Vaikuttaa vahvasti siltä, että Kreikka maksaa sittenkin velkansa takaisin ja me epäilijät saamme pitkän nenän.

Entä osaako Suomi nousta omasta suostaan? Onko suomalainen sisu yhtä vahva pohja ponnistaa kuin antiikin Kreikan kulttuuriperintö? Aika näyttää kumpi on vahvempi. Vaka vanha Väinämöinen vastaan Sokrates!

Ulla Pekkarinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Savonia-ammattikorkeakoulu

Uudistuvassa Savilahdessa ei tarvita omia työhuoneita

Olemmeko valmiita siihen, että omassa työhuoneessa tehtävä työ voisi siirtyä työn monipaikkaisuuden ajatuksen mukaan tarpeen mukaisesti eri tiloihin. Isona haasteena Savilahden muutoksissa tulee olemaan henkilöstön työtilojen uudistaminen. Olemmeko valmiita luopumaan omasta työhuoneesta ja uudistamaan omaan ajattelutapaamme ilman, että olo tuntuu toimistokodittomalta.

Perinteisen toimitila-ajattelun mukaan varaamme työhuonetilaa neljä neliötä työntekijää kohti, mutta aika monen tilantarvitsijan kohdalla käy niin, että yli puolet työajasta istumme yhteisissä tiloissa kokouksissa tai olemme asiakkaan tiloissa, jolloin omaa työhuonetta ei käytetä.

Työhuoneajastakin vain pieni osa on lopulta sellaista aikaa, jonka teemme suljettujen ovien takana luottamuksellisuuteen liittyvien asioiden parissa. Puheluille yhteisestä tilasta löytyisi puhelinkoppi ja myös etätötä voi tehdä, kun työ vaatii keskittymistä ja omaa rauhaa. Työhuoneella on myös symbolista ja hierarkkista merkitystä, jolloin iso työhuone koetaan kuvastavan vaikutusvaltaa.

Tulevaisuuden työympäristössä pitäisi ajatella työhuoneen sijasta työn tekemistä monipaikkaisuuden lähtökohdista. Tarvitsen tilaa, jossa voin tehdä työtä yhdessä työkaverin tai tiimin kanssa, tarvitsen tilaa kohtaamiseen ja tarvitsen tilaa, jossa on oma rauha.

Toisaalta työhuoneettomuuden voi mieltää yhtenä johtamisen välineenä, jossa työhuoneeton johtaja jalkautuu työntekijöidensä keskuuteen nähdessä samalla myös toisten työntekijöiden tekemisen läheltä ja samalla hän voi ottaa kantaa suoraan eri asioihin, joita hän ei ehkä muuten edes kuulisi.

En vielä tiedä tunnenko minäkin oloni toimistokodittomaksi Savonian uusissa tiloissa, mutta juuri tällaista ajattelutavan muutosta tarvitaan nyt meiltä kaikilta uuden Savilahden toteutuksessa.

Seppo Lyyra
talouspäällikkö
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Antti Jire

Liikeideat lentoon Draft-rahoituksella.

Uutta verta kehiin!

Uudet työpaikat Suomessa syntyvät mikro- ja pienyrityksiin, mutta vauhti on liian hidlas. Niiden syntymistä ja kehittymistä on tuettava kaikin keinoin.

Vuosina 2001-2016 Suomessa syntyi pk-yrityksiin yhteensä 116 000 uutta työpaikkaa. Suurten yritysten työpaikkojen määrä väheni samaan aikaan yli 40 000:lla.

Yrittäjyyden edistäminen yhdistää Kuopion Savilahden kampuksella toimivia oppilaitoksia: Savonia-ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto, Savon ammattiopisto. Yhteisvoimin luodaan entistä paremmat mahdollisuudet uuden, innovatiivisen yritystoiminnan syntymiseen.

Savonia järjesti ensimmäistä kertaa Draft Program -liikeideakilpailun vauhdittamaan uutta yrittäjyyttä Savilahden kampusalueen oppilaitosten ja Joensuussa toimivan Karelia-ammattikorkeakoulun yhteistyönä.

Kilpailu oli tarkoitettu kaikille näiden oppilaitosten opiskelijoille ja henkilöstölle. Kisaa sponsoroivat korkeakoulujen lisäksi Handelsbanken ja LähiTapiola.

Opiskelijat esittelivät eli pitchasivat liikeideaansa viidessä minuutissa tuomaristolle. Ideat olivat uusia ja oivaltavia palveluja eri kohderyhmille:

- Koira-avusteinen kuntoutus erityisesti neurologisen kuntoutuksen tueksi
- TOS-LAB, viljasiementen laatuominaisuuksia analysoiva palvelu
- Kirjakerho Brewery, pienpanimo-olutta yksilöllisellä, kierrätettyjen kirjojen etiketeillä
- Pelvic Fysio, naisten lantionpohjalihasten fysioterapiaa
- RestaPoint, pienravintoloiden bonusjärjestelmä
- 3HUE, sisustussuunnittelua edullisesti verkossa. Firma menestyi jo aiemmin keväällä Helsingissä pidetyssä NY Start up -kisassa saaden vuoden innovaatiopalkinnon.

Tuhannen euron rahoituksen saivat nyt neljä tiimiä: TOS-LAB, 3HUE, Pelvic Fysio ja RestaPoint.

Näitä liikeideoita tuetaan muun muassa oppilaitosten asiantuntijavoimin. Palkintorahalla voi tehdä myös pieniä hankintoja yrityksensä kehittämiseksi. Nyt palkitut ideat voivat saada kokonaisuudessa jopa 4000 €:n kehitysrahoitusta vuoden sisällä. Siis kilpailu lisärahasta jatkuu.

Draft Program on Karelia-ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston syksyllä 2012 luoma konsepti. Rahoitusta on nyt saanut noin 98 tiimiä, yli 500 opiskelijaa, tutkijaa, opettajaa ja professoria.

Kaija Sääski
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Lukeminen kannattaa aina

Jörn Donnerkaan ei arvannut, kuinka oikeassa hän tässä mainoslausehduksessaan voikaan olla. Ainakin jos esimerkkinä käytetään Mohed Altradia, köyhään beduiiniheimoon Syyrian aavikolle aikanaan syntynyttä pientä poikaa, jolle kyltymätön tiedonjano mahdollisti odottamattoman kohtalon.

Pienelle beduiinipojalle koulu ja kirjat eivät olleet vaihtoehto, häntä odotti isänsä ja veljiensä tapaan kamelien ja vuohien kasvattaminen. Tästä piittaamatta alle kymmenvuotias Mohed karkasi perheensä tietämättä kouluun kuuntelemaan opetusta. Ensin salaa seinän raosta ja opettajan havaittua silmiinpistävän motivoituneen pienen oppijan, osana monien ikäisistä lapsista koostunutta maalauskoulun luokkaa.

Mohedista kasvoi luokan priimus ja hän sai mahdollisuuden jatkaa opintojaan läheisessä kaupungissa. Menestys uudessakin koulussa mahdollisti stipendin, jonka turvin hän matkasi vain 17-vuotiaana opiskelemaan Ranskaan Montpellierin yliopistoon. Mohedin opiskelu-ura huipentui hänen väitellessä tietotekniikan tohtoriksi.

Mohedin tarina käy esimerkiksi motivaatiosta ja siitä, kuinka periksiantamattomuudella ja kovalla työllä unelmien saavuttaminen voi olla mahdollista myös maissa, joissa mahdollisuuksien tasa-arvosta voi vain haaveilla.

Vielä huimempi käänne oli kuitenkin vielä luvassa. Jonkin aikaa teollisuudessa työskenneltyään Mohed osti ystävänsä kanssa rakennustelineitä valmistavan yrityksen vuonna 1985. Tänä päivänä tuo yritys tunnetaan nimellä Altrad Group. Lähes miljardin euron liikevaihdon omaava yritys on maailman johtava sementinsekoittimien valmistaja sekä Euroopan johtava rakennustelineiden valmistaja.

Koulutus mahdollistaa huimia menestystarinoita niin yksilön kuin yhteiskunnankin tasolla. Suomalaisille korkeatasoinen ja kaikille avoin koulutus on aina ollut ylpeydenaihe ja yksi keskeisiä suomalaista menestystarinaa selittäviä tekijöitä. Olemme kuitenkin vaarallisella tiellä, mikäli oletamme laadukkaan ja mahdollistavan koulutusjärjestelmän olevan itsestäänselvyys. Onkin aiheellista kysyä, olemmeko vaarassa menettää jotain, jonka takaisinsaaminen voi olla vaikeaa?

Viime kädessä parempi huomina rakentuu ihmisen halusta saavuttaa, kokea tai ymmärtää jotain enemmän kuin tällä hetkellä ja uskosta siihen, että tämä on mahdollista. Tätä tukeva koulutusjärjestelmä on pienen syrjäisen kansan paras henkivakuutus.

Esa Viklund
Kehittämispäällikkö
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Salla Seppänen

Valmistumisen juhla-aikaa

Touko-kesäkuu on juhlan aikaa. Koulut päättyvät. Tuoreet ylioppilaat saavat todistuksen ja valkolakin. Uusia ammattilaisia valmistuu työelämään. Juhlaa on edeltänyt tavoitteellinen koulunkäynti ja opiskelu. Tie ammattiin ja oman paikan löytymiseen työelämässä on monivaiheinen ja siihen liittyy päätöksiä, tavoitteen asettelua, pettymisiä ja onnistumisia.

Nuori on peruskoulun jälkeen ensimmäisen koulutusta koskevan valinnan edessä; mennäkö ammatillisen toisen asteen koulutukseen vai lukioon. Tiedetään, että tytöt tai nuoret naiset hakevat useammin lukioon ja pojat eli nuoret miehet ammatilliseen koulutukseen.

Vuonna 2016 peruskoulun päättäneistä lukio-opintoihin pyrki 62 prosenttia tytöistä ja 44 prosenttia pojista. Ammatilliseen koulutukseen vastaavasti haki 37 prosenttia tytöistä ja 55 prosenttia pojista. Vain alle kolme prosenttia peruskoulun päättäneistä ei aloittanut toisen asteen opintoja. OECD maiden vertailussa Suomessa on suhteellisen vähän pelkän perusasteen koulutuksen varassa olevia nuoria aikuisia.

Tarkastelen seuraavaksi joitakin *Nuorisobarometrin 2017* tuloksia suhteessa ammattiin liittyviin valintoihin. *Nuorisobarometri on kyselytutkimus, jota on vuodesta 1994 lähtien toteutettu vuosittain Suomessa asuville 15–29-vuotiaille nuorille. Osa barometrin kysymyksistä toistuu samoina, osa on vaihtuvien teemojen mukaisia. Vuoden 2017 Nuorisobarometrin teemana oli osaaminen ja koulutus.*

Kyselyn mukaan nuorten oma kiinnostus on ylivoimaisesti tärkein tekijä heidän opiskeluvaihtoehtojensa liittyen. Tämä vuoksi on tärkeää, että nuorilla on unelmia ja tavoitteita tulevaisuuteensa liittyen.

Tavoitteellisuus näkyy kyselyn tuloksissa myös siten, että nuoret suunnittelevat opintojen jatkamista tutkinnon suorittamisen jälkeen: ” Ammatillisen tutkinnon suorittaneista tai sitä parhaillaan suorittavista 43 prosenttia odotti jatkavansa suorittamaan korkeakoulututkintoa (33 % ammattikorkeakoulututkintoa, 10 % yliopistotutkintoa), ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista 33 prosenttia odottaa jatkavansa suorittamaan yliopistotutkintoa.”

Toisaalta se, että opiskelu etenisi kaikkien kohdalla kuin juna ei ole todennäköistä. Nuorisobarometrin haastatteluaineistossa kaikista 15–29-vuotiaista 17 prosenttia kertoi jättäneensä jossakin vaiheessa kesken jonkin tutkintoon johtavan koulutuksen. Vähintään 25-vuotiaista jopa 28 prosenttia kertoi keskeyttäneensä jossain elämänvaiheessa opintonsa.

Eli noin joka viides opiskelija niin ammattikouluissa, ammattikorkeakouluissa kuin yliopistoissakin on jossain vaiheessa keskeyttänyt jonkin tutkintoon johtavan opiskelun. Taustalla on monia tekijöitä liittyen elämäntilanteeseen, terveyteen ja taloudelliseen seikkoihin. Yksi syy opintojen keskeyttämiseen on alan vaihtaminen. Nuoren unelma ammatista voi olla epärealistinen. Ammatin todellisuus ei vastaakaan sitä mitä on halunnut. Aina koulutuksen valinnan takana ei ole nuoren selkeä kuva omista kyvyistä ja tavoitteista.

Nuorella tulee olla myös mahdollisuus kokeilla alaa, ja vaihtaa sitä jos toteaa, ettei valittu ala olekaan sopiva. Aika moni meistä on enemmän tai vähemmän ajautunut koulutukseen ja nykyiseen ammattiin.

Minustakin olisi voinut tulla kultaseppä, englanninkielen ja käsityön opettaja, hammas-tekniikko tai sosiaalityöntekijä. Kaikkiin edellä mainittuihin hain, mutta pääsin sairaanhoitajakouluun ja siitä on niin opiskelu- kuin työura mennyt eteenpäin.

Toisaalta on tärkeää tiedostaa myös ohjauksen merkitys opintojen etenemisessä. Nuorisobarometriin haastateltujen opinnoista pudonneiden nuorten kokemukset toivat esille tuen puutteellisuuden ja herättävät siten kysymyksen nuorten oppimisesta ja uravalintaa ohjaavien palvelujen toimimattomuudesta ja kyvyttömyydestä yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen.

Korkeakouluopintoihin hakeutumista säätelee myös ns. yhden korkeakoulupaikan sääntö, joka rajoittaa sen, että samana lukukautena alkavasta koulutuksesta voi ottaa vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan.

Yhden opiskelupaikan säännös koskee sekä **yhteishakuja, erillishakuja että yliopistojen jatkotutkintoihin (lisensiaatti, tohtori) johtavien koulutusten hakuja. Useamman tutkinnonsuoritusoikeus** eli useampi paikka tutkintoon johtavassa koulutuksessa voi olla, mutta opiskelupaikat pitää ottaa vastaan eri lukukausina. Tämä johtaa siihen, että jos ei ole ihan varma mitä haluaa opiskella, niin välivuosi tuntuu houkuttelevalta vaihtoehdolta. Myös työelämä on yhä useammalla opiskelijalla opintojen rinnalla oleva asia. Tilastokeskuksen mukaan työssäkäyvien opiskelijoiden osuus on kasvussa. Puolet opiskelijoista käy opintojen ohella töissä. Työssäkäynti oli yleisintä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopintojen yhteydessä.

Työssä samoin kuin harrastuksissa opitaan monia asioita, osittain samoja kuin koulussa, mutta myös asioista, joita ei opita koulussa. Koulun ulkopuolella opitaan erityisesti vuorovaikutusta ja sosiaalisia taitoja, suvaitsevaisuutta, arkiasioihin liittyvää päätöksentekoa ja kriittistä ajattelua.

Eurooppalaisessa nuorisopolitiikassa käydyissä keskusteluissa on viimeisten vuosikymmenien aikana nostettu esille yhä tärkeämpänä koulutusjärjestelmän ulkopuolinen oppiminen. Aikaisemmassa koulutuksessa, työssä tai vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkitys ja sen tunnistaminen on yhä vahvemmin osana ammatin edellyttämän osaamisen kokonaisuutta.

Oppijan näkökulmasta kyse on hänellä olevan osaamisen tunnustamisesta ja arvostamisesta, työnantajien näkökulmasta tiedon saamista siitä, mitä tulevat työntekijät jo osaavat ja mitä heidän tulee vielä oppia, ja yhteiskunnan näkökulmasta siitä, ettei hukata resursseja opettamalla oppijalle jotakin sellaista, minkä hän jo osaa. Ammatillisen koulutuksen reformi ja lukiolain uudistus tukevat koulun ulkopuolella hankittavan osaamisen kartuttamista osana ammatillisen pätevyyden hankkimista.

Jatkuva oppiminen ja osaamisen arviointi suhteessa työn ja ammatin edellyttämään osaamiseen on tulevaisuudessa osa ammattipätevyyden hankkimista ja ylläpitämistä. Koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankittava sosiaalinen pääomaa on valtioneuvoston tulevaisuusselonteon mukaan tärkein tekijä työn murroksessa selviämässä.

Nuorisotutkimusseuran erikoistutkija Anu Gretschel korostaa yhteisön tärkeyttä syrjäytymisen ehkäisyssä. Usea menestyksekkäästi yo-kirjoitukset läpäissyt nuori kertoo, että hän on aktiivisesti osallistunut kaikkiin niihin mahdollisuuksiin, joita koulu on tarjonnut. Nuorten kokemukset kouluyhteisöön kuulumisesta ovat PISA-tutkimuksen mukaan kuitenkin heikentyneet.

Yhteisöllisyys ja osallisuus ovat keskeinen osa sitä pohjaa, joka tukee kouluttautumista, opinnoissa etenemistä ja oman paikan löytymistä työelämässä – ja laajemminkin koko yhteiskunnassa, sillä sosiaalinen hyvinvointi on vahvasti kytköksissä muihin hyvinvoinnin osa-alueisiin. Tiedetään, että koulutus suojaa työttömyysriskiltä. Maamme hallitus onkin esittänyt ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen lisäämistä keinona ehkäisemään nuorisotyöttömyyttä.

Ratkaisuna se on liian yksioikoinen. Läheskään kaikki 15-16 -vuotiaat nuoret eivät ole varmoja uravalinnoissaan. Myös nuoren edellytykset tavoitteelliseen, pitkäjänteiseen oppimiseen vaihtelevat. Jos niitä ei ole riittävästi, ei ole perusteltua ottaa nuorta siinä vaiheessa koulutukseen, vaan hänen oppimisen taitoja ja pitkäjänteisyyttä tulisi vahvistaa ohjauksella ja valmennuksella. Opintojen keskeytyminen ja epäonnistumisen kokemukset eivät rakenna nuoren minä-pystyvyyttä. Tavoitteellinen oppiminen vaatii tahtoa, opiskelun taitoja, itseluottamusta ja kannustusta.

Tarvitaan yhteistyötä koulutuksen, sosiaali- ja terveystalveluiden sekä nuorisotoimen osaajien kesken. Peruskoulun päättäneille nuorille on olemassa ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta (Valma), jota tarjotaan yleensä vasta siinä vaiheessa, kun nuori on joutunut tiensä päähän opintojen edistymisessä ja opinahjojen ovet ovat sulkeutuneet.

Kiistatta voidaan todeta, että koulutus kannattaa. Vanha sanonta ”ei oppi ojaan kaada” on paikkansa pitävä tänä päivänäkin. Koulun ja opintojen päätyminen on avain uuteen vaiheeseen elämässä. Se voi olla työelämään siirtyminen tai opintojen jatkaminen. Koulutusjärjestelmässämme on mahdollista siirtyä koulutusmuodosta toiseen verrattain joustavasti.

Unelmat ja tavoitteet kantavat työssä ja elämässä eteenpäin, seuraavaan vaiheeseen. Koulunsa päättävän ja valmistuvan ammattilaisen tärkein taito on siis unelmointi!

Onko osana opetussuunnitelmaa ja osaammeko opettaa sitä?

https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2018/03/Nuorisobarometri_2017_WEB.pdf

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Hetkiä, jotka tarttuivat maisemaan

Olen saarella toista kertaa. Ensimmäinen kerta oli elokuussa, nyt on kesäkuun alkua. Monissa kodeissa on juuri juhlittu tutkintoon tai ammattiin valmistumista.

Saaren nimi on Röyttä. Myös Tornion edustalla on Röyttä, ja tätä sanotaan selvyiden vuoksi Iin Röytäksi. Se sijaitsee noin neljän kilometrin päässä rannasta. Nimen lähtökoh-tana on merkitys 'kivikko, louhikko', ja nykykielessä vastaava sana on riutta.

Saari on nuori. Se on paljastunut merestä 1300-luvulla, ja vielä 1870 se on piirretty kart-taan kolmeksi saareksi. Korkein kohta on nykyisin 5 metriä merenpinnan yläpuolella. Ran-nat ovat joko kivikkoisia tai pitkälle ulottuvaa matalaa hiekkaa. Maankohoaminen näkyy maisemassa.

Röytässä on ajan saatossa ollut monenlaista toimintaa. Kalastusta on harjoitettu 1800-lu-vulta tähän päivään. Pitkään saari oli myös laivojen lastauspaikkana. Isot laivat eivät pääs-seet mantereella sijaitsevan sahan luo, joten puutavara uitettiin saareen odottamaan las-tausta. Siellä on vieläkin pätkä kapeita kiskoja, joita pitkin hevoset vetivät puutavaran saaren sisäosiin varastoitavaksi. Kiskoja pitkin kävellessä voi helposti kuvitella mielessään entisajan hevoset ja lastaajat työssään. Satamatoiminta loppui 1960-luvulla.

Paikalla on edelleen työntekijöille tehtyjä asuinrakennuksia. Luotsila, aiempi luotsien majapaikka, on hauskan näköinen rakennus, jota retkeilijät voivat vuokrata Iin Meripe-lastajilta. Se on kaksikerroksinen ja neliön muotoinen, leveyttään korkeampi, kuin kaksi legopalikkaa päällekkäin.

Röyttä on nykyisin pääasiassa veneilijöiden käytössä. Siellä on kuuden pursiseuran tukikohdat ja pari mökkiä. Saarta kiertää 2,4 kilometrin pituinen rengaspolku. Se kulkee pursiseurojen lähekkäin sijaitsevien tukikohtien vieritse ja pujahtaa siitä metsään. Vaikka polku pääosin seurailee rantaa, välillä kävellään mustikkametsämaisemassa tai mäntyjä kasvavalla hiekkakankaalla. Aiemmasta toiminnasta kertovat rakennusten ja kiskojen lisäksi pitkät eri suuntiin antavat aallonmurtajat.

Tuulee luoteesta, ja saaren länsirannalla aallot lyövät rantaan kohinana, joka kuulostaa moottoritien päättymättömältä autovirralta. Kun saunomisen jälkeen istuu veneessä ja kuuntelee illaksi vaimentuvaa aallokkoa, voi mielessään antautua kuvittelemaan ajan kulumista. Maankohoaminen on jatkunut tuhansia vuosia ja jatkuu vielä ties kuinka kauan. Ihminen hyödyntää saarta ja osin muokkaakin sitä käyttötarpeisiinsa.

Ajatus siirtyy puutavaran taaplaajien, merimiesten, luotsien ja kalastajien työhön 1900-luvun puolivälissä. Mitä mieltä iälläinen nuori tulevasta työstään siihen aikaan? Paras ja yleisin koulu taisi olla käytännön työssä oppiminen vanhempien esimerkkiä seuraten. Huomaan vertailevani silloisia karujakin työoloja ja nykypäivän tietotyön leimaamaa työelämää valmistuvan nuoren näkökulmasta. Hahmottuuko nykyinen monien urapolkujen työelämä helpompana vai vaikeampana? Vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia ainakin taitaa olla enemmän tarjolla.

Meri ei piittaa pohdinnoistani. Aallot lyövät rantakiviin uupumatta niin kuin ne ovat lyöneet vuosisatoja. Tuuli tuntuu illalla poltteenä kasvoilla, samalla tavalla kuin se on polteltu lukuisien aiempien saarenkävijöiden poskissa.

Marja Kopeli
koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Luovaa vaikuttavuutta

Muotoilun ammattilaiset tekevät vaikuttavaa toimintaa yhteiskunnan eri sektoreilla. Arjen esine- ja toimintaympäristön ammattilaisten työkenttä on laajentunut aineettoman talouden ratkaisukeskeisiin asiantuntijatehtäviin.

Ala on ollut muutospyörteessä jo pitkään, mutta selvinnyt siitä. Mukaan on tarttunut uusia kiinnostavia tehtäväalueita. Globaalisti vaikuttavat trendit, kuten digitalisoituminen, elämyksellisyys, vastuullisuus ja kestävä kehitys tarjoavat paljon mahdollisuuksia muotoilun hyödyntämiselle.

Yritysten on kyettävä luomaan asiakkaalleen enemmän arvoa ja sitä kautta arvonantoa yhteiskunnalle. Nopeasti muuttuvassa ja digitalisoituvassa maailmassa tarvitaan uusia työkaluja ja uudenlaista tapaa ajatella. Tähän muotoiluajattelulla voi olla paljon annettavaa.

Muotoilutoiminnan hyötyjen tutkimiseen ei kuitenkaan ole olemassa vakiintuneita malleja tai mittaristoa. Toimialalta puuttuvat myös muotoiluaktiiviteettien yleisesti tunnetut määritelmät. Muotoilutoiminta voi liittyä yhtäaikaaisesti sekä osaamiseen, prosessiin kuin lopputulokseenkin (produkti), jolloin hyötyjen ja vaikutusten tutkiminen myös investoinnin näkökulmasta haasteellista.

Koulutuksen kehittämiseksi tutkin kevään aikana Savonian muotoilutoiminnan vaikuttavuutta yhteistyöyritysten innovaatiotoiminnassa. Tapaustutkimuksessa selvitin, mitä vaikutuksia muotoilun koulutusohjelman projekti- ja tki-toiminnalla oli ollut sidosryhmäryitysten innovaatiotoiminnassa, ja oliko yhteistyö saanut aikaan pysyviä muutoksia. Tutkimus toteutettiin syvähaastatteluina sekä hyödyntäen strategisen analyysin A'WOT-työkalua. Lopuksi jokaisen organisaation muotoilukypsyyttä tulkittiin Design Ladder®-portaikon avulla se mukaan, miten muotoilua yrityksessä käytettiin.

Tutkimus osoitti, että Savonian muotoiluaktiiviteettien tuloksina oli tapahtunut pysyviä muutoksia sekä suoria ja kerrannaisvaikutuksia. Muotoiluyhteistyö oli vaikuttanut uusien työpaikkojen ja yritysten syntymiseen, työllistymisiin, toimintatapojen muutoksiin, lanseerattuihin tuotteisiin, innovaatioiden käyttöönottoon ja lisääntyneeseen liikevaihtoon. Yhteistoiminta oli tuottanut uusia ratkaisuja, joita yritykset olivat voineet hyödyntää erottautumiseen markkinoilla, kilpailukyvyyn ylläpitämiseen ja kasvattamiseen.

Luovien alojen tilannetta selvittäneen Brunilan työryhmän raportissa (OKM 2017) oltiin huolestuneita siitä, että luovia aloja [ml. muotoiluala], ei tunnisteta ja tunnusteta osaksi suomalaista kansataloutta. Tutkimustietoa siitä, mitä vaikutuksia luovilla aloilla on yhteiskunnan näkökulmasta esimerkiksi hyvinvointiin, koulutukseen, tuottavuuteen tai innovaatioiden kasvuun, ei ole kootusti saatavilla.

LUOVA VETO! Luovat alat Pohjois-Savon kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin parantajina –hankkeessa (EAKR, 2018-2020) on tavoitteena vauhdittaa luovan talouden kasvua ja vaikuttavuutta. Tavoitteena on luovan alan kytkeminen osaksi alueen elinkeinoelämää tukevaan soveltavaan tutkimukseen sekä kaupallistamisprosessien kehittämiseen.

Muiden toimialojen kilpailukykyä ja työllisyyttä voidaan lisätä merkittävästi hyödyntämällä luovien alojen digitaalisia ja asiakaslähtöisiä liiketoimintamalleja, design-, palvelumuotoilu- ja brändiosaamista, taidelähtöisten menetelmien soveltamista yritysten prosesseissa ja hyvinvointipalveluiden tuottamisessa.

Raisa Leinonen
Projektipäällikkö | LUOVA VETO! –hanke
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Salla Seppänen

Keskikesän juhla -Juhannus

Juhannus on suomalaisten kesän kohokohta. Siihen kulminoituu pitkän ja pimeän talven ajan ollut odotus auringosta ja valosta. Parasta varmaan onkin juhannuksen odotus. Juhannuksen sääennusteita tehdään jo kesäkuun alusta saakka. Sataako vettä, voidaankohan polttaa kokko.

Kustaa Vilkunan vuotuinen ajantieto kertoo, että juhannus on ääntämismuoto Johannes nimestä. Lounais-Suomessa juhannusta kutsutaan minttumaariaksi tai mettumariaksi, joka on ollut vanhastaan kukkien ja tuoreiden lehvien juhla. Juhannuksena kesä on kauneimmillaan ja ”päivä on kirkas ja pitkä”, kuten Vilkuna kirjassaan kuvaa.

Juhannuksen perinnettä ovat juhannustaiat, jotka liittyivät erityisesti puolison löytämiseen. Juhannusyönä tehtiin lemmentakoja. Juhannuskokolta palatessa ”naimakuntoiset ja -haluiset” tytöt vierittelivät itseään alastomina poikatalon ruispellossa, niin että yökas-te tarttui ihoon. Uskottiin, että tämä sai lemmen nousemaa poikiin ja kohdistuisi ruispellossa piehtaroineeseen tyttöön. Juhannusyönä tyynyn alle laitettiin joko neliapila tai yhdeksällä heinällä sidottu kukkaseppelä, ja silloin oli mahdollista nähdä tuleva puoliso. Myös juhannusyönä keskiyön aikaan tehty kuristus alastomana lähteeseen mahdollisti sen, että näki tulevan puolisonsa kuvastuksen.

Aika harva meistä taitaa enää tehdä juhannustakoja puolison löytämiseksi. Tinder ja muut nettideitit ovat käytössä ympärivuoden, ja puoliso on yhden klikkauksen päässä.

Vaikka monista juhannuksen perinteistä on luovuttu, niin juhannuskokko on säilynyt. Kokko poltettiin alun perin karkottamaan pahoja henkiä, mutta kokolla on ollut myös vahva yhteisöllinen merkitys. Perheet, suvut, yhteisöt tai seurueet rakensivat ja polttivat juhannuskokon yhdessä. 2000-luvun Suomessa juhannuskokot palavat huvikeskuksissa ja juhannusfestareilla. Niillä on edelleenkin tärkeä yhteisöllinen merkitys. Kokon polttaminen ja sen äärelle pysähtyminen on juhannuksen tunnelman luoja. Kiireettömyys, hetkessä eläminen ja toisen ihmisen huomioiminen tekevät juhannuksesta meille erityisen juhlan.

Lempää ja leppoisaa juhannusta!

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Imu yrittäjäksi

Jesse oli kaverinsa kanssa viihteellä. Terassilla istuessaan pojilla välähti: julkisivuremontin vuoksi huputettu rakennus Vaasan torin laidalla olisi valtavan iso mainospaikka. Siitä se lähti, syntyi liikeidea ja uusi yritys: Mediani.fi.

Jessellä oli jo lapsena bisnessmiehen verta suonissaan. Ala-asteella hän oivalsi, että luokkakavereille kannattaa myydä purukumia kolmella markalla, kun itse ostaa yhdellä. Yrittäjyyden ydin oli ymmärretty.

Jesse Heimonen on poikkeuksellinen yrittäjä. Vuonna 2010 hän valmistui tradenomiksi Savonia-ammattikorkeakoulusta. Oppimisen into ei laantunut, vaan miehen tie vei kauppatieteen maisteriksi ja viime joulukuussa Heimonen väitteli tohtoriksi Vaasan yliopistosta.

Akateeminen yrittäjä on edelleen harvinaisuus. Heimonen päätti kuitenkin toisin. Hän aloitti toukokuun alussa startup-yrittäjänä.

Yrittäjän tärkeintä osaamista, henkilökohtaista myyntityötä Heimonen on harjoitellut sekä kuluttajakaupassa että yritysmyyynnissä. Osaamista on vahvistanut myös Savonian yrittäjyysopintoja painottanut yTiimi.

Nyt liikeideana on kohderyhmäperusteinen mediahakukone. Palvelua varten yritys on kehittänyt älykkään hakualgoritmin, joka auttaa mainostajaa löytämään haluamansa kohderyhmän tavoitettavia medioita, mainospaikkoja: helpommin ja nopeammin.

Hotellihuoneiden hintavertailu netissä on näppärää. Nyt myös mainospaikkojen.

Perinteisempien medioiden, kuten tv:n, radion, lehtien ja ulkomainosten kohderyhmäperusteinen etsiminen, vertailu ja ostaminen on tähän saakka ollut varsin työlästä verrattuna uudempiin digitaalisiin medioihin. Se on vaatinut erityisosaamista.

Mediani.fi:ssa kampanjan rakentaminen on tehty ostajalle helpoksi.

Mediani.fi:ssa mainospinnan tuotteistaminen on helppoa ja maksutonta. Esimerkiksi Suomessa näkee valtavasti remonteista aiheutuvia kiinnostavia mainospaikkoja, joille löytyisi ostaja, mikäli niistä mainostajat ja mainontaa suunnittelevat toimistot tietäisivät. Kuopion Savilahden kampusalueelle luodaan lähiaikoina kolmen oppilaitoksen: Savonian, Savon ammattiopiston ja Itä-Suomen yliopiston yhteinen yrittäjyyden oppimis- ja innovaatioympäristö.

Samalla alueella toimii yli 200 pk-yritystä ja useita tutkimuslaitoksia sekä Kuopion yliopistollinen sairaala. Tähtäimenä on edistää innovaatioihin perustuvien startup-yritysten syntymistä. Näitä Jessejä tarvitsemekin enemmän Pohjois-Savo.

Kaija Sääsäski
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Elina Palmgren

Tohtorista yrittäjäksi – Jesse Heimonen.

Parasta asiakaspalvelua

Löytyykö asiakaspalvelija myös kaupungista?

Synnyinseudullani savolaisessa maalaiskylässä olen vuosien varrella tavannut usein hyvin auttavaisen henkilön. Tämä asiakaspalvelija on valmis hyvin nopealla aikataululla tulemaan tarvittaessa apuun. Usein kuulee sanottavan, että kaupungissa ei tunneta edes seinänaapuria, puhumattakaan siitä, että häneltä voisi pyytää apua! Onko tähän syynä se, että pienellä kylällä kaikki tuntevat toisensa vai ovatko ihmiset vain luonteeltaan avuliaampia kuin suuremmissa asutuskeskuksissa?

Parin viime viikon kokemukset ovat osoittaneet, että kaupungistakin löytyy palveluhenkisiä, yritteliäitä alansa ammattilaisia. Hyvänä esimerkkinä oli juhannuksen aikaan kiireinen tarve löytää asiakaspalvelija/asiiantuntija tutkimaan pientä putkivuotoa.

Ilmoituksesta huoltopäivystykseen kului aikaa noin kaksi tuntia, jolloin lvi-alan ammattilainen oli jo korjaamassa putkistoa. Samoin pienetkin toiveet ja muutokset, joita esitettiin asunnon kunnon suhteen, toteutettiin myöhemmin viivytyksettä.

Asiakaspalvelun yksi tärkeimmistä osista on palvelun nopeus, joka korostuu varsinkin silloin, kun asiakkaalla on kiire/ hätä. Tällöin testataan myös mahdollisesti annettu asiakslupaus palvelun saatavuudesta, kun asiakkaan tarve on suuri.

Mikä saa sitten alan ammattilaiset toimimaan edellä mainitulla, hyvinkin esimerkillisellä tavalla? Käsittääkseni palkka on vakio, ilman mitään sen suurempia bonuksia. Tietysti jokainen haluaa näinä aikoina pitää työpaikastaan kiinni ja tehdä työnsä kunnolla ilman moitteita.

Usein puhutaan sisäisestä yrittäjyydestä, kun halutaan painottaa henkilön voimakasta motiivia/tarvetta työskennellä vieraan palveluksessa. Hän ei siis toimi totutusti yrittäjänä omassa yrityksessään, vaan pyrkii kaikin tavoin tekemään parhaansa sen eteen, että työpaikan tarjonnut yritys menestyisi.

Ystäväni työskenteli parikymmentä vuotta sitten Tukholmassa ja jo silloin hän oli huomannut tilatessaan pesukoneen asennustyön, miten mm. lvi-alan ammattilaiset olivat ylpeitä omasta työstään pukeutumista myöten. Olisiko länsinaapurista sitten vuosien saatossa tullut uusia tuulia myös tälle alalle ja oman alan arvostus entisestään noussut?

Asiakkaan näkökulmasta asiansa osaava, joustava ja nopea ammattilainen on yritykselle kilpailutekijä, jonka varaan voi laskea paljon yhä tiukkenevassa kilpailussa. Niinpä työnantajien tulisikin tavalla tai toisella palkita entistä enemmän työntekijöitä, jotka osoittavat omassa toiminnassaan yrittäjämäistä asennetta. Uskon, että lisääntyneen motivaation ansiosta asiakkaiden palvelu olisi jos mahdollista vieläkin parempaa ja työtyytyväisyys säilyisi korkealla tasolla.

Jari-Pekka Jääskeläinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Savonia-ammattikorkeakoulu

Ruokamatkailun mahdollisuuksia

Ekologisesta matkailusta puhutaan paljon. Matkustamisessa pitäisi keskittyä hiilenjalanjäljen pienentämiseen ja luonnonresurssien säästämiseen. Matkailijat tavoittelevat luonnon, kulttuurin ja paikallisen elämäntavan kokemuksia, joihin ruoka linkittyy vahvasti.

Suomessa on nämä elementit, mutta osaammeko käyttää näitä vahvuuksia? Maamme ruokamatkailussa on paljon mahdollisuuksia: aitous, ensiluokkaiset raaka-aineet, tarinat ja puhtaus.

Ruokamatkailussa korostuu paikalliseen ruokakulttuuriin ja elämäntapaan tutustuminen. Ruokamatkailu on parhaimmillaan matkailijan osallistamista elämäkokemuksen muodostamiseen.

Eikä ruokamatkailu välttämättä vaadi suuria investointeja. Tästä on mökkeily hyvänä esimerkkinä. Maalle meno ei vaadi suuria panostuksia ja se on monelle mahdollista, myös ulkomaalaiselle.

Metsässä puuhastelu on usein arjesta poikkeavaa ja luonnon rauhassa ruoanlaitto voi olla olosuhteista johtuen erityisessä roolissa.

Parhaimmillaan ruoan raaka-aineet voi saada suoraan luonnosta. Niistä voi valmistaa ruokaa tai syödä ainekset sellaisenaan. Ruokailuun liittyy mökillä yhteisöllisiä piirteitä: sapuskat usein valmistetaan yhdessä ja syödään joukolla.

Ruokailutapahtuma ei aina onnistu kiireisessä arjessa. Samalla mökkeily pitää yllä perinteisiä ruoanvalmistustapoja sekä ruokakulttuuriamme. Pidämme suomalaista luontoa itsestään selvyytensä, vaikka sen pitäisi olla kansalaisten etuoikeus.

Suomalaisen ruuan vahvuuksia ovat puhtaus, luonto ja luonnosta saatavat raaka-aineet. Kulttuuristamme pystymme ammentamaan monia mielenkiintoisia asioita. Helposti unohdamme, että Suomi on monelle eksoottinen kohde. Jokamiehen oikeudetkin ovat poikkeuksellisen kattavia.

Matkailu on maailman eniten kasvava elinkeino. Ruokamatkailussa on paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. On aika tuotteistaa Suomi, Euroopan ainoa maa, josta vielä löytyy koskemattomia luontoa.

Kuopion alueen kannattaa nyt tehokkaasti hyödyntää saamaansa European Region of Gastronomy -statusta, joka saatiin vuodelle 2020 ProAgrian ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteistyönä.

Jouni Vornanen
tiedottaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Savonia-ammattikorkeakoulu

Kouluruokailun ainutlaatuisuus

Kouluruokailu on kovasti puhuttanut viime vuosina. Sen pitäisi edistää ruokailuun osallistumista, virkistävyyttä, sosiaalista merkitystä tai opetustilannetta. Arki voi olla kuitenkin toinen: ahtaat, tunkkaiset, meluisat tilat ja pitkät jonot.

Monta kertaa unohdetaan, että Suomessa on ainutlaatuinen kouluruokailujärjestelmä, johon yhteiskunta panostaa 500 miljoonaa vuodessa. Sosiaalisesta asemasta riippumatta, ilmainen kouluruokailu on harvinainen, missä maailman kolkassa tahansa.

Kouluruokailu on osa peruskoulun opetussuunnitelmaa. Sillä on tärkeä rooli myös suomalaisen ja alueellisen ruokakulttuurin kehittämisessä ja säilyttämisessä. Suomi ja Ruotsi ovat edelläkävijöitä kouluruokailun järjestämisessä.

Kuten tiedetään, kunnilla on paineita kustannustehokkuuteen jo tilojenkin käyttöasteen näkökulmasta. Ymmärrettävästi tilat tulisi saada monipuolisempaan käyttöön. Suomessa on koulurakennuksia valtava määrä, ja vanhemmissa koulurakennuksissa erikseen ruokalatilat.

Ruokatuntien ulkopuolella nämä tilat ovat vajaakäytöllä. Samaan aikaan oppilaitoksissa on puutetta opetustiloista. Olisiko yksi ratkaisu se, ruokalamaisuudesta siirryttäisiin enemmän monikäyttötiloihin, jossa sisustusratkaisuilla ohjataan tilan käyttöä.

Monitilaruokala toimisi kouluravintolana päivisin. Ruokahetkien jälkeen tilaa voisi hyödyntää työpalaveri- tai ryhmä- ja muihin opetustilanteisiin. Tilaa voisi vuokrata kokouskäyttöön, ulkopuolisille harrastustoimintaan, vaikkapa ruoan harrastajille, mikä nykyisin vapaa-ajan vietto on varsin suosittua.

Jouni Vornanen
tiedottaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Vesi – elämän eliksiiri

Olemme tänä kesänä saaneet nauttia auringosta – energiaa, valoa ja D -vitamiinia. Auringon on meille kaamoksen kansalaisille odotettu ilmiö. Joka kesä käymme keskustelua siitä, miten Suomen suvi on kylmä ja vähäluminen. Nyt ei kukaan voi valittaa auringon ja lämmön puutteesta.

Keskustelut ovatkin nyt kääntyneet vesisateen puutteeseen. Facebookissa on videoituna tämän kesän harvinaisuutta – vesisadetta. Eipä ollut viime kesänä, kun sadetta oli tarjolla liki joka päivä.

Sateen merkitys luonnolle, ja myös ihmisille, on noussut tänä kesänä esille ihan uudella tavalla. Sateen puutteen vaikutuksia on nähty laajoina maastopaloina. Mediassa arvioidaan viikoittain kuivuuden vaikutuksia mm. viljelysatoon sekä marja- ja sienisatoon.

Perhosia ja ampiaisia on ollut tavallista enemmän, ja samoin tuholaisista mm. gammayökösiä. Luonto muuttuu uusien tulokaslajikkeiden myötä niin kasvi- kuin eläinkunnassa.

Huolestuttavaa on että vedestä, elämän eliksiiristä, on puutetta. Sateen vähäisyys saa aikaan sen, että kaivot tyhjenevät ja pohjavesialueilla on vedenpinta laskenut merkittävästi, jopa 10-45 cm alle ajankohdan keskiarvon. Edellisen kerran merkittävä kuivuusjakso on ollut vuosina 2002-2003, jolloin veden käyttöä jouduttiin säätelemään.

Vesi on elämän eliksiiri. Ihmisen koostumuksessa yli puolet on vettä. Vastasyntyneessä on vettä jopa 75-85 prosenttia, mutta vesimäärä vähenee ihmisessä iän karttuessa. Aikuisessa mieheessä on noin 10 prosenttia enemmän vettä kuin naisessa, koska naisessa on enemmän rasvakudosta kuin mieheessä. Rasvakudos sisältää vain noin 10% vettä, kun taas lihaskudoksessa veden määrä on jopa 75%. Eli mitä lihaksikkaampi ihminen on, sitä suurempi on kehon vesimäärä.

Elämämme on "veden varassa", sillä ihminen ei selviä ilman vettä kuin pari päivää. Nälkää kehomme sen sijaan sietää parikin viikkoa. Aikuisen veden tarve on noin puolitoista–kaksi litraa päivässä henkilön koosta ja tilanteesta riippuen. Esimerkiksi kuumuus ja liikunta-suoritus lisäävät veden tarvetta haihtumisen ja hikoilun vuoksi.

Päivän aikana saamme ruoasta nestettä noin 7–8 desiä ja juomina nautimme noin litran. Janojuomana vesi on paras. Joskaan jääkylmää vettä ei tulisi helteellä juoda, sillä kylmä juoma jäädyttää elimistöä sisältäpäin ja saa aikaan lämmön lisätuotantoa kehossa. Kiinassa vieraillessani ihmettelinkin, että miksi he juovat kuumaa teetä tukahduttavassa helteessä, mutta se olikin suurta viisautta.

Meille suomalaisille puhdas juomavesi on itsestäänselvyys, ja emme osaa arvostaa sitä riittävästi.

Kuitenkin vain kolme prosenttia maapallon vedestä on juomakelpoista makeaa vettä, joka ei sisällä suolaa. Makeasta vedestä puolestaan vain yksi prosentti on juomavettä. Sillä 70 prosenttia makeasta vedestä on sitoutunut jäätiköihin, ja 29 prosenttia sijaitsee maanalaisissa vesistöissä. Joten juomakelpoinen vesi, elämän eliksiiri, ei todellakaan ole itsestäänselvyys. Kannattaa siis miettiä mihin juomakelpoista vettä käytetään.

Näin kuivana ja kuumana kesänä kasvit ovat vaatineet kastelua ja siihen käytämme kaupungeissa juomakelpoista vesijohtovettä. Hävettää itseäkin, kun kraanavedellä taas kastelin pihallani olevia kukkasia. Jos olisin uuttera, niin hakisin kukkien kasteluveden järvestä, joita täällä Kuopion seudulla on tosi paljon.

Tuhansien järvien maassa kukkien kasteluvettä kyllä riittäisi. Nurmikkoa en sentään ole kastellut, mutta niitäkin iloisia kotipuutarhureita löytyy, jotka sadettavat vesijohtovedellä omakotitalonsa tai rivitalonsa nurmikon. Ihan turhaa, kyllä nurmikko elpyy, kun eittämättä sitä sadetta jossain vaiheessa loppukesää tulee.

Uutena käsitteenä on tänä kesänä "veden viihdekäyttö kotitalouksissa", mikä tarkoittaa paljuja, pore- ja uima-altaita sekä pitkiä suihkussa oloaikoja, joissa käytetyn veden määrä on kerralla suuri. Muistan hyvin kun isoäitini sanoi, että ei saa lotrata vedellä, tarkoittaen juuri tätä veden viihdekäyttöä. Millainen veden lotraaja sinä olet?

Voimme jokainen omilla valinnoillamme vaikuttaa siihen, että raikasta juomavettä riittää jatkossakin jokaiselle suomalaiselle.

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Savonian restonomi Veera Pulkkanen valmistui maisteriksi Sochin Olympiayliopistosta. Venäjä-osaajat Olga Ruotsalainen ja Jorma Korhonen.

Oppia ikä kaikki – mutta nopeammin

Vanha sananlasku on ajankohtaisempi kuin arvata saattaisi. Osaamisen uudistaminen, uudet ammatti- ja työnkuvat, työvoiman saatavuus, jatkuva oppiminen, itsensä kehittäminen vetovoimaseksi ja työmarkkinakelpoiseksi määrittävät yksilön ja koko Suomen tulevaisuuden.

Elinikäinen oppiminen on ollut muodissa jo yli 50 vuotta. Unesco lanseerasi elinikäisen kasvatuksen kansainväliseen keskusteluun 1960-luvun puolivälissä. Silti suomalaisen osaamisen uudistamisessa jokin mättää.

Juuri julkaistun Elinkeinoelämän keskusliiton ja Kuopion alueen kauppakamarin elinkeinoelämän suhdannebarometrin mukaan Pohjois-Savossa menee tosi hyvin. Kesän aikana myös Helsingin Sanomat uutisoi useaan otteeseen Ylä-Savon menestymisen ihmeestä.

Kuopion alueen kauppakamarin toimitusjohtaja Silja Huhtiniemi korostaa muun muassa: "Toimiva koulutusjärjestelmä vaatii lisää joustavuutta, yritysten ja oppilaitosten tiivistä yhteistyötä ja nopeaa reagoitua yritysten muuttuviin tarpeisiin. Lisäksi työperäistä maahanmuuttoa tulee helpottaa."

Ammatillinen koulutus Suomessa on kehittynyt radikaalisti parin viime vuosikymmenen aikana. Ammattikorkeakouluilla on monipuoliset ja toimivat yritys- ja työelämysuhteet. Savonia-ammattikorkeakoulusta valmistuvat työllistyvät erittäin hyvin valtakunnallisesti-kin vertailtuna.

Toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa puolet opiskeluaikasta on työssäoppimista oikeilla työpaikoilla koulutettujen ohjaajien valmennuksessa. Näin opettajat ja koulutuksen kehittäjät saavat tiedon yritysten osaamistarpeista hyvinkin nopeasti.

Muuttuviin yritys- ja työelämän tarpeisiin reagointi vaatii vieläkin tehokkaampia uudistuksia. Suomessa osaaminen on ollut arvostettua suoritettujen tutkintojen muodossa. Tutkintoon johtavat koulutukset kestävät alasta ja koulutusasteesta riippuen kolmesta kuuteen vuoteen. Siinä ajassa suhdanteet ja osaamistarpeet ennättävät muuttua useaan otteeseen.

Suomen työelämässä yli 100 000 alle 30-vuotiasta, jotka ovat käyneet vain peruskoulun. Lisäksi meillä on noin 70 000 nuorta aikuista, jotka eivät opiskele tai ole töissä. Suomessa tulisi seuraavan 10 vuoden sisällä saada uudelleen koulutettua noin miljoona henkeä.

Kyseessä ei ole ainoastaan osaavan työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto-ongelma vaan myös koulutuksen ja motivoituneiden opiskelijoiden kohtaanto-ongelma.

Jos Suomessa ei satsata pian ja riittävästi aikuis- ja täydennyskoulutukseen valtion ja työnantajien tahoilta, osaavien tekijöiden puute vain pahenee.

Kaija Sääsä
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Keppariharrastajissa kasvaa luovia naisyrittäjiä

Höristin korviani (YLE, Työtä päivää) 15-vuotiaan yrittäjän haastattelulle.

Siis mitä ihmettä?

Kyse oli keppariompelimesta, joka työllistää myös perheen äidin kokopäiväisesti. Lauan-taipäivä oli alkanut työn merkeissä jo aamuvarhaisella. Menekkiä on niin valtavasti, ettei kahden henkilön tuotanto pysty vastaamaan kysyntään. Etenkin kun toinen tekijöistä on koululainen. Työtä tehdään myös viikonloppuisin, ja kotikin tuunattu ompeluyrityksen tarpeisiin.

Ja nyt ei ole kyse mistään villasukkakepparista vessapapritäyttein, vaan oikeasta tuotesar-jasta. Vai pitäisikö oikeammin puhua hevos- ja varustekaupasta.

Keppari-ilmiö on suomalainen. Se on levinnyt pohjoismaihin ja pikkuhiljaa myös kes-ki-Eurooppaan. Se on tyttöjen juttu ja käsityöyrittäjyyttä puhtaimmillaan. Hevoset ovat uniikkeja käsityötuotteita. Suomen ja ehkä koko maailman ensimmäisen keppihevosten verkkokaupan tuotteissakin on vahva persoonallinen kädenjälki, vaikka hevosten osia valmistetaankin alihankintana suuremmissa erissä.

Usealla nuorella kepparivalmistajalla on hevos- tai keppariharrastus taustalla ja rinnalla, jos aikaa koulunkäynnin lisäksi riittää. Ilmiöön liittyy kilpailutoimintaa ja erilaisia harrastajia yhteen kokoavia tapahtumia. Suomen mestaruuksiakin ratkotaan esimerkiksi esteissä. Eivätkä 110cm esteet, joiden yli tytöt keppareineen hyppäävät, mitään matalia ole. Ja siellä missä kilpailut, siellä myös kepparikauppiat.

Lainalaisuudet käsityöyrityksessä ovat ihan samat kuin muissakin yrityksissä kaikkine maksuineen. Haastattelussa oli huoli, mistä löytyisi osaavia työntekijöitä. Heillä pitäisi olla sellaiset kädentaidot, että valmistuksen laatu pysyisi samanlaisena kuin se nyt on. Tarvittaisiin useampi työntekijä, että tuotanto pyörisi viivytyksettä eurooppalaisille markkinoille laajentuneessa yrityksessä.

Olen myös itse ollut 11-vuotiaan "kasvattajan" ja kepparidesignerin asiakkaana. Hän on pärjännyt liikeideallaan Pikkuyrittäjät-kilpailussa. Taustajoukoista löytyy osaava kummitäti, joka on tukenut niin yrittäjyyden kuin suunnittelun ja valmistuksen haltuunotossa ollen tiiviisti yhä mukana. Hänen kauttaanhan kaupatkin tehtiin.

Minun "Ampparin" esikuvana on oikea kilpahevonen. Hieman kieli poskessa tehty tilaus konkretisoitui ensin tarkkaan taustoitukseen rodusta, iästä sekä värimäärityksestä. Sen jälkeen tarvittiin kuvia eri kuvakulmista kilpavarustuksineen. Ja myös muuta yksityiskohdatietoa hevosesta.

Hevosesta tehtiin ensin piirtämällä kuva, jonka jälkeen se mitoitettiin, suunniteltiin kappaleet joista hevonen kootaan sekä piirrettiin kaavat ja suunniteltiin valmistamisen työjärjestys. Sitä ennen oli videopuhelulla kangaskaupasta varmistettu esikuvan karvaa vastaava kangas. Tässä vaiheessa minullakin oli jo kieli keskellä suuta.

Lopputuloksesta aivan liikutuin. Se oli niin huikean hyvä! Kaikki yksityiskohdat otsatukan lettiä, korvahappuja, otsapannan strasseja, suitsia, päitsiä ja kuolaimia myöten oli tehty todella huolella ja käsityötaidolla. Maksoin mielihyvin tästä uniikista kappaleesta ylimääräistä myös kaupan "välittäjälle". Olihan kuitenkin kyse hevossaupoista.

Raisa Leinonen
Savonia-ammattikorkeakoulu
Projektipäällikkö | LUOVA VETO!-hanke

Miten monilahjakkaasta nuoresta tuli pelottava akka?

Gallén-Kallela sen teki, meidän kaikkien tietämä Akseli. Tekikö Akseli sen tahallaan? Hän piirsi Louhen, Pohjolan emännän "Sammon puolustus"-tauluun karupiirteiseksi väkäleuaksi, pelottavaksi kalevalaisten viholliseksi. Jos maalauksen katsoja mielessään asettuu kalevalaisten puolelle, Louhi ei juuri kerää sympatioita. Aika monella meistä taitaa olla hänestä Gallén-Kallelan maalauksen luoma mielikuva: Louhi on viekas pimeän Pohjolan johtaja, ns. pahis.

Omiensa parissa Pohjolassa Louhi on Kalevalan runojen mukaan pidetty ja arvostettu johtaja. Hän naisena taistelee tasavertaisesti Kalevalan miessankareita vastaan ja pitää sinnikkäästi Pohjolan kansan puolta. Oliko naisjohtajuus suurelle maalarillemme pelottava asia?

Louhi on myös noita, jolla on käytössään taikavoimia; hän pystyy mm. kätkemään auringon ja kuun. Hänen loitsunsa ovat tehokkaita. Kun Kalevalan miehet, Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen, ovat ryöstäneet Pohjolasta Sammon, Louhi lähtee veneellä sotajoukkojensa kanssa ryöstäjien perään. Vene haaksirikkoutuu ja Louhi tekee veneen paloista itselleen siivet ja pyrston ja viikatteista kynnet, ottaa sotajoukot mukaansa ja lähtee lentoon pakenijoiden perään. Gallén-Kallelan maalaus on juuri tuosta tilanteesta.

Mielikuvitellaanpa vähän. Millainen Louhi on mahtanut olla nuorena, kun hän ei vielä ollut akoittunut Pohjan akaksi harvahampaaksi? Millaisesta työstä kasvaa rohkea kansansa johtaja ja loitsija? Kuvanveistäjä Mi Kuoppa (s. 1955) katsoo Louhea tästä näkökulmasta. Hänen pronssiveistöksensä ”Nuori Louhi” (2018) antaa aivan erilaisen kuvan kuin Gallén-Kallelan maalaus.

Kuoppa kuvaa tulevan Pohjolan emännän kauniiksi, itsetietoiseksi ja uhmakkaaksi nuoreksi. Nuori Louhi on kuin teiniprinsessa, joka voisi olla myös kapinallisen nuorisojoukon johtaja. Nuori, joka samalla kun kyseenalaistaa vanhempiensa arvot on toisaalta tullut tietoiseksi häntä odottavasta erityisroolista. Kruunuineen ja letteineen hän aivan kuin puhkuu uskoa itseensä ja mahdollisuuksiinsa. Hänellä voi kuvitella olevan jo pari toimivaa loitsua takataskussa.

Nykyään sanottaisiin, että Louhi on nuorena ollut monilahjakuus ja talentti. Ei voi olla ajattelemta, että Pohjolan kansalla on ollut onnea. Juuri tuollaisia päämäärätietoisia tyttöjä ja poikia kaikki kansat tarvitsisivat kasvamaan johtajiksi: mielipidevaikuttajiksi ja yritysten johtoon. Ja samanlaisia nuoria korkeakoulut toivovat opiskelijoikseen: omaaloitteisia, tavoitteellisia ja tietoisia omasta osaamisestaan.

Mi Kuopan veistoksille tyypillistä on ilmavuus ja läpinäkyvyys. Nuoren Louhenkin sisus on osin ontto. Tyhjä! Tyhjyyden voi ajatella kuvaavan sitä, että kyseessä on tarinoissa esiintyvä henkilö, joka on olemassa vain mielikuvissamme. Vai tarkoittaako tyhjä sisus, että tuon itsetietoisien nuoren sydämen kohdalla on tyhjää?

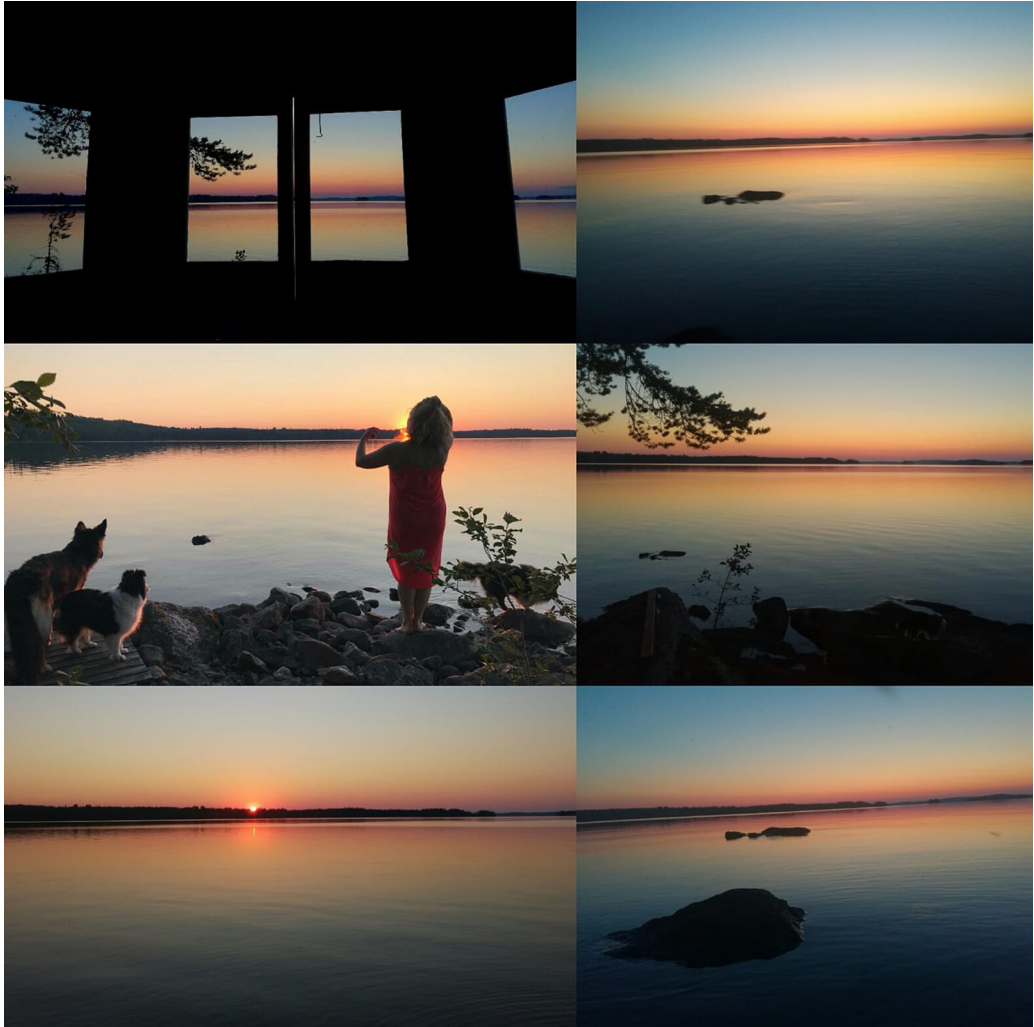
Miten paljon ominaisuuksia mahtuu yhteen ihmiseen? Jos ihminen on voimakastahtoinen, voiko hän samaan aikaan olla kovin empaattinen ja sydämellinen persoona? Kalevalassa Louhi kuitenkin myös hoivaa rantaan ajautunutta Kalevan miestä eli hän auttaa hädässä olevaa.

Mitä ominaisuuksia hyvällä johtajalla olisi oltava? Kellään ei kai voi olla kaikkia ominaisuuksia yhtä paljon. Tästä puhuvat erilaiset luonneanalyysitkin, joissa ihmisiä luokitellaan milloin minkäkin laisiin ryhmiin. Louhi ainakin on periaatteen ihminen: hän mieluummin taistelee Sammosta kuin luovuttaa sen suosiolla Kalevalan miehille.

Sanotaan, että hyvä taide herättää ajatuksia. Mi Kuopan Nuori Louhi pani minut miettimään ihmisyyttä, joten ainakin tässä mielessä se täytti tehtävänsä. Miten eri tavoin samaa ihmistä voidaan kuvata: kauniista lahjakkuudesta pelottavaan väkäleuka-akkaan. Asiat ovat monesti niin kuin niitä halutaan katsoa.

Marja Kopeli
koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Turistina kotona

Tänä kesänä en lähtenytkään kesälomalla ulkomaille. Onneksi. Suomen sää ja kesä tarjosivat upeita kohteita ja kokemuksia, lähellä ja kaukana.

Eräs mieleenpainuvimmista tapahtumista oli Outokummun vanhat talot -viikonloppu. Tapahtuman idea on yksinkertaisesti se, että 18 perhettä avasi kotinsa ovet ja päästi rannekkeen lunastaneet katsomaan upeita ja entisöityjä tai rapistuneita, mutta tavalla tai toisella paikkakunnan historiaan liittyviä kotejaan.

Kaivoksen tapahtumat olivat läsnä monen kodin tarinassa, niin kartanossa kuin kerrostalossakin. Hienointa kuitenkin oli se, miten meidät vieraat otettiin vastaan. Kuin ystävät. Kannussa oli usein tarjolla mehua ja eteisessä katsottavissa valokuvakansio, isäntä ja emäntä kierrättivät vieraita omassa kodissaan. Kuin asuntomessut, mutta oikeissa, asu-tuissa kodeissa. Luottamus vieraita kohtaan sai yhtä paljon ihailua kuin itse rakennukset.

Monessa pihapiirissä lapset olivat keksineet oivan tavan tienata kesärahaa ja vieraat ostivatkin mielellään kojuista herkuja. Samalla tutustui paremmin talon asukkaisiin. En muista, että missään huvilaitteessa olisi ollut viime aikoina näin hauskaa. Ikäjakauma tapahtumassa oli iso, sillä kohteissa moni vieras esitteli lapsuuden leikkipaikkoja lapsenlapsilleen tai pääsi vihdoinkin kurkistamaan kaivosjohtajan kotitaloon.

Eräs pieni tapahtuma oli toisella tapaa erikoinen. Poikani vei saareemme, askeettiselle mökille, kolme pakistanilaista opiskelijaystäväänsä. Hiljaisuus, kirkas vesi ja upea luonto tekivät kerralla ruuhkaisissa miljoonakaupungeissa kasvanneisiin vieraisiin väkevän vaikutuksen. Ei tarvittu kuin auringonlasku, yötaivaan ihailu kallioilla köllötellessä ja marjoja suoraan metsästä. Ystävyyttä toimi luontevana oppaana tässä hyvinvointimatkailussa.

Olen itse päässyt tutustumaan maailmalla matkatessa erityisiin kohteisiin juuri paikallisen oppaan eli ystävän mukana. En varmasti olisi päässyt Itävallassa kiipeilemään vuoren sisään, Italiassa vierailut unohdetussa luostarissa tai New Yorkissa päässyt pienelle joogasalille, jos olisin lukenut vain matkaoppaita. Toki täytyy muistaa, että matkailun ongelma on usein omatoimiset ja erityisesti omapäiset turistit. Mutta oman oppaan avulla voi nähdä muutakin kuin rakennukset, voi nähdä myös ihmiset. Ja ystäväni saivat omaan arkeen tuulahduksen suomalaisuutta.

Suomi on täynnä hienosti järjestettyjä ja kulttuuritapahtumia, festareita, kilpailuja ja kesäteatteria. Myönnän käyttäneeni aika paljon juuri näitä suuria yleisötapahtumia. Suomi herää talviunestaan hauskanpitoon. Mutta myös pieni on kaunista. Kotonakin voi olla turistina. Mellä on jo Airbnb ja kodinvaihtoverkostot. Mutta entä jos asunnossa olisi vierailun aikana paikalla myös perhe?

Muistan nuorena majoittuneeni kodeissa esimerkiksi Budapestissä. Juna-aseamalla oli vastassa mummoja, jotka majoittivat reilaajia vierashuoneeseen. Näen upeana liiketoiminnan potentiaalina tässä turvattomassa maailmassa luottamuksen, kyläilykulttuurin ja paluun kotiturismiin.

Ulla Pekkarinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Tiimityö on parasta!

Hyvää Yrittäjän päivää niin nuorille kuin vähän kokeneemmillekin yrittäjille!

Tänään on taas se päivä vuodesta, jolloin yrittäjä ja yrittäjyys on näyttävästi esillä niin tiedotusvälineissä kuin eri keskustelufoorumeilla. Voi olla, että muiden teemojen ohella esille nousee ammattiliittoja ja eduskuntaakin puhuttanut esitys työntekijän irtisanomiskäytäntöjen mahdollisesta muuttamisesta. Mutta miten on yleensäkin työpaikan pelisääntöjen kanssa?

Organisaatiopsykologi Pekka Järvisen mielestä työpaikan pelisäännöt ovat entistä enemmän hukassa. Hänen kirjansa Ammatillinen käyttäytyminen julkaistiin viime viikolla ja siinä hän painottaa, että töissä ei tarvitse olla koko ajan kivaa tai edes haasteellista. Ikävät rutiniit, huonosti sujuva yhteistyö ja kriittinen palaute kuuluvat työhön. Ajatus siitä, miten työpaikalla ollaan ja mikä sinne kuuluu, on hämärtynyt.

Sadoissa työpaikoissa vierailut ja työntekijöitä haastatellut Pekka Järvinen toteaa kirjassaan, että on hyvä että jyrkät hierarkiat, joissa johtajat johtavat ja alaiset kuuntelevat hiljaa, ovat poistuneet. Jokainen työntekijä nähdään voimavarana ja ihmisten hyvinvointi korostuu. Tilalle on kuitenkin usein tullut ajattelu, jossa hyvä työyhteisö on sellainen, jossa kaikki ovat kavereita, aina on hauskaa ja jokainen saa tehdä vain sitä mistä tykkää.

Muista, mikä on työroolisi ja millaisia odotuksia siihen kuuluu. Olet töissä, et kavereiden kanssa, painottaa Järvinen. Seuraavana hän tähdentää, että kaikista esimiehistä, kollegoista tai alaisista ei tarvitse pitää, mutta kaikkien kanssa pitää kuitenkin pystyä työskentelemään.

Jokainen työntekijä on vastuussa työpaikan ilmapiiristä. Ystävällinen ja kohtelias käytös auttavat hyvän ilmapiirin synnyttämisessä. Järvisen mielestä kenenkään ei myöskään tarvitse sietää toisten asiatonta käytöstä. Samoin erimielisyydet pitää pystyä käsittelemään, sillä yhteistyö on haastavin tapa tehdä töitä. Tunteiden noustessa pintaan pitäisi harkita entistä tarkemmin sanoja, maltti on valttia työpaikallakin.

Kirjassaan Järvinen painottaa, että työrooleissa pitäytyminen takaa, että keskustelu pysyy asiatasolla. Työyhteisön aikaa ja energiaa ei kulu ihmettelyyn ja nahisteluun. Ammatillinen käytös synnyttää avoimuutta ja luottamusta. Kun pysytään työrooleissa, huolehditaan myös parhaiten ihmissuhteista työpaikoilla.

Yritysjohtaja näyttää esimerkkiä pk-yrityksissä varsinkin työpaikan kulttuurin luomisessa, jolloin johtamisen tulisi olla ennakoitavaa, niin että työntekijät tietävät, että ongelmien esille ottamisesta ei seuraa ongelmia itselle, muistuttaa Järvinen.

Hyvää Yrittäjän päivää kaikille, pidetään työpaikan pelisäännöt muistissa, niin työt luistavat entistä paremmin!

Jari-Pekka Jääskeläinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Onko ympärilläsi idiootteja?

Menemättä tarkemmin idiootti-termin taustoihin ja sen alkuperäiseen merkitykseen, lie-nee varsin monella työpaikalla vastaus otsikon kysymykseen myönteinen. Tulospaineiden, muuttuvien osaamisvaatimusten ja kaikenlaisten henkilökohtaisten ja organisaatio-lähtöisten epävarmuustekijöiden summana kommunikointi ja tiimityö ei työyhteisöissä aina ole auvoista.

Ruotsalaisen yritysconsultin Thomas Eriksonin käyttämän DISA-menetelmän avulla ihmiset voidaan karkeasti jakaa neljään erilaiseen ryhmään heille luontaisten käyttäytymismallien perusteella. Käyttäytymismalleja kuvataan väreillä punainen, keltainen, sininen ja vihreä. Kullekin värille voidaan osoittaa sille luontainen toimintatapa esimerkiksi suhtautumisessa toisiin ihmisiin tai vaikka aikakäsityksen suhteen. Maailma ei toki ole näin yksinkertainen, tuskin kukaan on oman värinsä puhdas edustaja vaan useimmilla luontainen käyttäytymismalli sisältää osia kahdesta tai jopa kolmesta väristä, oleellista kuitenkin on se, mikä väri kenelläkin on hallitseva.

Eriksonin käyttämä malli ei ole ainutlaatuinen, vastaavia luokitteluja on käytössä muitakin. Sen sijaan se on sopivan provosoiva ja helposti lähestyttävä jolloin ainakin raikkaat kahvipöytäkeskustelut ovat taattuina kun työpaikan kirjakerho on päättänyt Eriksonin hengentuotteen kimpassa lukea.

Takertumatta tämän enempää esillä olleeseen malliin, oleellista erilaisten käyttäytymismallien kannalta onkin huomata, että ihmiset todellakin ovat erilaisia. Erilaisuus johtaa erilaiseen tapaan reagoida asioihin samoin kuin vaikkapa siihen, kuinka sosiaalisissa tilanteissa kollegoiden välillä tai esimies-alaisuudessa viestitään. Onnellisuuden tunnetaan kannattaa ensimmäisenä pyrkiä kasvattamaan sillä, että tunnistaa oman käyttäytymismallinsa vahvuksineen ja heikkouksineen. Tämän jälkeen voikin pyrkiä laajentamaan näkemystään analysoimalla lähimpien kollegojen käyttäytymistä.

Eräänlaisena tiimien rakentamiseen liittyvänä mantrana toistetaan usein sitä, kuinka tärkeää on että tiimissä on erilaisia tyyppisiä. Usein vain käy niin että rekrytoinnilla päädytäänkin juuri päinvastaiseen tilanteeseen. On paljon helpompi palkata itsensä tavoin ajattelevien ja toimivien kaltaisia henkilöitä kuin aidosti erilaisia käyttäytymismalleja edustavia. Tässä on usein myös yksi paremmin ja huonommin menestyvien organisaatioiden ero. Erilaiset ajattelutavat luovat vahvan pohjan innovatiivisuudelle.

Palataan vielä takaisin otsikon kysymykseen. Mikäli tunne ympäröivistä idiooteista on ajoittain vahva, olet käyttäytymismalliltasi tyyppillisesti punainen. Seuraavaksi voitkin sitten pohtia kuka nämä kaikki idiootit palkkasi.

Esa Viklund
Kehittämispäällikkö
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Kaija Sääsäski

Savonia hyväksyttiin University of the Arctic:n (UArctic) jäseneksi syyskuun alussa.

Pohjoinen ulottuvuus – Suomelle tärkeä

Pohjoisen, arktisen alueen merkitys on kasvamassa kaikille pohjoisille maille kansainvälisesti.

Tuleeko Kiinasta Suomelle uusi naapurivaltio Venäjän lisäksi, kysyy toimittaja Mari Manninen (HS 9.9.2018). Hän kuvasi monipuolisesti suurvaltojen arktisen alueen valta- ja talouspoliittisia intressejä muun muassa Kiinan osalta.

Suomi on Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa vielä puolitoista vuotta (2017–2019). Korostamme Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanoa ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteita arktisessa yhteistyössä. Tavoitteena on arktisen alueen asukkaiden myönteisten tulevaisuudennäkymien varmistaminen ja arktisten yhdyskuntien turvallisuus.

Suomen korkeakoulujen tulee vahvistaa pohjoisen alueen toimijoiden verkostojaan sekä omaa osaamistaan alueen kehittämisessä. Savonia-ammattikorkeakoulu hyväksyttiin University of the Arctic:n (UArctic) jäseneksi syyskuun alussa.

UArctic on yliopistojen, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muiden organisaatioiden yhteistyöverkosto, joka painottaa koulutusta ja tutkimusta pohjoisessa. UArctic rakentaa ja vahvistaa yhteisiä resursseja ja yhteistyöympäristöjä. Yhteistyössä lisätään pohjoisen alueen inhimillisiä voimavaroja, edistetään elinkelpoisia yhteisöjä, kestäviä talouksia ja luodaan globaaleja kumppanuuksia.

UArctic-verkosto tarjoaa Savonialle kansainvälisen noin 200 korkeakoulun ja tutkimuslaitoksen verkoston, jossa on noin 40 tutkimus- ja kehittämistoiminnan teemaryhmää.

Savonia vahvistaa omaa osaamistaan, valtakunnallisia ja kansainvälisiä suhteitaan koulutuksessa, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa etenkin seuraavilla alueilla:

- terveellinen ja turvallinen asuminen ja rakentaminen
- kestävä matkailu
- kestävä kaivostoiminta
- kestävä biotalous
- arktinen turvallisuus.

UArctic:n toiminta avaa myös uusia yhteistyömahdollisuuksia itäsuomalaisille yrityksille ja yhteisöille pohjoisilla alueilla. Pohjoinen ulottuvuus, arktisuus ja Barentsin alue ovat myös yritysten lisääntyvän mielenkiinnon kohteena.

Savonian opiskelijoille UArctic-verkoston avulla saadaan uusia vaihto-opiskelumahdollisuuksia mm. Kanadaan ja Yhdysvaltoihin.

University of the Arctic (www.uarctic.org) on perustettu vuonna 2001 yhdistämään pohjoisia korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja muita organisaatioita kaikkialla pohjoisilla alueilla.

Kaija Sääsä
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Startup-yhteisöjen innovoimaa

Olen energisoitunut startup-yhteisöistä! Kuukauden sisällä olen päässyt tutustumaan kahteen erilaiseen ja toisaalta samanlaiseen ympäristöön. Yhteistä näille on ollut organisaatioiden rajattomuus ja rohkeus kehittää kokeilemalla, välttämättä tarkasti rajattua suunnitelmaa.

Palvelukonseptien ydin on muotoutunut avainhenkilöiden monialaisuudelle, sekä kykyyn hyödyntää tätä vuorovaikutusta toiminnan kehittämisessä. Ja toimintaan muunnetut tilat ovat sopivan rouheat.

Molemmat käyntikohteet ovat sijainneet Kuopion ulkopuolella. Helsingin Maria 01 ja Tampereen väliaikainen Hiedanranta toimivat kotikaupunkiansa tarjoamissa tiloissa vuokralla.

Helsingissä, entisen Marian sairaalan tiloissa toimiva Maria 01 on Suomen suurin startup-yhteisö. Väliaikainen Hiedanranta toimii entisen, 1600-luvulla perustetun ratsutilan ja entisen Metsä Boardin selluloosatehtaan rakennuksissa.

Mariassa on tällä hetkellä 105 aloittavaa yritystä ja partnereiden, kiihdyttämöohjelman, rahoittajatahojen ja kv-verkoston kautta yhteensä 145 toimijaa. Valtaosa on teknologia-alan yrityksiä ja luovien alojen peliyrittäjille on varattu kokonainen talo.

Yhteisö on Marian vetonaula. He vastaanottavat hakemusia enemmän kuin tilat antavat myöten. Helsingissä ollaan tilanteessa, jossa lähes kaikki entisen sairaalan tilat ovat käytössä tai muutosvaiheessa. Lisäksi alueelle on tulossa noin 50.000 m² Maria-kampus startupien käyttöön.

Tampereen väliaikainen Hiedanranta on taas kaupunkikulttuurin elämyksellinen kohtaamispaikka. Alueella järjestetään monipuolista kulttuuritoimintaa ja isoja tapahtumia ja alueen Kuivaamo-rakennuksesta löytyy myös Suomen suurin sisäkeittihalli.

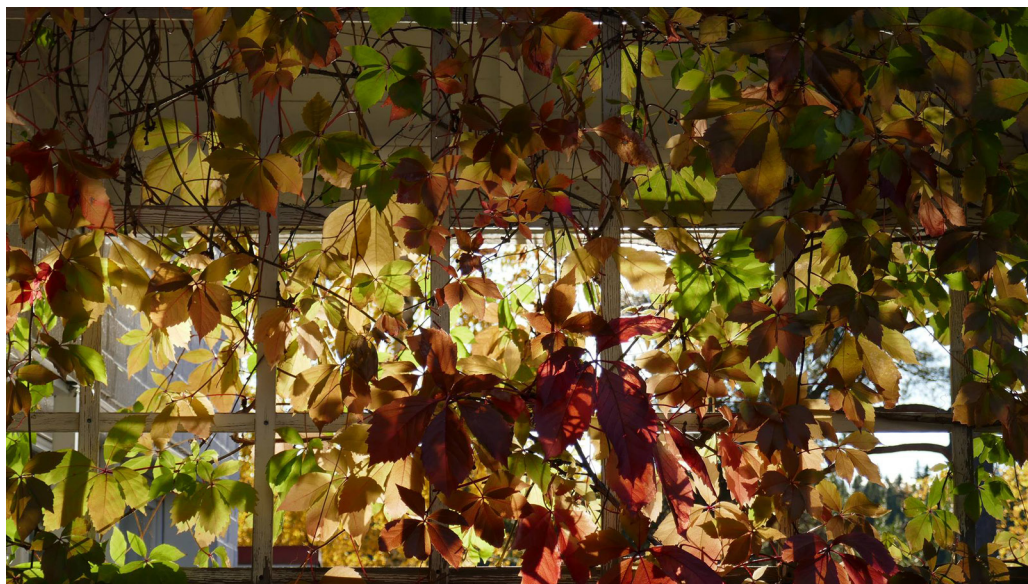
Väliaikaisen Hiedanrannan kulttuuritoiminta on musiikin ja taiteen lisäksi myös paljon muuta; kaupunkiviljelyä, liikuntaa, kuntouttavaa työtoimintaa ja alueen kehittämiseen liittyvää avointa työpajatoimintaa. Toivottavasti kokeiluna alkanut malli ei tule häviämään uuden alueen tieltä.

Mites meillä? Esimerkkitapausten pienimuotoisempikin malli olisi jo iso plussa pohjois-savolaisille. Toimivia malleja kannattaa benchmarkata laajasti. Maakunnan tki-kärjissä on nähtävissä startupeille toivonpilkahduksia.

Odotan paljon Savilahden monimuotoisesta ympäristöstä ja sen vaikutuksia koko Pohjois-Savoon. Luovien alojen toimijoita on otettu myös muotoilemaan uusia asumisen, työnteon ja opiskelun ratkaisuja sekä alueen vetovoimaa ja viihtyisyyttä.

Samalla meidän täytyy muotoilla toimintakulttuurejamme joustavimmiksi ja vuorovaikutteisemmiksi, sekä rohkaistua kokeilemaan uusia ratkaisumalleja. "Tilat" ovat lopultakin meidän päässämme, eivät ainoastaan seinissä ja rakennuksissa.

Raisa Leinonen
Projektipäällikkö | Luova Veto! -hanke
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kivi särkyi, pidetään me toisemme ehjinä

”Syntyi lapsi syksyllä – tuulet niin vinhasti vinkui... nähnyt ei kesää, ei kevättä, eli vain syksystä joulun.” Näin alkaa Eino Leinon runo Aleksis Kivestä. Mielessä häivähtää myötätunto kirjailijaa kohtaan. Eikö hän elämässään ehtinyt kokea kesän lämpöä ollenkaan? Aleksis Kivi on eittämättä suomalaisen kirjallisuuden suurnimiä ja jossakin määrin tuttu suurelle osalle meistä. Useimmat ovat lukeneet koulussa otteita Seitsemästä veljeksestä tai puurtaneet läpi koko kirjan. Mitä lienee jäänyt mieleen? Veljesten nimiä harva osaa luetella eikä tarvitsekaan.

Itse olen lukenut romaanin kolme kertaa: koulussa, osana opiskelua ja myöhemmin omaksi iloksi. Ensimmäisestä kerrasta en muista mitään, toisella kerralla kahlasin läpi klassikkopinoa ja veljekset menivät siinä urakassa. Kolmannella kerralla omaksi iloksi lu-kiessa kirja avautui aivan uudella tavalla, kun Kiven loistelas kieli pääsi kutittelemaan aivonystryöitä kunnolla. Lukukokemusta väritti ääneen nauraminen.

Millainen mies oli Aleksis Kivi, josta Leino kirjoittaa lempeästi? Hän oli räätälin poika, joka jo lapsena haaveili kirjoittamisesta. Vaikka varojen puute ja heikko terveys varjostivat opiskelua, hän pääsi kuitenkin ylioppilaaksi ja opiskeli yliopistossa. Onnekseen hän löysi ystävikseen tukijoita ja lopulta vuokranantajaksi vanhemman rouvan, joka antoi hänen asua täysihoidolassa lähes vastikkeetta. Hän ei kirjoittamisen lisäksi tehnyt elämässään muuta työtä.

Kiven kirjailijasielu oli haavoittuva. Seitsemän veljestä -romaanin saama murhaava kri-
tiikki aiheutti sekä henkisen että ruumiillisen sairastumisen. Kivi kuoli mielisairaalahakson jälkeen 38-vuotiaana, ennen kuin ehti saada tunnustusta urauurtavasta työstään.

Tiesikö kriitikko, miten suuri merkitys hänen teilaavilla sanoillaan oli kirjailijalle? Miettikö hän edes sitä? Kun on ponnistellut ja saanut valmiiksi itselleen tärkeän ja panostusta vaatineen asian, toisen ihmisen kommenteilla on paljon painoarvoa; ne voivat nostaa tai painaa ja näyttää näin suunnan jopa koko tulevalle elämälle.

Nuorten syrjäytyminen ja mielenterveysongelmat huolettavat Suomessa monia. Työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten määrä on kasvanut tasaista tahtia 2010-luvulla. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen (2016) mukaan myös opiskelijoiden psyykinen oireilu on lisääntynyt vuosi vuodelta. Tutkimuksen mukaan lähes jokainen kokee väsymystä ja univaikeuksia ja jopa puolella on masennuksen ja ahdistuksen oireita sekä kokemuksia jatkuvasta ylirasituksesta ja uupumuksesta.

Nuorena alkaneet mielenterveysongelmat ennustavat usein pitkäaikaista sairaushistoriaa. Pitkät ja lyhyetkin työkyvyttömyysjaksot aiheuttavat yrityksille ja yhteiskunnalle kustannuksia, puhumattakaan yksilön elämän laadusta. Olisiko osa sairastumisista vältettävissä?

Johanna Kurkela laulaa koskettavassa kappaleessaan *”Sun särkyä anna mä en”*. Kun ajatellaan opiskelijaa tai muuta nuorta ihmistä, joka vasta rakentaa identiteettiään, niin sopivaan aikaan kuullut myönteiset sanat saattavat nostaa uupumuksen kanssa kamppailevan nousuun. Näin ajatellen meistä jokainen on vastuussa läheisten ja jopa satunnaisten tuttavuuksien ehjänä pysymisestä.

Eino Leinon runo Aleksis Kivestä päättyy valoisaan tulevaisuudennäkyyn: *”Taas kukat kummuille nouskoon!”*. Vaikka Kiven kirjailijanelämä päättyi onnettomasti, monen muun elämänkohtalo voi kääntyä aallonpohjan jälkeen positiiviseen suuntaan. Meidän itse kunkin pienetkin sanat voivat olla siinä suunnan viittomisessa tärkeitä.

Marja Kopeli
koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Savonia oli mukana Alihankinta 2018 -messuilla opiskelijoista sekä tekniikan, muotoilun ja liiketoiminnan asiantuntijoista koostuvalla ryhmällä.

Estäkö teollisuuden positiivinen vire tuottavuuden kasvuun?

Suomalainen konepajateollisuus elää nyt korkean kysynnän aikaa. Pörssiyritysten tuloksissa ollaan lähes vuoden 2008 tasolla ja Talouselämä uutisoi metsäteknologia-yritys Kesla Oyj:n tilauskannan kasvaneen 76 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen. Myös Pohjois-Savossa vauhtia riittää: "Kysyntä ylittää nyt kapasiteetin merkittävästi ja paineet toimitusaikojen nopeuttamiselle ovat kasvaneet entisestään. Komponenttien saatavuus on haastavaa lähiaikoina. Ponsse on kuitenkin pystynyt valmistamaan koneita suunnitelman mukaisesti", metsäkoneyhtiö Ponsse Oyj:n toimitusjohtaja ja vuoden liikemies Juho Nummela sanoo yhtiön tiedotteessa".

Samoilla linjoilla on myös SKSGroup-kokonaisuuteen kuuluvan SKS Mekaniikka Oy:n toimitusjohtaja Jouni Kaukonen, joka kolumnissaan kertoo, että monella kone- ja laitevalmistajilla tilauskannat ovat täynnä. Kaukonen on kuitenkin huolestunut suomalaisen koneenrakennuksen tuottavuudesta, johon komponenttien heikko saatavuus vaikuttaa. Tämä todellakin näkyy valmistuksessa kotimaassa ja ilmenee myös suoraan viennissä. Ilman suunnitelmallisuutta sekä tuotannon systemaattista toimintaa ja hallintaa, kasvu ja kehitys ovat lähes mahdotonta.

Tuotannon kiireet eivät suoraan näkyneet valmistavan teollisuuden vuoden kohokohdanakin pidetyssä Alihankinta-messuilla ja kävijää riitti useammalle päivälle. Alihankinta 2018 kokosi 30-juhlavuotisteemallaan Tuottavuus yli 17 000 messuvierasta Tampereelle. Näytteilleasettajia oli tuhat 20 maasta ja myös savolaisuus näkyi hyvin edustettuna.

Iloinen puheensorina ja vanhojen ja uusien tuttujen tapaaminen messuosastoilla ja käytävillä vahvisti yhteistyön voimaa ja verkostoitumisen askeleita. Verkoston kehittäminen edellyttää yhteistyötä ja tämä korostuu myös tuottavuuden kasvun mahdollistamisessa.

Toimivaan ja virtaavaan tuotantoon ei kuulu jatkuva sekasorto ja kaaos eikä puuttuvien komponenttien odottaminen. Yrityksen toiminnassa kiire on usein merkki, että hyvin menee. Kiire ei kuitenkaan kuulu tuotantoon. Valmistuksen toiminta voi olla järjestelmällistä ja rauhallista, vaikka sopivaa kiirettä liiketoiminnassa olisikin.

Toivotaan siis, että positiivinen vire jatkuu suomalaisessa valmistavassa teollisuudessa, mutta ilman tuottavuuden tukahduttamista. Kaikkiin globaaleihin asioihin ei yksittäinen yritys voi vaikuttaa, mutta kehittämällä järkevästi toimintaa, oma positiivinen kiire voi olla muuta kuin säntäilyä omassa tuotannossa.

Jenni Toivanen
TKI-asiantuntija, TkT
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Salla Seppänen

Geysir-alue Islannissa.

Luonnosta matkailubusiness

Luonto on ihmiselle tärkeä. Arvostamme luonnon monimotoisuutta ja kauneutta, mutta voisiko siitä tehdä bussinestä. Kyllä vaan voi. Hyvä esimerkki löytyy Islannista.

Olin pariviikkoa sitten lyhyellä lomalla Islannissa, joka on kasvattanut suosiotaan matkailukohteena tuulesta, sateesta ja koleudesta huolimatta – tai ehkäpä juuri sen takia. Islanti on tarujen ja äärimmäisten olosuhteiden saari. Sen luonto on karu ja arvaamaton vulkaanisen maaperän vuoksi.

Islanti on osannut tehdä luonnosta kohteen, jonka vuoksi ihmiset matkustavat sinne. Se mitä turisti haluaa nähdä ja kokea on paketoitu houkuttelevaksi ja helposti saavutettavaksi. Internetin kautta voit etukäteen tilata retkiä eri kohteisiin, ja lentokoneessa oli jokaiselle matkustajalle esite, jossa kerrottiin yhden päivän retkikohteista houkuttelevin kuvin ja palvelukuvauksin. Oli tarjolla revontulien katselua, kylpylää luonnon helmassa, opastettua ratsatusta, valaan bongaamista, laavatunneliin tutustumista, moottorikelkkailua jäätiköllä ja vuorilla, ja myös perinteisempää kiertoajelua luonnon nähtävyyksillä, jonka sitten valitsimme.

Päivänretkelle oli helppo lähteä, koska minibussit kiersivät hakemassa retkelle lähtijät eri puolilta kaupunkia ja noutopysäkin sai valita läheltä hotellia. Varsinainen retkibussi lähti kaupungin linja-autoasemalta, johon siirryttiin minibusseista. Retken kesto oli kuusi tuntia ja hinta noin 63 euroa henkilöltä. Mukana oli linja-autonkuljettajan lisäksi retkiopas, joka kertoi matkan aikana Islannin historiasta ja nykypäivän arjesta Reykjavikissa. Saimme kuulla esimerkiksi juomaveden laadusta, asuntojen lämmityksestä ja sähkön hinnasta.

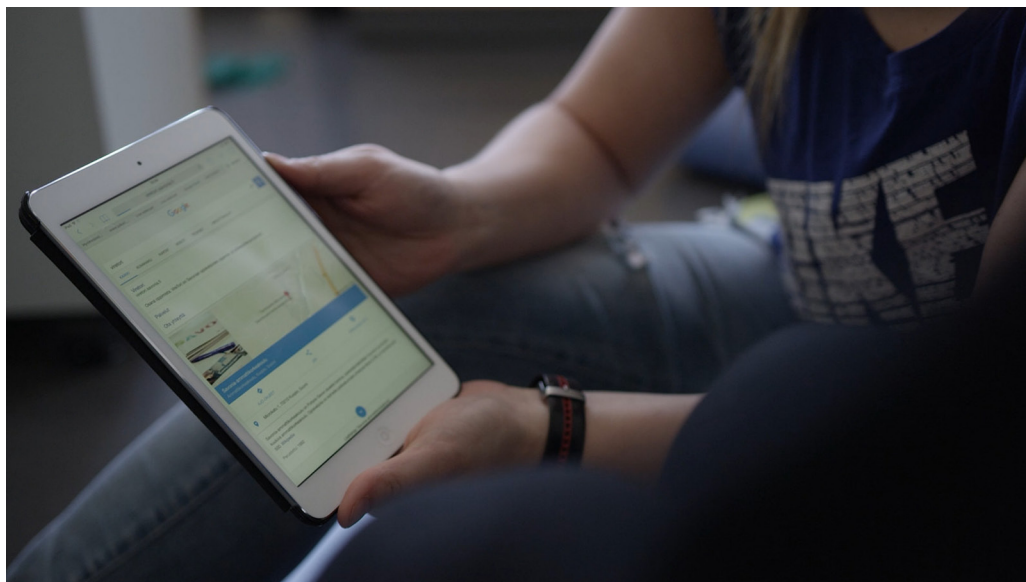
Kierrokseen kuului neljä kohdetta: maatila, joka tuotti tomaatteja kasvihuoneessa, Geysir geoterminen alue, Gullfoss-vesiputous ja luonnonpuisto alue, jossa reitit olivat tehty hyvin helppokulkuisiksi ja merkattu selkeästi. Kaikkiin retkikohteisiin oli rakennettu kahvilaväestöpalvelut sekä turistimyymälät, joissa oli kasvihuonetta lukuunottamatta, todella laaja valikoima vaatteita ja kenkiä, vapaa-ajan varusteita, sisustustekstiilejä, koruja ja matkamuistoja. Tavara vaihtoi omistajaa ja kassakone kilahti kiitettävästi.

Turistina koin päivänretken onnistuneeksi kokonaisuudeksi, jossa oli riittävästi aikaa eri kohteissa saada ensivaikutelma luonnosta ja samalla se herätti kiinnostuksen pidempään matkaan, jolloin olisi aikaa kiertää koko saari ja vaeltaa luonnonpuistossa.

Kohteena Islanti on kallis. Ruoka ja juoma maksavat huomattavasti enemmän kuin Suomessa. Vaikka Reykjavikissa onkin yli sata ravintolaa, niin kilpailu ei ole laskenut hintoja, ja turisteja riittää. Tältä osin Suomen Etelä-Eurooppaa korkeampi hintataso ei ole peruste sille, että matkailubusiness ei kannata. Meillä Pohjois-Savossa on monipuolinen luonto eri vuodenaikoinen, jonka erityisyyden kokeminen pitäisi osata paketoita helposti saatavaksi ja houkuttelevaksi matkailutuotteeksi tämän päivän turistille, joka hakee ennen kaikkea elämyksiä.

Tehdään luonnosta matkailubusiness kunnioittaen sen kauneutta ja haavoittuvuutta.

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva savonia-ammattikorkeakoulu

Digitaalisuus uhka vai mahdollisuus?

Digitaalisuus on noussut nyky-yhteiskunnan kestoaiheeksi. Teknologinen kehitys on tullut osaksi arkipäivää. Kehitys on muuttanut ratkaisevasti tapoja, joilla ihmiset kommunikoivat tai miten asioivat yhteiskunnassa. Ihminen ei ole enää sidottu aikaan, paikkaan tai tilaan.

Muutos on tapahtunut nopeasti. Esimerkiksi 50-luvulla säännöllinen liikkuminen oli luontevaa. Suomalaiset asuivat pääosin maaseudulla, ja elintasokin oli kohtalaisen alhainen. Sodan jälkeen syntyivät niin sanotut suuret ikäluokat. Rintamamiehet perustivat perheen ja samalla vuosikymmenellä yleistyivät kodinkoneet: pesukone ja jääkaappi.

Aikaisempi kehitys koski koko sukupolvea. Digitalisaatioon kehitys kulkee kahteen suuntaan. Vanhemmalle ikäluokalle digitalisaatio on muutos aikaisempaan, nuoremmalle sukupolvelle se on luonteva kehityksen jatkumo, johon on kasvettu lapsesta saakka.

Mikä neuvoksi? Vanhempien ammattilaisten kannattaisi ottaa ohjaajiksi pipopäisiä, nuoria diginatiiveja. Olemme tilanteessa, jossa meillä ei ole varaa ohittaa milleniaalisukupolven tietotaitoa.

Tiedon saatavuuden helppous on muuttanut valtarakenteita. Ennen tieto oli valtaa ja saluttu tieto ylittää valtaa. Tänäpäin tieto on jokaisen ulottuvilla helposti ja ilmaiseksi. Viisaus piilee siinä, miten yhdistää tietoa ja ratkaisuja.

Uhkana on kuitenkin infoähky. Viestejä tulee monesta tuutista, joiden seuraaminen on ammattilaisellekin haaste. Sähköpostin lisäksi käytössä ovat Skype-puhelut, Intranetin keskustelu- ja ryhmätilat, pikaviestit, videoneuvottelut, Yammeria ja tietysti organisaatio-wiki Confluense.

Joskus on hyvä oivaltaa myös perinteisen viestinnän mahdollisuudet. Jos haluaa tulla huomatuksi ja tehdä vaikutuksen, kannattaa lähettää perinteinen paperikirje.

Jouni Vornanen
tiedottaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Kaija Sääsä

Vauhti on kovaa, pika, pika...

Pika, pikaa pikaoppimaan?

Nyt on pojat kiire. Meillä on jo pikapesua, pikalounasta, pikapalvelua, pikalainaa, pika-vippiä, pikasiirtoa, pikakassaa, pikakaistaa, pikatehoa, pikahuoltoa, pikakuvaa, pikajunaa, pikavenettä, pikaliittoa, pikakänniä, pika, pika...

Itsekin kävin 70-luvulla pikalukukurssin. Sana vilisivät silmissä pikana. Vauhti oli niin kova, että sisältö lensi korvasta ulos. Älyni ei riittänyt pikaoppimiseen.

Tällä hetkellä vaaditaan pikakoulutuksia. Suomen teollisuus huutaa pikaosaavia pikakoodareita. Digitalisaatio valtaa kaikki toimialat pika, pikaa. Työntekijöissä tulee saada aikaan pikamuutos, muuten ei ole tulevaisuutta.

Oppiminen vaatii aikaa. Vaikeiden asioiden oppiminen vaatii vielä enemmän aikaa ja harjoitusta. Suomen pienessä populaatiossa ei riitä pikaälykkäitä pikakoulutettavaksi.

Hätäisen pikakoulutuksen sijaan kannattaa osaamisen jatkuvasta kehittämisestä tehdä itselle, yrityksille ja yhteisöille työtapa. Jälkijättöinen reagointi ja syvälinen uuden tietämyksen oppiminen on hankala yhtälö.

Työn ja alan houkuttelevuus vaatii pihtaavaan palkkapolitiikan pikamuutosta. Pomolla oltava parempi palkka kuin perusporukalla –periaate joutaa romukoppaan.

Usean tietoteknologia-alan ammattiosaajan työpaikkaneuvottelut kariutuvat viime hetkellä, kun palkkapyyntö on liian iso. Suomesta lähtee vuosittain huippukoodareita ulkomaille, koska tarjolla ovat kaksin-kolminkertaiset vuosiansiot, firman huikeat edut, personal trainerit, lomaa saman verran kun täälläkin.

Perheelliset saattavat palatakin Suomeen suhteellisen korkeatasoisen koulutusjärjestelmämme vuoksi. Sinkuille ei paljon kilpailevaa tarjottavaa olekaan, ehkä parhaat kaverit kuitenkin.

Eduskuntavaalit lähestyvät. Pannaan ehdokkaat koville etenkin Suomen koulutukseen panostamisen suhteen. Pikakoulutus ei tuo pitkäjänteistä yritysten kilpailukyvyn kasvua. Hetken huumaa, joka katoaa seuraavassa talouden liukumäessä.

Talouden taantumassa tulee valtion ja yritysten panostaa osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen kuten huippufirmat tekevät. Lomauttamisen sijasta karsitaan turhat kulut ja laitetaan porukat oppimaan uutta. Talouden elpyessä näiden yritysten etumatka kilpailijoihin on selvä ja menestys taattu.

Ehdotankin valittavan pikapolitikkoja. Vaihdetaan lennosta, jos homma ei pelitä ja vaalilupaukset kaatuvat äänestys kerrallaan. Mitä sitä odottelemaan neljää vuotta.

Kaija Sääski
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Itseohjautuvuus vai heitteillejättö

Oikeustieteissä heitteillejättö määritellään henkilön jättämiseksi avuttomaan tilaan vaikka tekijä olisi ollut velvollinen huolehtimaan hänestä. Ammatillisen toisen asteen koulutuksen reformiin on viime aikoina liitetty pohdintoja, joissa opiskelijoiden entistä laajempaan itsenäisyyteen tähtäävän opetuksen toteutuksen on nähty johtavan tilanteisiin, joissa edellä mainitut rikoksen tunnusmerkistöt ovat olleet lähellä täyttyä.

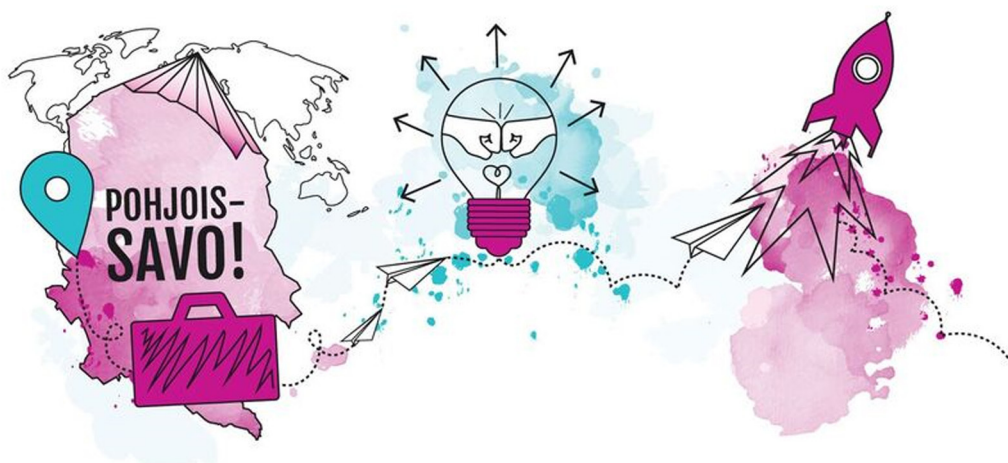
Itseohjautuvuudesta tai sen puutteesta on keskusteltu usein myös verkko-opetuksen yhteydessä. Uudet teknologiset ratkaisut mahdollistavat entistä joustavamman aikaan ja paikkaan sitomattoman opiskelun. Opiskelijoiden saavutettavissa oleva opintotarjonta on ennen näkemättömän laajaa, esimerkiksi ammattikorkeakoulujen yhteinen Campus-Online-portaali tarjoaa kymmeniä ja jatkossa satoja opintojaksoja ilmaiseksi eri alojen opiskelijoille. Aktiivinen opiskelija voi näin syventää tai laajentaa osaamistaan aiempaa monipuolisemmin.

Digiloikkailun ollessa kiivaimmillaan hurmoshenkisimmät näkivät lähestulkoon kaiken opiskelun siirtyvän lähitulevaisuudessa verkkoon ja robottien ohjaavan itseohjautuvia opiskelijoita. Osittain tämä onkin todellisuutta tänä päivänä esimerkiksi kaupallisten kielikurssien osalta. Kokeilujen kautta on myös opittu paljon siitä, millainen oppiminen verkossa ylipäätään on mahdollista ja mielekästä. Verkkoopedagogiikan kehitys on vielä alkumetreillä ja tulevaisuudessa tämä tulee olemaan yksi opettajien koulutuksen keskeisiä teemoja. Opetusmuodosta riippumatta vastuu oppimisesta on aina oppijalla itsellään. Opettajan vastuulla puolestaan on tukea oppijaa ja ohjata oppimista. Tämän tasapainon säilyttäminen ei kuitenkaan aina ole helppoa.

Oli sitten käytössä liitutaulu tai verkko-oppimisympäristö säilyy oppimisen prosessi ja tähän liittyvät lainalaisuudet pitkälti samankaltaisina. Yksi keskeinen oppiseen liittyvä oppijan perustarve on saada palautetta oppimisestaan. Opiskelija on usein epävarma osaamisestaan ja osaamisen tasosta, jolloin palautteella paitsi motivoidaan opiskelijaa myös vahvistetaan tämän minä-kuvaa. Palautteen muoto, laajuus ja sisältö voivat vaihdella ja nämä tulee suhteuttaa aina oppimistavoitteisiin. Kokemus riittävästä palautteesta onkin yksi tärkeimpiä opiskelumotivaatioon ja tyytyväisyyteen opintoja kohtaan vaikuttavista tekijöistä.

Vaikka opetus ja opiskelu muuttavat muotoaan voi ainoa kestävä tavoite olla hyvä oppiminen.

Esa Viklund
Kehittämispäällikkö
Savonia-ammattikorkeakoulu

Pohjois-Savon luova talous tarvitsee kompetentteja

Vuosina 2017 ja 2018 on ilmestynyt kaksi toisiinsa liittyvää, konkreettista Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemaa toimenpidekokonaisuutta luovien alojen vaikuttavuuden edistämiseksi Suomessa.

Vuonna 2017 Anne Brunilan johtama työryhmä linjasi toimenpide-esityksensä "Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi. Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina" -raporttiin. Raportin toimenpide-esitykset liittyivät pääosin aineettoman arvonluonnin systeemeihin ja luovien alojen vaikutukseen talouskasvun ajureina läpi koko yrityskentän.

Muutama viikko sitten julkaistiin Paula Tuovisen vetämän työryhmän raportti "Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat. Esitys taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi." Keskeisimmät toimenpide-esitykset liittyivät taiteen laajentuneeseen yhteiskunnallisen merkitykseen ja vaikutukseen, rahoitusmallien uudistamiseen ja taiteilijoiden työrooliin.

Molempien työryhmien vetäjillä on syvällistä kokemusta omista aihepiireistään. Anne Brunila on toiminut merkittävässä talouselämän asiantuntija-, neuvonantaja ja hallitustehtävissä muun muassa komissiossa, Suomen valtiolla, tutkimuslaitoksissa ja suuryritysten hallituksissa. Paula Tuovinen taas on toiminut itse tanssitaiteilijana ja opettajana, taiteen luottamustehtävissä, Teatterikorkeakoulun rehtorina ja taideyliopisto vararehtorina ja on nyt Taiteen edistämiskeskuksen johtaja.

Mikä näitä raportteja sitten yhdistää? Ainakin rakenteisiin ja sitä kautta toimintaedellytyksiin vaikuttaminen, elinkeinojen edistäminen sekä kulttuurin ja luovien alojen yhteiskunnallisen merkityksen näkyväksi tekeminen. Vielä lisäksi vastakkainasettelun romuttamisen taiteen ja bisnestoiminnan välillä.

Tiistaina järjestettiin Kuopiossa MARK Suomen Markkinointiliitto ry:n kasvuaamu, jossa kuulumme kolme kasvutarinaa. Yhtenä esiintyjänä oli kuopiolainen luovan alan yritys Neemo™. Sen liiketoiminta perustuu kuvan ja kuvaamisen käyttöön kehittämismetodina.

Yrityksen innovaatio on prosessiin osallistuvien itse otetut kuvat ja niiden käyttäminen liiketoiminnan ja organisaation kehittämisessä. Kuvia käytetään ideoiden jakamisessa, tunteiden välittäjänä ja ylipäättään kommunikaation välineenä. Innovaation äiti on valokuvataiteilija Nanna Hänninen, jossa yhdistyvät luontevasti sekä taiteilijuus että yrittäjäyys. Muitakin esimerkkejä löytyy. Yhteistä näille uusille luovan talouden konsepteille on ainakin asettuminen oma laatikon ulkopuolelle, omien vahvuuksien tunnistaminen ja niiden luova yhdistäminen yrittäjyyteen ja laadulliseen kehittämistyöhön.

Pohjois-Savon luovien alojen Tulevaisuusfoorumissa 6.11.2018 puhetta johtanut pitkän linjan yrittäjä, sijoittaja ja liiketoiminnan kehittäjä Heikki Masalin esitti, että luovan talouden puheessa tulisi osaamiskäsitettä laajentaakin kompetenssien suuntaan.

”Kompetenssit liittyvät henkisen pääoman hallintaan. Ne kehittyvät uusissa yhteyksissä ja uutta luovissa prosesseissa. Luovat prosessit edellyttävät paljon muutakin kuin tietotaitoa (asenteita, arvoja, tilaa) eli tiedon ja taidon lisäksi täytyy olla muutakin, että on kompetentti”, hän totesi.

Pohjois-Savon kilpailukyvyn ja yrittäjyyden edistämiseen sekä talouden ja työllisyyden vahvistamiseen tarvitaan ehdottomasti lisää näitä uusia kompetentteja ja luovia liiketoimintakonsepteja.

Raisa Leinonen
Projektipäällikkö
Luova Veto!-hanke

Pohjois-Savon vuoden yrittäjä-palkinnon voittajat

Oikeaan osunut palkitseminen Yrittäjien juhlassa!

Yrittäjien syksyn kohokohta oli taas käsillä viime viikonloppuna. Maakunnallisen vuoden yrittäjä – palkinnon sai Kuopion Tahkolla Yrittäjäjuhlassa leppävirtalainen kuljetusalan perheyrittäjä Blue Cargo Oy. Yritys on liiketoiminnassaan erikoistunut vaativiin rakennusalan kuljetuksiin.

Yrityksen historiasta sen verran, että toiminta alkoi vuonna 1992 nimellä Mark-Rahti Ky. Markku ja Maj-Helen Kuohukivi perustivat yrityksen ja sukupolvenvaihdos tehtiin vuonna 2001, jolloin toimitusjohtajaksi nousi Jari Kuohukivi ja yritystä ryhdyttiin luotsaamaan viiden sisaruksen voimin.

Yhtiö vaihtoi vuonna 2008 nimensä Blue Cargoksi. Kuljetusyritys on kasvanut alkuaikojen kahdesta täysperävaunusta yli neljänkymmenen oman yhdistelmäajoneuvon ja lukuisten yhteistyökumppaneiden muodostamaksi kokonaisuudeksi. Blue Cargon liikevaihto tulee olemaan tänä vuonna noin 10 miljoonaa euroa ja se työllistää noin 40 ihmistä.

Palkittu yritys on itselleni hyvin tuttu, sillä Blue Cargon kotipaikka on Leppävirralla, omassa syntymäkunnassani. Yritys toimi aiemmin Leppävirran Kotalahden kylässä, kylässä joka palkittiin aiemmin tänä vuonna Pohjois-Savon Vuoden kylänä.

Minulla oli mahdollisuus toimia Kotalahdessa vielä silloin toimineen alakoulun sijaisopettajana, ja niinpä pääsin seuraamaan vanhimpien sisarusten opintien alkutaivalta. Myöhemmin myös Savonia amk:n opettajat olivat osaltaan evästämässä ainakin yhtä heistä liiketoiminnan saloihin.

Blue Cargo on hyvä esimerkki yrityksestä, joka on kohdannut toiminnassaan monenlaisia haasteita. Rohkeat halli-investoinnit Kotalahden kylältä Leppävirran kirkonkylälle Viitostien varteen, ja niiden mukana huolto-, logistiikka- ja myyntipuolen uudistetut toiminnot kuitenkin ovat mahdollistaneet yrityksen jatkuvan kehittymisen. Niinpä yritys on löytynyt Kauppalehden menestyjät-listalta vuosittain vuodesta 2007 ja palkittiin tänä vuonna Leppävirran Yrittäjien Vuoden Yrittäjänä.

Onnistuneiden investointien ja henkilöstön hyvinvoinnin lisäksi Blue Cargon vahvuus on eittämättä ollut sisarusten eri alojen tietotaidon yhdistäminen yrityksen parhaaksi. Voidaan sanoa, että vanhempien vuonna 1992 perustama yritys on kasvanut voimakkaasti henkilöstön ja sisarusten määrätietoisella yhteistyöllä.

Palkintoperusteluissaan Savon Yrittäjät toteaa, että Blue Cargo on liiketoiminnassaan uskaltanut tehdä strategisen valinnan erikoistumalla vaativiin rakennusalan kuljetuksiin ja yhtiön toiminta on määrätietoista ja tavoitehakuista.

– Blue Cargo on hyvä esimerkki perheyrytyksestä, jossa on lapsesta asti rohkaistu yrittäjyyteen, lannistumattomuuteen sekä ongelmanratkaisuun suurtenkin haasteiden edessä, sanoo tiedotteessa Savon Yrittäjien toimitusjohtaja Arto Nykänen.

On helppo olla samaa mieltä Arto Nykäsen kanssa. Onnea ja Menestystä Blue Cargolle!

Jari-Pekka Jääskeläinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Antti Niskasen Pesolan Pihviliha voitti By Iisalmi -tunnustuksen ja kaksi yTiimin joukkuetta toivat voiton opiskelijoiden Innovate or die -kilpailussa.

Sankaritarinoita ja arjen aherrusta

Digi- ja somesekamelska tunkee jokaisen yrittäjän postiluukusta ja sähköpostista, mutta kuinka yksinyrittäjä tai pienellä henkilökunnalla pyörivä yritys ehtisi ottaa kopin jokaisesta Googlen algoritmipäivityksestä? Kuka kehittäisi myyntiä kun pitäisi keskittyä itse myymiseen? Kuka haistelisi uusia tuulia tai kyselisi asiakkailta mielipiteitä, mittaisi markkinointia digiajassa?

Yrittäjälle yksi mahdollisuus kehittää yrityksen liiketoimintaa on yhteistyö oppilaitosten kanssa.

Liiketoiminnan lehtorina pääsen työssäni aitiopaikalla innostamaan opiskelijoita yritysyhteistyöhön ja kehittämään yritysten toimintaa. Teen noin puolet työajasta opetustyötä opiskelijoiden parissa tai yTiiimin valmentajana ja toisen puolen toimin yritysrajoitinnassa, pääasiallisesti myynnin ja asiakaspalvelun kouluttajana. Tästä hyötyvät kaikki osapuolet.

Voin tuoda yritysmaailmasta tosielämän kokemuksia opetustunneille ja toisaalta taas tarjota uutta työvoimaa yrityksiin harjoittelemaan, tekemään opinnäytetyötä tai projekteja. Tässä välimaastossa tämä opettaja ja kouluttaja, entinen yrittäjä itsekkin, pääsee toimimaan viestintäpalveluna.

Usein opiskelijayhteistyö onkin yritykselle pitkä työhaastattelu ja päättyy uuden työntekijän, meiltä valmistuvan opiskelijan rekrytointiin. Kuopiossa yrityselämän ja koulu- ja maailman yhteistyö on ymmärretty menestyksekkäästi. Savonia-ammattikorkeakoulu kasvattaa ja kouluttaa tulevaisuuden tekijöitä, mutta palvelee liike-elämää myös asiantuntijapalveluillaan. Vahvuuksia ovat myös tuotekehitys, testaus ja tapahtumapalvelut.

Tällä hetkellä teemme esimerkiksi JoMyy-hankkeessa myynnin kehittämistä laajasti ympäri Savoia – niin Kuopiossa, Pieksämäellä, Varkaudessa, Iisalmessa kuin Runnillakin. Yhteistapaamiset yritysten kanssa ovat usein ”tupailtoja”, jossa keskitytään digitaaliseen markkinointiin, myyntiin ja henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen. Tai sitten istutaan yrityksen taukokuoneen pienen pöydän ääressä ja mietitään suuria. Hankkeet ovat hyvin käytännönläheisiä, mutta tavoitteellisia. Tarvittaessa mukaan ostetaan myös ulkopuolista apua. Tavoite on yritysten myynnin kehittäminen, suomeksi sanottuna viivan alle pitäisi jäädä enemmän kuin ennen. Eräs hankkeessa mukana oleva yritys on Antti Niskasen Pesolan Pihviliha, joka sai viime viikolla näkyvyyttä By Iisalmi -tunnustuksella. Kehittyvät yritykset näkyvät!

On käsittämättömän hienoa seurata, kuinka opiskelijat onnistuvat yrityselämässä tai hankeyritys menestyy. Siinä siivellä tuntuu, kuin olisi voittanut itsekkin jotain. Me ollaan sankareita kaikki, kun oikein silmin katsotaan. Tai niin kuin useimmat laulavat, me ollaan sankareita kaikki, kun oikein silmiin katsotaan. Voittajia kuitenkin.

Ulla Pekkarinen
Liiketoimintaosaamisen lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Jatkuvan oppimisen avomeri kutsuu

Parin vuoden harkinnan jälkeen menin syksyllä avomerilaivurin eli tähtitieteellisen merenkulkuopin kurssille. Ensimmäisen lähikerran jälkeen olo oli kuin paistinpannalla olisi päähän lyöty: uusia sanoja ja käsitteitä vilisi kymmenittäin ja pientä ahdistusta pukkasi pintaan. Nyt on ihan mahdoton paikka!

Mutta annahan ollakaan. Kurssilla on ollut puolenkymmentä lähitapaamista, joilla on yhdessä otettu haltuun uutta asiaa annospaloina ja laskettu tehtäviä. Alkumäjäyksen aiheuttama tähtisikermä alkaa asettua päässä paikoilleen, ja oppimisen tuomaa iloa on jo havaittavissa.

Korkeakoulutoimijalle tekee oikein hyvää välillä asettua oppijan rooliin koulun penkille. Viime vuonna, kun Suomi täytti pyöreät 100 vuotta, valmistui Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030. Sen mukaan korkeakoulujen pitää tarjota keinoja suomalaisten osaamisen vahvistamiseen elämän eri tilanteissa, mikä tarkoittaa mahdollisuuksia avoimeen jatkuvaan oppimiseen sekä yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja.

Elämän eri tilanteista tulee mieleen, että koulutukseen hakeutumiselle voi olla kovin erilaisia syitä. Koulutuksella tarkoitan tässä sekä tutkintoon johtavaa että lyhyempikestoista osaamista täydentävää tai syventävää koulutusta. Joku hakee osaamista uralla etenemissensä mahdollistamiseksi, toinen alaa vaihtaakseen tai työllistyäkseen paremmin, kolmas

ihan vain omasta kehittymishalustaan. Koulutustarjonnan ja kiinnostuneiden pitää vain löytää toisensa.

Kaikkien etu lienee, että kun on aloittanut jonkin koulutuksen, saa sen myös loppuun. Mikä kaikki vaikuttaa opintoihin kiinnittymiseen ja miten siinä voi auttaa? Tampereen ammattikorkeakoulun Kuviteltua todellisuutta -julkaisussa opintoihin kiinnittyminen tiivistetään listaksi hyvän opiskelukokemuksen viidestä peruskivestä. Noita kiviä ovat henkilökohtaisuus, ohjauksellisuus, autenttisuus, yhteistoiminnallisuus ja muovautuvuus (Kukkonen, Marttila 2017). Pitkiä sanoja, jotka näyttävät pahasti koulutuslangilta, mutta ne sisältävät opiskelun kannalta tärkeitä asioita, kuten yhdessä tekemistä, vastuullisuutta, toisten arvostusta ja omia tavoitteita.

Aloittamani avomerilaivurin kurssi kestää talven yli ja kevään korvalla odottaa tentti. Huomaan, että tentti on hyvä kannustin. Se asettaa riman, kun tähän nyt tuli lähdeyttä.

Joku voi nyt oikeutetusti ihmetellä, miksi ihmeessä pitää opiskella avomerinavigointia. Mikä on todennäköisyys, että kurssilla opittuja taitoja saa käyttää tai joutuu käyttämään elävässä elämässä? No, lähes varmaa on, että sellaista tilannetta ei tule. Pontimena opiskelulleni taitaa yhtäältä olla yleinen kiinnostus luonnon ilmiöitä kohtaan, toisaalta halu huushollin navigointiosaamisen tasalaatuistamiseen.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 valmistui Suomen juhliessa 100-vuotista itsenäisyyttä. Historianäkökulman kautta ajatus pyörähtää menneiden aikojen merenkulkuun. Silloisten merimiesten osaamista voi nykypäivän navigaattoriveneilijä vain ihailla. Sähköisiä karttoja ei ollut, vaan oikeasti piti osata hyödyntää taivaankappaleita maailman merillä seilattaessa. Toisaalta, tuolloin kuitenkin jo tiedettiin, että Atlantille lähtiessä maailman reuna ei tule vastaan vaan tarpeeksi pitkälle mentäessä pääsee takaisin lähtöpaikkaan. Mitä uskalikkoja olivatkaan ne, jotka lähtivät avomerelle mukanaan pelko, että pannukakun reuna tulee jossain kohtaa vastaan eikä tiedetä minne pudotaan.

Jatkuvan koulutuksen ja tutkimuksen merkitystä maailmankuvalle ei auta vähätellä.

Marja Kopeli
koulutusvastuusuunnittelija
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva savonia-ammattikorkeakoulu

Tekstiilit ja vaateset osana kiertotaloutta.

Kierrätä, pyöritä, pellavapäätä...

Toisen jäte tai ylijäämä, on toisen bisnes. Siinäpä lyhykäisesti, mistä kiertotaloudessa on kyse.

Lapset oppivat jo päiväkodeissa ja alakoulussa roskien lajittelun. Kotona he patistavat vanhempiaan jätteiden oikeaoppiseen lajitteluun.

Kuopion Yrityskylässä, kaikkien 6. luokkalaisten omassa oppimisympäristössä, harjoitellaan yhteiskunnan aktiivisen jäsenen taitoja ja yrittäjyyden alkeita. Sielläkin kiertotalous on yksi keskeinen teema.

Yrityskylän puhuvat roskikset innostavat laittamaan roskan oikeaan pönttöön. Vuorovaikeutus elävän roska-astian kanssa on kannustavaa. Kiertotalous on muutakin kuin jätteiden lajittelua, mutta siitä se alkaa.

Kiertotalouden kehittämisen taustalla on halu saada aikaan suuria elämän- ja toimintatapamuutoksia, jotka koskevat koko maapalloa. Sitra eli Suomen itsenäisyyden juhlarahasto edistää kiertotalouden talousmallia kaikille toimialoille.

Keskeinen ajatus on: "Ei tuoteta jatkuvasti lisää tavaroita, vaan kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen. Materiaaleja ei lopuksi tuhota, vaan niistä syntyy yhä uudelleen uusia tuotteita."

On arvioitu, että vuoteen 2030 mennessä kiertotalouden arvonlisä Suomen kansantalouteen olisi noin kolme miljardia euroa vuosittain.

Kiertotalouden teemoja ovat muun muassa: kestävän ruokajärjestelmän, raviteiden kieron kehittäminen ja kiertotalouden opintokokonaisuudet eri koulutusasteille.

Yksi maailman luontoa rasittavin teollisuuden ala on vaatetusteollisuus, sen raaka-ainetuotanto ja lopulta tekstiilijäte. Niinpä myös muoti- ja tekstiiliala on mukana kiertotalouden kehittämisessä.

Linnan itsenäisyyspäivän juhlilla tänä vuonna teemana oli suomalainen luonto, joka näkyi jopa rouva Jenni Haukion juhlaleningissä. Asun kangas oli valmistettu Ioncell-kuidusta, jota saadaan suomalaisen koivun liukosellusta, Stora Enson Joensuun tehtaalta.

Savonia-ammattikorkeakoulussa on myös kiertotalouden kehittäminen ja hyödyntäminen nosteessa. Muotoilun koulutuksessa on jo vuosikymmeniä painotettu kierrätysmateriaalien hyötykäyttöä. Bio- ja kiertotalouden koulutukset täydentävät osaamistamme.

Hyvä esimerkki kiertotalouden kansainvälisestä tutkimus- ja kehittämishankkeesta on VALUEWASTE.

Sen haasteena on löytää uusia proteiini- ja ravinnelähteitä soveltamalla bioprosesseja sekä modernia hyönteistuotantoa. Kyseessä on H2020 -innovaatio-ohjelman rahoittama, 10 miljoonan euron hanke. Hankkeeseen osallistuu 17 kansainvälistä kumppania: pk-yrityksiä, suuryrityksiä sekä yksi korkeakoulu, Savonia.

Kaija Sääsä
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kuva Salla Seppänen

Joulueläimet.

Oletko jouluna ihminen?

Minulta kysytään usein oletko jouluihminen. Jos se tarkoittaa sitä, että jouluun valmistautaan huolellisesti ja ns. pitkällä kaavalla perinteitä kunnioittaen.

Siivotaan ja koristellaan koti. Laitetaan monenmoista jouluruokaa viikkoja etukäteen ja pakastetaan, jotta sitten jouluna voi ne nopeasti lämmittää. Leivotaan piparit, tortut, pulat ja hedelmäkakut.

Ostetaan lahjoja ja tehdään kauniita paketteja. Lauletaan kauneimmat joululaulut hyvissä ajoin. Jouluaattoiltana hääritään ja hyöritään kuusen koristelun ja ruokailun kanssa. Jos tämä on kuvausta jouluihmisestä, niin en ole – enää. Nuorempana olin.

Nykyisin siivoan jos siltä tuntuu. Ostan valmiit piparit ja jouluruuat ja minimaalisen vähän joululahjoja. Kuusta ei laiteta. Joululauluja en ehtinyt tänä vuonnakaan laulamaan. Joulukortit sentään kirjoitan perinteisesti itsenäisyyspäivänä, mutta jatkossa taidan lahjoittaa joulukortteihin menevät rahat hyväntekeväisyyteen.

Kiireisessä arjessa joulu tuo toivotun pysähtymisen, mikäli sille antaa mahdollisuuden. Helposti joulusta tulee suorittamista, joka ei juuri eroa lokakuun hektisestä työviikosta.

Käsijarrun vetäminen ja vauhdin hidastaminen arjessa on taitolaji, joka vaatii tahtoa, tekemättömyyttä ja hetkeen heittäytymistä. Mutta kun sen tekee niin huomaa, että aito läsnäolo ja läheisten huomioiminen on voimaannuttavaa.

Joulun sanoman ydin on lähimmäisenrakkaus, toisesta välittäminen, jota voi osoittaa pienillä teoilla, huomaavaisuudella ja kauniilla sanoilla. Kiittäminen ja rohkaiseminen niin työssä, kotona kuin ystävien kesken tuo joulumieltä.

Yksinäisen ihmisen joulussa pienikin huomionosoitus tuo valoa ja iloa. Huomioiminen voi olla paketti, kortti, puhelinsoitto, vierailu tai vaikka kukkalähetys, joka tuo hyvän mielen myös antajalle.

Tänä jouluna on kuvattu hienoja tekoja, joiden kautta yksinäisten vanhusten arkeen on tullut iloa. Esimerkiksi Kotkassa hoivakodin henkilökunta pyysi kuntalaisia lähettämään joulukortteja hoivakodin asukkaille. Postin tulva oli yllättävän suuri.

Mikkelissä kotihoito teki kukkakaupan kanssa sopimuksen, että kukkakaupasta saattoi ostaa joulukukan yksinäiselle vanhukselle ja kotihoito toimitti kukkalähetysten perille. Mahdollisuuksia lähimmäisenrakkauden osoittamiseen on paljon.

Pitäisikö jouluhmissen tilalla alkaakin kysymään oletko jouluna ihminen?

Salla Seppänen
koulutusvastuujohtaja
Savonia-ammattikorkeakoulu

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen esitti (SS 21.10.2018) idean kaupungintalon avaamisesta enemmän yleisölle. Samassa jutussa pohdittiin Lyseon tulevaisuutta modernina oppimisympäristönä ja Taidemuseon tulevaisuuden toimintaympäristöä. Postasin innoissani jutun ja kuten artikkelissakn uumoiltiin, se herätti välittömästi tunne-reaktioita.

Arvorakennuksiin vetovoimaisia yhteisöjä

Minusta tämä oli kuitenkin tärkeä julkitulo. Olen samaa mieltä, että tulevista tila-asioista on hyvä käydä keskustelua nyt, mutta miten me kaupunkilaiset pääsisimme mukaan siihen keskusteluun, ja kuka sitä johtaa?

Kuopion kaupungilla on 250-vuotis syntymäpäivä vuonna 2025. Kaupungintalo on tarkoitettu remontoida siihen mennessä juhlahakuntoon. Samalla on mahdollisuus muuttaa sen nykyistä käyttötarkoitusta. Lyseon rakennusta on korjattu. Nyt pohditaan, vastaako se tulevaisuuden oppilaiden ja opetuksen tarpeisiin.

Molemmat arvorakennukset ovat näkyvä osa Kuopion kaupunkihistoriaa. Käyttötarkoituksen muuttaminen ei alenna niiden arvoa, siitä pidetään varmasti huolta. Ja mitä vähemmän tarvitaan muutostöitä, sitä edullisempaa toimitilaa.

Olen vuoden aikana ollut useissa keskusteluissa, joissa on noussut esille vuokratilojen puute ja nimenomaa sellaiseen toimintaan, johon toimistotilat eivät sovellu. Tässä yksi tarpeesta noussut ajatus jo meneillään olevien toimintakeskushankkeiden rinnalle.

Yhtenä isona käyttäjäryhmänä nostaisin esiin start up -yritykset, joiden tukemiseksi ollaan luomassa keskitettyjä palveluita ja kehittämispolkuja. Liikeideansa mahdollisuuksia tutkiessaan ja kokeillessaan ne tarvitsevat alussa ympärilleen paitsi yhteisöä, partnereita ja investoreita, myös edullisia toimitiloja.

Kirjoitin edellisessä blogissa tutustumismatkasta Suomen suurimpaan start up -yhteisöön. Maria 01 toimii osakeyhtiömallilla, jossa on osakkaana mm. Helsingin kaupungin tilapalvelut. Toiminnasta vastaavat yhtiön palveluksessa oleva vakituinen, viiden henkilön tiimi. Tilavuokrat ovat kohtuulliset, koska rakennuksia ei ole suuresti muutettu sitten sairaalakäytön.

Kuopioon tarvittaisiin myös yhdistysten taloa, josta seurat, järjestöt ja yhdistykset voisivat vuokrata toimitilaa. Kuvataiteilijat tarvitsisivat ateljee-tyyppisiä työskentelytiloja sekä varastotiloja teoksille. Pienteollisia tuotanto- ja työhuonetiloja on niukalti. Kuopiossa järjestetään isoja kaupunkitapahtumia ja festivaaleja jotka tarvitsevat paitsi väliaikaisia toimitiloja myös sisällöllisiä kumppanuuksia. Pop up –tapahtumat ja kokeilut tarvitsevat myös paikkoja ja pieniä näyttely- ja esiintymistiloja on niukalti. Tässä vain joitakin nostoja, lista jatkuu.

Tampereelta löytyy esimerkki hyvinvointialojen kumppanuusyhdistyksestä, mikä ylläpitää Tammelassa Kumppanuustalo Arttelia. Se on avoin kohtaamispaikka, jossa voit poiketa kahvilla, tavata ihmisiä, löytää ystäviä sekä harrastaa ja tehdä yhdessä esimerkiksi vapaaehtoistyötä.

Entäs jos Kuopiossa kaikki toimisivatkin yhden katon alla luovana win-win yhteisönä keskellä kaupunkia torin jommassa kummassa päässä, jonka laadukas ja rento street-gourmet ravintola houkuttaa kaupunkilaisia ja täällä vierailuvia, jossa monialainen yhteisö ja ei tunne toimialarajoja vaan ruokkii positiivisella uteliaisuudella uusien innovaatioiden syntyä?

Meneillään on isoja kehittämishankkeita, joiden tuotoksina odotetaan syntyvän alueen kilpailukykyä, kansainvälisyyttä veto- ja pitovoimaa tukevia systeemejä. Toimiakseen, ne tarvitsevat sekä henkisiä, että fyysisiä kotipesiä ja niissä toimivia yhteisöjä. Yksi talo ei ratkaise ja kata kaikkea ja toiminnalle tarvitaan luonnollisesti liiketoimintamalli. Mutta olisihan se tätä päivää ja positiivinen signaali hyvän elämän pääkaupungista, Kuopiosta.

Ja ennen kuin sanot naivia ja ei, mieti, että mitäs jos kuitenkin.

Raisa Leinonen
Projektipäällikkö | LUOVA VETO! –hanke 2018-2020
Savonia-ammattikorkeakoulu

SAVONIA

SAVOBLOGIT - LIKETTÄ LIKETOIMINTAAN VOL. 5

Savon Sanomien SavoBlogit – Liikettä liiketoimintaan on nyt saatavana sekä kirjana että nettijulkaisuna. Blogeissa kerrotaan raikkaasti ja innostavasti bisneksen ja koulutuksen kehittämiseen liittyvistä ilmiöistä ja tarpeista.

Savonia-ammattikorkeakoulun blogistien näkökulma on työelämäläheinen, tietoa ja arjen kokemuksia yhdistävä. Kirjoitukset antavat myös ajattelemisen aihetta kaikille ammattilaisille, kasvatuksen ja koulutuksen aloilla toimiville.

ISBN: 978-952-203-259-1 (NID.) | ISBN: 978-952-203-260-7 (PDF) |
ISSN: 2343-5496
SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJA: 2/2019

9 789522 032591